

‘Lonsdalejongeren; benadering met beleid?’

Een onderzoek naar de mate van consistentie tussen actorgebonden perspectieven en beleid ten aanzien van lonsdalejongeren in de gemeente Someren

'Lonsdalejongeren; benadering met beleid?'

Een onderzoek naar de mate van consistentie tussen actorgebonden perspectieven en beleid ten aanzien van lonsdalejongeren in de gemeente Someren.

Naam student: Kim (N.R.) Wolterink

Studentnummer: s0071668

Enschede, juni 2008

Public Safety Governance; een specialisatie van masteropleiding Public Administration aan de Universiteit Twente, faculteit Management en Bestuur

Politie Deurne-Asten-Someren

Begeleiding Universiteit Twente:

Dr. M.L. Van Genugten

Dr. A. Timmermans

Begeleiding Politie Deurne-Asten-Someren: Dhr. F. Van der Zanden

Omslagfoto: Forum; instituut voor multiculturele ontwikkeling;
Hollandse hoogte

Samenvatting

Lonsdalejongeren zijn onderhevig aan stereotypering. Gevolg hiervan is dat er veel rechtsextremistische 'labels' aan worden gehangen. Anderdeels ziet men hen als onschuldige 'kwajongens'. Ook op het gebied van aanpak heerst er weinig consensus: moet er wel of niet specifiek beleid gehanteerd worden? In Zuidoost Brabant heeft men relatief veel te maken gehad met lonsdaleproblematiek (Van Donselaar, 2005). Voor gemeente Someren geldt dat zij vooral in de periode 2003-2005 te maken heeft gehad met deze lonsdalejongeren. In dit kader is er in samenwerking met politie afdeling Deurne-Asten-Someren een onderzoek verricht naar de mate van consistentie tussen actorgebonden perspectieven en beleid ten aanzien van lonsdalejongeren in de gemeente Someren.

Het voornaamste doel van dit onderzoek was het verkrijgen van inzicht in hoe men lonsdalejongeren aanpakt in een kleinere gemeente en of dit aansluit bij de perspectieven van de beleidsmakers en/of betrokken actoren. In dit geval: politie, gemeente en jongerenwerk. Zodoende is de volgende vraagstelling geformuleerd:

'Hoe ziet het beleid met betrekking tot de lonsdaleproblematiek in Someren eruit en hoe sluit dit aan op de beleving van het probleem van verschillende actoren binnen de gemeente?'

Om tot een antwoord te komen op deze vraag, zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- 1 *Hoe omschrijven betrokkenen (respectievelijk politie, gemeente en jongerenwerk) de problematiek in Someren?*
- 2 *Hoe is het huidige beleid tot stand gekomen en waar bestaat het beleid uit (beleidstheorie)?*
- 3 *Hoe verhoudt het beleid zich tot de verschillende opvattingen van betrokkenen?*

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van documentenanalyse en interviews. Er zijn 11 semi-gestructureerde interviews afgenomen: drie bij betrokkenen vanuit gemeente, twee bij betrokkenen vanuit jongerenwerk en zes bij betrokkenen vanuit politie. De documentenanalyse bestond vooral uit het analyseren van relevante beleidsdocumenten, -nota's, BPS-registraties (Basis Processie Systeem politie), overlegverslagen, notulen, presentaties en lokale onderzoeken.

Als theoretische basis voor dit onderzoek fungeert de probleemanalyse, de beleidstheorie (finale, causale en normatieve relaties) en de theorie van Rubington en Weinberg (2003). Uit

de hoor hen omschreven zeven verschillende perspectieven om een sociaal probleem te benaderen, zijn drie bredere benaderingen gedestilleerd, te weten: de ordebenadering, de conflictbenadering en de constructivistische benadering.

Aan de hand van de probleemanalyse wordt onder andere een beeld geschetst van de ontwikkeling, spreiding en omvang van de problematiek. Het probleem begint zich te manifesteren in 2003. Er vindt een toename van incidenten en rechtsextremistische uitingen plaats dat in 2005 haar top bereikt om vervolgens weer in te dammen. Anno deze tijd vinden er alleen voorvallen plaats op incidentele basis. Over de spreiding van het probleem valt demografisch gezien weinig te vertellen. Over de omvang van het probleem lijken de meningen te verschillen. De burgemeester en politiechef zijn beiden van mening dat er destijds geen sprake was van een problematische situatie, oftewel een (beleids)probleem. De overige negen respondenten zien de situatie van destijds wel als probleem.

Alliedrie actoren zijn te plaatsen onder de ordebenadering. Dit betekent dat ze de lonsdalecultuur als een situatie zien die afwijkt van de sociale orde. De lonsdalecultuur past niet binnen het normen- en waardenstelsel, en wordt daarom als abnormaal of 'ziek' beschouwd. De ordebenadering beslaat het sociale pathologie perspectief, het perspectief van deviant gedrag en het sociale desorganisatie perspectief (Rubington en Weinberg, 2003).

Met de buurtbrigadiers van politie als initiatiefnemers hebben er een aantal overlegverslagen en presentaties plaatsgevonden met politie, gemeente, jongeren werk en derden. Zodoende is er adhocbeleid ontstaan, waarbij met voorlichting en kennisvergroting is getracht de lonsdaleproblematiek aan te pakken. Op het repressieve element van politie in beleid na, is er geen substantieel verschil gevonden tussen de aanpak van de drie actoren (finale relaties). Het beleid is algemeen van aard en het oplossen van de problematiek vormt geen expliciet genoemd doeleinde voor de drie actoren. Er lijkt weinig of niet te zijn nagedacht over oorzaken en gevolgen van de problematiek ten tijde van de problematiek (causale relaties). Aan het normatieve element lijkt vrijwel geen aandacht te zijn geschonken bij de totstandkoming van het beleid (normatieve relaties).

Uit de vergelijking tussen de probleemperspectieven en de finale relaties uit de beleidstheorie (beleidsvisie) blijkt dat er sprake is van een redelijke aansluiting. Er zijn verbanden gevonden tussen de beleidsvisie en de verschillende elementen binnen de ordebenadering. Een belangrijke inconsistentie is dat hoewel het merendeel van de actoren het probleem erkennen het zich niet heeft gemanifesteerd in opgesteld, specifiek beleid.

Summary

'Lonsdalejongeren' are subjected to stereotyping. As a consequence lots of right wing extremist 'lables' are projected on to these youths. At the other hand people see these youths as innocent brats. When you look at the policy behind this culture you see also little consensus what so ever. Researchers don't know whether to implement specific -cut to the problem- policy, or stick with regular policies for handling youthproblems. In de region Zuidoost Brabant were a lot of problems with 'lonsdalejongeren' (Van Donselaar, 2005). The municipality of Someren has had a lot to do with these 'lonsdalejongeren' in de period of 2003-2005. In this context a research was conducted into the degree of consistence between actorbound perspectives and policies regarding 'lonsdalejongeren' in the municipality of Someren.

The main objective of this research was to obtain insight in what kind op policy a small municipality releases on lonsdalejongeren and whether this policy is in a way consistent with the perspectives of the actors involved. In this case: police, municipality and youthwork. Thereby the following main question was developed:

'How does the policy in regard to the lonsdaleproblems in Someren look like and in what way does it connect with de perception of the involved actors (respectively municipality, youth work, and police) of the problem?'

To get to an answer on this main question the following subquestions were set up:

- 1 *In what way do the involved actors (respectively municipality, youthwork, and police) describe the problems concerning lonsdalejongeren in Someren?*
- 2 *In what way has the current policy come about and what are the contents of this policy ('beleidstheorie')?*
- 3 *To which degree is the policy consistent with de perspectives of the involved actors towards the 'lonsdalejongeren'?*

The research is carried out using documentary analysis and semi-structured interviews as methods. There were 11 interviews done in total: three with involved actors from the municipality, two within youthwork and two within the police. The documentary analysis consisted mainly of analyzing relevant policydocuments, BPS-registrations (BPS stands for the Dutch word 'Basis Processie Systeem of the police; it's a device they use to register incidents), presentations, local studies, consultation reports and minutes.

The problem analysis, the 'beleidstheorie' and the theory of Rubington and Weinberg (2003) form together the foundation of this research. Rubington and Weinberg (2003) describe seven different perspectives towards a social problem in their book. Out of these seven perspectives are three broader approaches distilled, namely: orderapproach, conflictapproach, and constructivistic approach.

Through the means of the problemanalyses there is an image portrayed of the development, spread and scope of the problem in Someren. The problem starts to manifest in 2003. There is an increase in incidents and right wing expressions, and it reaches its top at 2005. After this, the number of problems decreases. Currently, occurrences happen only on an incidental basis. When we look at the demographics, little can be told of the spread of the problem. There is no consensus on the subject of scope: the mayor and chief of police both believe that the situation in 2003-2005 cannot be described 'problematic', neither do they believe there was a policyproblem. At the other hand, the other 9 respondents believe that the situation in 2003-2005 can be called a problem.

All three actors can be placed within the orderapproach. This means they see the lonsdaleculture as a situation that is different from the social order we know. The lonsdaleculture doesn't fit within the appropriate standards and values, and therefore it's considered 'abnormal' or even 'sick'. The orderapproach consists of the perspective of social pathology, the perspective of deviant behaviour, and the social disorganization perspective (Rubington and Weinberg, 2003).

With the 'streetworkers' of the police as initiators, a number of consultations and presentations took place with police, municipality, youthwork and third parties. Thereby ad hoc policy arised, with (information-)education and knowledge-enlargement as main objectives. Besides the repressive element in the policy of police, there hasn't been found substantial differences between the policies of the three actors (final relations). The policy towards the lonsdaleproblem is not specific, but very general. Solution of the lonsdaleproblem doesn't come across explicitly in final relations. There hasn't seemed to be reflected much on the normative elements and cause and effect of the problem, during the production of the policy (normative and causal relations).

There seems to be a connection between the problem perspectives and the final relations from the 'beleidstheorie'. There have been found connections between the final relations and the different elements within the orderapproach. An important inconsistency is the fact that although the most respondents concerned recognised the problem, still it didn't manifest in an established, specific policy.

Inhoudsopgave

Samenvatting	iii
Summary.....	v
Inhoudsopgave.....	vii
Voorwoord.....	10
Inleiding.....	11
1 Achtergrond	14
1.1 Lonsdalejongeren	14
1.1.1 Typering	15
1.1.2 Demografische achtergrond	16
1.1.3 Rechtsextremisme en lonsdalejongeren.....	17
1.2 Situatie gemeente Someren.....	20
1.3 Verschillende probleemperspectieven en beleidsverschillen	22
1.3.1 Drie typering.....	22
1.3.2 Beleidsverschillen	23
1.4 Vraagstelling & onderzoeksvragen.....	26
2 Theoretisch kader.....	28
2.1 Inleiding	28
2.2 Lonsdaleproblematiek als sociaal probleem.....	28
2.2.1 Probleemanalyse	30
2.2.2 Perspectieven van sociale problemen	31
2.2.3 Herordering van de zeven perspectieven	36
2.3 Beleid.....	37
2.3.1 Lonsdaleproblematiek als beleidsprobleem	37
2.3.2 Wat is beleid?.....	39
2.3.3 Beleidstheorie	39
2.3.4 Beleidsevaluatie	42
3 Methode van onderzoek.....	44
3.1 Selectie van de respondenten.....	44
3.2 Dataverzameling	44
3.2.1 Documentenstudie	44

3.2.2	Vragenlijst	45
3.3	Analyse data	46
3.4	Verantwoording onderzoeksdesign	47
4	Resultaten	51
4.1	Respons	51
4.2	Analyse van probleempercepties van betrokkenen (probleemanalyse)	52
4.2.1	Algemene situatieomschrijving	53
4.2.2	Respondentspecifieke percepties t.o.v. problematiek	56
4.2.2.1	Gemeente	56
4.2.2.2	Jongerenwerk	60
4.2.2.3	Politie	63
4.3	Reconstructie van beleid	72
4.3.1	Hoe is het huidige beleid tot stand gekomen?	72
4.3.2	Waar bestaat het beleid uit (beleidstheorie)?	74
4.3.2.1	Finale relaties	74
4.3.2.2	Causale argumentaties	80
4.3.2.3	Normatieve argumentaties	83
4.4	Vergelijking probleemperceptie - beleidsreconstructie	85
4.4.1	Schets eigenlijke beleid	86
4.4.2	Confrontatie met gepercipieerde probleem onder de ordebenadering	87
5	Conclusies en reflecties	91
5.1	Conclusies	91
5.2	Reflectie	93
5.2.1	Theoretische reflectie	93
5.2.2	Reflectie op beleid	96
5.3	Tot slot	98
	Literatuurlijst	100
	Bijlagen	103
Bijlage I.	Overzicht van aantallen waargenomen (niet-)gewelddadige incidenten en lonsdalegroepen	103
Bijlage II.	Vragenlijst interviews	105
Bijlage III.	Respondenten	110
Bijlage IV.	Opsomming doelen & middelen	111
Bijlage V.	Finale relaties	116

Bijlage VI.	Finale argumentaties	119
Bijlage VII.	Opsomming oorzaken en gevolgen aangaande het probleem	121
Bijlage VIII.	Causale relaties omtrent probleem	125
Bijlage IX.	Causale argumentaties omtrent probleem	129
Bijlage X.	Normatieve relaties ten aanzien van (on)wenselijkheid situatie	134
Bijlage XI	Normatieve argumentaties ten aanzien van wijze van realisatie doeleinden	137

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie 'Lonsdalejongeren; benadering met beleid? Een onderzoek naar de mate van consistentie tussen actorgebonden perspectieven en beleid ten aanzien van lonsdalejongeren in de gemeente Someren.' Deze scriptie vormt de afsluiting van de masterstudie Public Administration (bestuurskunde), track: Public Safety Governance. Het onderwerp van deze scriptie is lonsdalejongeren en de perspectieven en het beleid omtrent deze jongeren in de gemeente Someren. Ik heb onderzocht hoe het beleid met betrekking tot de lonsdaleproblematiek in Someren er uitziet en hoe dit aansluit op de beleving van het probleem van verschillende actoren binnen de gemeente, te weten gemeente, jongerenwerk en politie.

De totstandkoming van deze scriptie laat zich omschrijven als een proces van vallen en opstaan. Naast het feit dat de scriptie zo nu en dan een blok aan mijn been was, was het doen van dit onderzoek een plezierige, maar vooral leerzame ervaring waarin ik veel over het onderwerp, maar ook over mezelf te weten ben gekomen.

Via deze weg wil ik graag mijn afstudeerbegeleiders Marieke Van Genugten en Arco Timmermans bedanken voor hun geduld en adviezen. Ook Mirjam Krommendijk dank ik voor de hulp die ik van haar kreeg tijdens de aanloop naar dit onderzoek. Verder wil ik mijn externe begeleider vanuit Politie Deurne-Asten-Someren, Fer Van der Zanden, evenals de organisatie zelf, bedanken voor de uitstekende begeleiding. Ook dank ik gemeente Someren en jongerenwerk voor hun belangstelling en medewerking. Verder wil ik ook de respondenten bedanken voor alle tijd en moeite die zij hebben gestoken in de medewerking met de interviews.

Ook Mark, mijn ouders, broer, zus en vrienden verdienen een woord van dank voor hun steun en eindeloze geduld toen ik voor zoveelste keer zei mijn scriptie 'bijna' klaar te hebben en het nog een paar maanden bleek te duren.

Rest mij nog u veel leesplezier te wensen!

Kim Wolterink

Juni, 2008

Inleiding

Lonsdalejongeren. Een fenomeen dat enkele jaren geleden volop in het nieuws was. Momenteel lijkt er minder aandacht te zijn voor dit probleem. Zo nu en dan komt men een bericht tegen in de media. Zo ook 24 januari jongstleden: *"Lonsdalejeugd minder gevaarlijk dan gedacht"* (De Telegraaf, 24 januari 2008). Hier gaat men in op uitspraken van de criminoloog Anton van Wijk die onderzoek deed naar lonsdalejongeren in Aalsmeer, Venray en Zoetermeer (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007). Hij stelt dat de jongeren vooral willen provoceren en vaak zelf niet kunnen aangeven waarom ze een hekel hebben aan mensen die 'anders' zijn. Volgens hem hoeven gemeenten geen speciaal beleid voor deze groep op te stellen. Een normale aanpak via jeugd- en jongerenwerk zou voldoende zijn. Hij zegt dat de enkeling die wel rechtsextreem is, wel speciaal gevolgd moet worden. Van Donselaar (2005) die de 'Monitor racisme en extremisme, het lonsdalevraagstuk' heeft opgesteld, neemt het begrip rechtsextremisme echter veel breder op en ziet geen enkele rechtsextreme jongeren, maar ziet er veel meer. In het artikel *'De dreiging van extreem rechts wordt onderschat'* (Van Noppen, 2007) stelt Van Donselaar dat extreemrechts een steeds gewelddadiger profiel krijgt. Dit bericht blijkt van een heel andere orde dan het bericht van 24 januari jongstleden. Van Donselaar stelt dat het rechtse radicalisme op straat en op scholen toeneemt en extreemrechts zeker niet ongevaarlijk is. Ook Grubben (2006, p.16) vindt dat lonsdalejongeren (of hardcorecultuur) zich kwalificeren als rechtsextreem. De jongeren hebben dan wellicht alleen een extreemrechtse houding en geen extreemrechtse ideologie, toch mogen ze als rechtsextreem beschouwd worden, aldus Grubben, een onderzoeker die onderzoek uitvoerde voor het Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie (LBR). Ook uit de zevende rapportage van monitor racisme en extremisme (Wagenaar, Van Donselaar, 2006) blijkt dat de lonsdaleproblematiek nog steeds aan de orde is:

'De publicitaire aandacht mag dan enigszins zijn weggeëbd, het vraagstuk heeft geenszins aan actualiteit ingeboet'.

Uit deze voorbeelden blijkt dat er verschillend wordt gedacht over lonsdalejongeren. Dit heeft uiteraard gevolgen voor het beleid. Zo vindt Van Wijk (De Telegraaf, 24 januari 2008) dat gemeenten geen specifiek beleid hoeven te ontwikkelen. Forum (landelijk expertisecentrum voor multiculturele ontwikkeling) voert echter momenteel een deradicaliseringsbeleid voor jongeren uit in de gemeenten Eindhoven en Winschoten, waarbij harde kern en meelopers verschillend benaderd worden (Van Noppen, 2007). Uit een onderzoek dat in 2006 uitgevoerd is door vier door de regering ingestelde interventieteams blijkt dat Nederlandse gemeenten zich vaak geen raad weten. Volgens de teams weten gemeenten vaak niet hoe

ze de problemen onder rechtsradicale jongeren moeten aanpakken, en verdient verbetering van lokaal beleid op het gebied van multiculturele vraagstukken hoge prioriteit (Interventieteams, 2006).

In dit onderzoek wordt er gekeken hoe binnen een gemeente op de lonsdaleproblematiek gereageerd wordt. Wordt er wel of geen specifiek beleid ontwikkeld? En waarom? Sluit dit aan op de opvattingen van betrokkenen, of juist niet? De lonsdalecultuur is een complexe cultuur die niet altijd eenvoudig te doorgronden is. In de eerste plaats gaat het om een jongerencultuur met een gemeenschappelijke voorliefde voor hardcoremuziek die zich uniform kleedt. Maar door incidenten en het dragen en uiten van racistische symbolen, wordt deze cultuur en daarmee de betreffende jongeren geassocieerd met rechtsextremisme. In de praktijk blijkt echter dat het niet zo gemakkelijk is deze groep passend te definiëren, hoewel het 'labelen' van deze groep des te eenvoudiger lijkt. Er bestaat weinig consensus over de definiëring van de lonsdalecultuur.

De lonsdalecultuur wordt in ons land als een sociaal probleem beschouwd. De lonsdalecultuur wordt beschouwd als niet passend bij de huidige normen en waarden van een significante groep personen. Bovendien vindt deze groep dat er actie moet worden ondernomen om deze jongeren 'aan te pakken'. Deze ingrediënten maken een probleem een sociaal probleem (Rubington en Weinberg, 2003, p. 4). Een ander element kenmerkend voor sociale problemen is het feit dat perspectieven van betrokkenen enorm kunnen verschillen van elkaar. Dit heeft gevolgen voor de aanpak van een sociaal probleem. Een sociaal probleem wordt 'aangepakt' door de overheid wanneer men van mening is dat overheidsbemoeienis noodzakelijk is om een verandering teweeg te brengen. Hier wordt het sociale probleem, door middel van agendavorming, ook een beleidsprobleem. De wijze waarop dit beleid gevormd en uitgevoerd wordt is afhankelijk van de perspectieven die men hanteert. Wanneer verschillende groepen het probleem verschillend ervaren en definiëren, kan dit problematisch zijn voor de totstandkoming van beleid. Ook naderhand (na vorming en implementatie van beleid) is het interessant om te kijken in hoeverre de verschillende perspectieven een rol hebben gespeeld. In dit onderzoek wordt dieper ingegaan op de perspectieven die politie, gemeente en jongerenwerk hanteren omtrent lonsdaleproblematiek en het daarbij behorende beleid in de gemeente Someren. Wanneer men meer inzicht heeft in elkaanders perspectieven kan dit de samenwerking alleen maar ten goede komen. Hoewel dit hier geen concreet onderzoeksdoel vormt, toont het wel de maatschappelijke relevantie van dit onderzoek. Aan de hand van dit onderzoek kan men beleidsmakers inzicht geven in de wijze van de aanpak in het verleden.

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek uit zich in het gegeven dat er weinig onderzoek bestaat over het (lokale) beleid achter de lonsdalecultuur. Dit in tegenstelling tot

de vele literatuur die over het fenomeen lonsdalejongeren te vinden is. Het ontbreekt aan voldoende onderzoek op het gebied van beleid met betrekking tot het lonsdalevraagstuk (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007). Voldoende onderzoek is echter nodig om de kennis te vergroten en zo beter beleid te ontwikkelen waarbij de invloed van verschillende perspectieven niet wordt onderschat. Dit onderzoek is ook wetenschappelijk relevant omdat men aan de hand van een specifieke casus uit de praktijk kan kijken of de beleidstheorie logisch opgesteld is. Is het beleid gebaseerd op de relaties binnen de beleidstheorie? Met andere woorden, is het beleid gefundeerd?

Wat gaat er concreet onderzocht worden in dit onderzoek? Er wordt gekeken in hoeverre perspectieven van politie, gemeente en jongerenwerk van elkaar verschillen en hoe deze perspectieven aansluiten op het beleid betreffende de lonsdaleproblematiek in de gemeente Someren. Someren is een plaats in Zuid-Oost Brabant en een gemeente waar men vooral in het verleden (2003-2005) veel last heeft ondervonden van de lonsdalecultuur. Momenteel is het vrij rustig wat betreft de lonsdaleproblematiek, maar verschillende betrokkenen zijn bang dat dit omslaat wanneer er een bepaald incident plaatsvindt.

De opbouw van deze scriptie is als volgt. In hoofdstuk één wordt er achtergrondinformatie verstrekt over het fenomeen lonsdalejongeren en de gemeente Someren. Hier wordt bovendien gesproken over verschillende perspectieven en worden de vraagstelling en onderzoeksvragen geformuleerd. In hoofdstuk twee komen vervolgens de theorieën aan de orde die de basis voor dit onderzoek vormen. Er vindt een beleidsevaluatie plaats. Centraal staat hier de beleidstheorie. De verwachting is namelijk dat er weinig formeel, specifiek beleid gevonden wordt en dat er een beleidsreconstructie plaats gaat vinden. Aan de hand hiervan wordt er inzicht verschaft in hoe het beleid tot stand is gekomen. Aan de hand van een probleemanalyse en de zeven perspectieven die Rubington en Weinberg (2003) beschrijven wordt een beeld gevormd van de perspectieven van verschillende betrokkenen in Someren.

In hoofdstuk drie wordt duidelijk dat de dataverzameling plaats zal vinden aan de hand van deskresearch en interviews. Literatuurstudie vormt de basis van dit onderzoek. Interviewafname en bestudering van beleidsnota's en documentstukken zullen methoden van onderzoek zijn. Er zal dus kwalitatief onderzoek worden gegenereerd. In hoofdstuk vier worden de resultaten getoond en geanalyseerd. In hoofdstuk 5 worden tot slot de conclusies en reflecties besproken.

1 Achtergrond

De lonsdalecultuur is een omvangrijke cultuur, waar veel verschillende denkbeelden over bestaan. In dit hoofdstuk wordt er een poging gedaan om een profiel neer te zetten van de lonsdalejongeren aan de hand van relevante literatuur. Vervolgens wordt er een beeld geschetst van de situatie binnen de gemeente waar dit onderzoek plaatsvindt: de Brabantse gemeente Someren. In paragraaf 3 wordt er uitgeweid over de verschillende perspectieven die een grote rol spelen bij de definiëring van de lonsdaleproblematiek en de beleidsverschillen tussen verschillende partijen. Tot slot worden in paragraaf 4 de vraagstelling en onderzoeksvragen gepresenteerd.

1.1 Lonsdalejongeren

De laatste jaren is er sprake van een groeiende problematiek rond lonsdalejongeren (Wagenaar en Van Donselaar, 2006, p.133). Rond 2002 werd het kledingmerk 'lonsdale' populair onder de Nederlandse gabbers. Van Donselaar (2005, p.37) schrijft dat vanaf ongeveer 2001 de media een toenemende belangstelling voor 'gabbers' laten zien. 'Gabbers' vormen in de jaren negentig een nieuwe jongerencultuur. In korte tijd groeit deze cultuur uit tot de belangrijkste subcultuur onder jongeren (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005). Er komen in die tijd steeds vaker berichten naar voren over incidenten waar extreemrechtse gabbers bij betrokken waren. Later worden deze 'gabbers' aangeduid als lonsdalejongeren. De benaming 'lonsdalejongeren' bestaat dus nog maar een paar jaar (Van Donselaar, 2005, p.38). Vooral na de moord op Theo van Gogh in 2004 is er een toename in racistische en extreemrechtse uitingen onder jongeren (Van Donselaar, 2005). Van Donselaar (p.37) geeft aan dat deze incidenten in eerste instantie vaak als lokaal of regionaal probleem geschetst werden in de media. Toen het aantal incidenten toenam, nam de media-aandacht ook toe en kwamen de incidenten veelvuldig naar voren in landelijke berichtgeving. Zodoende werd de problematiek steeds vaker als een landelijk probleem bestempeld.

Groeperingen die de lonsdalecultuur voorgingen

Hoewel de term lonsdalejongeren iets is van de laatste jaren, geldt dat niet persé voor de cultuur die erachter schuil gaat. In feite gaat het om een cultuur die al veel langer bestaat, maar zich telkens uit in een ander 'jasje'. Zo zien we gelijkenissen met de skinheadbeweging die in Nederland opkwam aan het einde van de jaren '70. Ook hier geldt dat niet alle skinheads rechtsextremistisch zijn. Een deel van de Nederlandse skinheads sympathiseren met de Nederlandse Volks Unie (NVU) en later met CP'86. Een groter deel van de skinheads

noemen zich 'sharpies': '*skinheads against racial prejudice*' (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007 p.25). Een ander voorbeeld is de kaalgeschoren hoofden, dit is een kenmerk die we ook terugzien bij lonsdalejongeren. Van Wijk, Bervoets en Boers (p.25) geven aan dat skinheads niet alleen uit lagere (arbeiders)klasse kwamen, ook zonen van hoger opgeleiden waren skinheads. Ook lonsdalejongeren komen in verschillende klassen voor. In de jaren negentig verdwijnt de skinheadcultuur bijna volledig uit de Nederlandse samenleving.

De voorganger van de huidige generatie 'gabbers' (lonsdalejongeren) is de generatie gabbers uit de jaren negentig. Van Wijk, Bervoets en Boers (2007, p. 21) noemen de lonsdalecultuur een opleving van de oude gabbercultuur. In de jaren negentig kwamen deze 'gabbers' op. Deze jeugdcultuur kenmerkt zich door een uniforme kledingstijl (australians en cavello's) en wederom kaal geschoren hoofden (en bij de meiden opgeschoren haren). Gabbers dansen op housemuziek. Deze housemuziek kent verschillende substijlen, waar hardcore er één van is. Naast muziekstijl en uniforme kledingstijl is er nog een andere overeenkomst met de huidige lonsdalejongeren: veel drugsgebruik.

'Gabbers' zijn een Nederlandse uitvinding, de gabbers dragen dit uit door Nederlandse vlaggetjes op hun kleding aan te brengen. Dit werd later (terecht of niet terecht) geassocieerd met rechtsradicalisme. Uit onderzoek blijkt dat deze gabberbeweging ook (op zijn minst) open stond voor extreemrechts en racisme (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007 p. 26). Al met al zijn er duidelijke parallellen te trekken tussen de lonsdalecultuur en vroegere jeugdculturen.

1.1.1 Typering

Lonsdale is een Brits kledingmerk dat gedragen wordt door allerlei mensen, maar vooral erg populair is onder zogenaamde 'gabbers'. Met lonsdalejongeren worden de gabbers onder hen bedoeld die zich racistisch en extreemrechts uiten (Van Donselaar, 2005). Lonsdalejongeren zijn doorgaans te herkennen aan hun uniforme kledingstijl: ze dragen spijkerbroeken of legerbroeken, daarop sweaters of polo's van het merk lonsdale of het merk Pitbull. Eronder dragen ze vaak legerkistjes met witte, rode of gele veters (Grubben, 2006 p.27). Meiden gaan voor korte geruite rokjes. Verder dragen zowel de meiden als de jongens bomberjacks, die ook erg populair waren onder de vorige generatie gabbers (Grubben, 2006 p.15). Deze omschrijving is echter onderhevig aan stereotypering. Zo komen Van Wijk, Bervoets en Boers (2007, p.183) tot de conclusie na hun onderzoek in de steden Venray, Zoetermeer en Aalsmeer dat lonsdalejongeren divers zijn. Ze dragen niet allemaal lonsdalekleding. Hetzelfde geldt voor een kaal hoofd en kistjes. Zij zijn dan ook van mening dat de term lonsdalejongeren niet juist is. Voor sommige jongeren zou deze term achterhaald en beledigend zijn. De term dekt niet de hele lading, aangezien niet alle extreemrechtse lonsdalejongeren daadwerkelijk lonsdale dragen. Zij pleiten dan ook voor de term

'hardcorejongeren', vanwege de gemeenschappelijke muzieksmaak. Desondanks zal in dit onderzoek de term 'lonsdalejongeren' worden gehandhaafd. Lonsdalejongeren hebben een voorliefde voor hardcore-muziek (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005 p.3). In het rapport van de politieacademie (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007 p.21) wordt geschetst dat deze jongeren vaak het hele land afreizen om een zogenaamd hardcorefeest te bezoeken. Ook organiseren de jongeren zelf dergelijke feesten. Kenmerkend voor lonsdalejongeren is de uitgaanscultuur en het (daarbij behorende) drugsgebruik (Van Wijk, Bervoets en Boers, p.184).

1.1.2 Demografische achtergrond

Lonsdalejongeren zijn gemiddeld tussen de 15 en 25 jaar oud (MBZ, 2005 p.3). Wagenaar en Van Donselaar (2006, p.128) doen hier nog een schepje bovenop en zeggen dat het vermoeden bestaat dat de leeftijdsgrens relatief gezien gedaald is tot plusminus 12-jarigen. Grubben (2006, p.21) verkleint de leeftijdscategorie. Hij stelt dat de meeste lonsdalejongeren tussen de 14 en 20 jaar oud zijn.

Het merendeel van de lonsdalejongeren zijn jongens. Vaak komen deze jongeren uit een lagere, sociale klasse. Wanneer ze nog onderwijs volgen, zitten ze vaak op het VMBO, en wanneer ze al tot de arbeidsmarkt toegetreden zijn, vervullen ze vaak functies die handarbeid verlangen (Grubben, 2006, p.21). Er heerst onder deze jongeren een groot arbeidsethos (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007, p.183). Deze jongeren staan tevens vaak bekend als hangjongeren. Hun ouders maken vaak deel uit van de lagere sociale klassen, zijn vaak nog bij elkaar en werken beiden (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007 p.183). Verder stelt Grubben (2006, p.21) dat voor verveling, drank en drugs een belangrijke rol is weggelegd in het leven van lonsdalejongeren. Van Donselaar (2005, p.27) geeft aan dat het lonsdalevraagstuk zich vooral in landelijke gebieden (platteland) lijkt voor te doen, maar tevens waarneembaar is in grote steden. Het stereotype dat dit verschijnsel zich alleen op het platteland laat zien is dus niet juist. Ook in grote steden als Rotterdam, Den Haag en Eindhoven vinden incidenten met lonsdalejongeren plaats (Van Donselaar, 2005, p.27). Ook Van Wijk, Bervoets en Boers (2007, p.32) vatten samen dat het lonsdalevraagstuk zich overwegend op het platteland voordoet, maar ook voorkomt in grote steden.

Aantal

Grubben geeft aan dat de schattingen van het aantal lonsdalejongeren in Nederland erg ruw zijn, en nogal eens uiteen lopen. De schattingen variëren van zo'n 1500 tot zo'n 6000 lonsdalejongeren in heel Nederland (2006, p.21). Van Donselaar (2005) geeft aan in zijn vraagstuk dat er in totaal 125 gabbergroepen zijn geteld in Nederland die op een bepaalde

manier betrokken waren bij rechtsextremistische activiteiten of incidenten. Deze groepen waren zeer divers van omvang: van enkele tot tientallen personen.

Aard

Lonsdalejongeren zorgen voor overlast. Maar op welke manier? Wat doen ze nu eigenlijk? Van Donselaar (2005) geeft aan dat de voorvallen waar lonsdalejongeren bij betrokken zijn zowel racistisch of rechtsradicaliserend als niet-racistisch of niet-rechtsradicaliserend van aard zijn. Verder vinden er zowel gewelddadige als niet-gewelddadige incidenten plaats. Onder niet-gewelddadige incidenten schaaft men bekladdingen, folderacties, demonstraties, beledigingen en ordeverstoringen (Van Donselaar, 2005, p.29). Van Donselaar (p.30) heeft onderzocht in hoeverre deze incidenten voorkwamen in Nederland gedurende de jaren 2002-2005. In bijlage I is een tabel met de betreffende aantallen terug te vinden.

Onder gewelddadige incidenten worden de volgende incidenten verstaan: doelbekladding, bedreiging, bommelding, confrontatie, vernieling, brandstichting, mishandeling, bomaanslag, doodslag en moord (Van Donselaar, 2005, p.29). Overigens heeft men hierbij geen incidenten van doodslag en moord gevonden. Wederom is er onderzoek gedaan naar het aantal gewelddadige incidenten in Nederland over een aantal jaren (2002-2005) (Van Donselaar, 2005, p.29). Zie bijlage I (tabel 2) voor verdere uitwerking hiervan.

1.1.3 Rechtsextremisme en lonsdalejongeren

In de literatuur treft men verschillende inschattingen aan van de lonsdaleproblematiek. De AIVD komt (met een beperkte definitie) tot de conclusie dat er onder lonsdalejongeren nauwelijks sprake is van enige onderliggende rechtsextremistische ideologie of rechtsextremistische politieke motivatie (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005). Volgens de AIVD gaat het in de lonsdalecultuur niet om racistische of extreemrechtse jongeren.

Grubben (2006, p.16) daarentegen vindt dat lonsdalejongeren (of hardcorecultuur) zich kwalificeren als rechtsextreem. De jongeren hebben wellicht alleen een extreemrechtse houding en geen extreemrechtse ideologie, toch mogen ze als rechtsextreem beschouwd worden. Hij verklaart dat het feit dat de jongeren hun uitingen niet goed hebben doordacht, niet afdoet aan het feit dat deze jongeren zich presenteren aan de hand van racistische, extreemrechtse en nazistische symboliek en retoriek. Wel moet hier in acht worden genomen dat dit rapport van Grubben (2006) in opdracht van het Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie (LBR) gemaakt is. Het is niet onwaarschijnlijk dat het LBR fanatieker is in het typeren van een groep als rechtsextreem dan andere instanties.

In het rapport van de politieacademie (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007, p.187) volgt op de vraag in hoeverre lonsdalejongeren als rechtsextreem zijn aan te merken, een genuanceerd

antwoord: in de eerste plaats ontbreekt bij een meerderheid van de jongeren het aan een duidelijke politieke basis of ideologie. Ten tweede, gaan de opvattingen van de jongeren niet alleen over allochtonen, maar bijvoorbeeld ook over joden en zwervers.

Vaak noemen lonsdalejongeren zichzelf niet rechtsextremistisch, maar rechts-georiënteerd of nationalistisch (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007 p.183). Jongeren willen graag 'normaal' zijn, en houden er niet van zichzelf 'extreem' te noemen (p.185). Uit onderzoek van de politieacademie (p.185) blijkt bovendien dat het merendeel van de jongeren niet geassocieerd wil worden met een politieke stroming die geassocieerd wordt met (neo)nazistisch gedachtegoed en de Tweede Wereldoorlog. Door zich nationalistisch te noemen roept de lonsdalejongere minder negatieve reacties op.

Volgens Van Donselaar (2005, p.70) etaleren lonsdalejongeren hun ideeën en gedachtegoed via websites als 'holland hardcore' en 'stormfront'. Het feit dat politie zo weinig kan doen aan racisme via het internet leidt tot de gedachte onder de jongeren dat het uiten van rechtsextremistische denkbeelden getolereerd wordt. Van Donselaar noemt dit zorgwekkend (p.70).

Symboliek

Lonsdalejongeren worden geassocieerd met extreemrechts door het dragen van rechtsextremistische symbolen als hakenkruizen en getalscombinaties met een bepaalde betekenis (MBZ, 2005 p.4). Een voorbeeld van zo'n getalscombinatie is 88. De twee achten staan voor twee keer de achtste letter van het alfabet: HH, oftewel Heil Hitler (Grubben, 2006 p.25). Andere voorbeelden: de lettercombinatie NSDA in de merknaam Lonsdale is voor lonsdalejongeren een verwijzing naar de NSDAP, de nationaal-socialistische partij van Adolf Hitler. Het merk lonsdale wordt als afkorting gebruikt voor de zin: "Laat Ons Nederlanders Samen De Allochtonen Langzaam Elimineren" (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007 p. 21).

De AIVD stelt dat de provocerende werking die uitgaat van het dragen van deze symbolen bekend is bij lonsdalejongeren, bovendien wordt geaccepteerd en vaak bewust wordt gezocht. Maar, zo verklaart de AIVD: *"Hoewel de rechtsextremistische symbolen een belangrijk onderdeel zijn van de groepsidentiteit is de werkelijke betekenis van de gehanteerde rechts-extremistische symbolen echter lang niet altijd bij de dragers daarvan bekend* (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005 p.4)."

Organisatiegraad

In hoeverre leeft het rechtsextremisme onder deze jongeren? Zijn het slechts uitingen van verontruste jongeren die geluiden opvangen uit de maatschappij, of gaat het om een ideologisch gedachtegoed, waarbij deze jongeren zich gaan organiseren en politieke, rechtse partijen gaan aanhangen? Grubben (2006, p.11) geeft aan dat lonsdalejongeren

politiek gezien van weinig betekenis zijn. Er is weinig aansluiting tot rechtsextremistische (politieke) partijen. De AIVD heeft een onderzoek uitgevoerd (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005) en kwam tot de conclusie: *“Hoewel deze jongeren zich kenmerken door sterke xenofobe opvattingen en gevoelens die onder andere gevoed worden door incidenten met allochtone jeugdgroepen, is van enige onderliggende rechts-extremistische ideologie of rechts-extremistische politieke motivatie nauwelijks sprake”*. De AIVD komt tot de conclusie dat het in de lonsdalecultuur niet om racistische of extreemrechtse jongeren gaat. Hierbij moet echter voorop worden gezet dat deze beweringen onderhevig zijn aan enige kritiek. Zo stelt van Donselaar (2005, p.11) dat deze beweringen erg afhankelijk zijn van de definities van racisme en rechtsextremisme die men hanteert. Verder stelt de AIVD: *“Gabbers in Nederland zijn ongeorganiseerd. Het betreft diverse lokale groepen jongeren die in wisselende samenstellingen verkeren (fluïde netwerken) en nauwelijks onderling contact hebben. Van enige landelijke georganiseerdheid van gabbers is tot nu toe geen sprake”*. Vervolgens wordt in dit onderzoek ook weergegeven dat 5% van de lonsdalejongeren echt tot de harde kern kan worden beschouwd. Onder de harde kern wordt die groep verstaan die rechtsextremistische denkbeelden aanhangt (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005 p. 4). Van Donselaar (2005, p.17) is het eens met de bevindingen van de AIVD (MBZ, 2005) dat men kan vaststellen dat er niet actief geronseld wordt onder gabbers (lonsdalejongeren) door rechts-extremistische groeperingen en politieke partijen. Verder zou er van het ontstaan van nieuwe rechtsextremistische groeperingen vanuit de gabbers zelf momenteel nauwelijks sprake zijn (op een zorgwekkende nieuwe ontwikkeling na die verderop besproken wordt). Maar Van Donselaar (2005) nuanceert dit enigszins door te schrijven dat de praktijk gecompliceerder is: de magneetfunctie tussen lonsdalejongeren en georganiseerd extreemrechts is een proces van continu aantrekken en afstoten. Enerzijds vinden extreemrechtse partijen in de lonsdalejongeren duizenden potentiële (steunende) leden. Maar anderzijds zien zij lonsdalejongeren vooral als een risicofactor. Van Donselaar (2005) stelt dat het veelvuldig drugsgebruik, de geringe politieke motivatie en het gewelddadige imago van lonsdalejongeren redenen zijn voor georganiseerde extreemrechtse partijen om niet actief leden te werven onder lonsdalejongeren (p.17). Ook de jongeren zelf weten zich niet lang te binden aan deze georganiseerde partijen. Eerst hebben ze te kampen met het hiervoor genoemde imago probleem, vervolgens valt het formele karakter van activiteiten die de partijen organiseren (partijbijeenkomsten, partijpublicaties) vaak tegen (p.17). In de zevende rapportage van 'Monitor racisme en extremisme' komt echter een zorgwekkende, nieuwe ontwikkeling naar voren: radicalisering (Wagenaar en Van Donselaar, 2006, p.129-130). Het gaat hier echter om een klein gedeelte van de extreemrechtse gabbers, naar schatting enkele honderden aanhangers. Wagenaar en Van Donselaar (2006) geven aan dat er afzonderlijke groepen neonazi's zijn ontstaan, die hun oorsprong vinden in groepen van

extreemrechtse gabbers (bijvoorbeeld uit Jeugd Storm Nederland, en Aktiefront Zuid-Holland Zuid). Deze neonazistische groepen zijn hechter georganiseerd en er is sprake van een uitgesproken extreemrechtse ideologie. Geweld schuwen zij niet. Wagenaar en Van Donselaar (2006 p. 130) noemen deze ontwikkeling zorgelijk.

Politiek gezien lijken lonsdalejongeren dus van weinig betekenis te zijn, maar maatschappelijk gezien spelen lonsdalejongeren wel een grote rol van betekenis. Grubben (2006) verwijst naar de nota van de AIVD (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005): *'Lonsdalejongeren vormen een breed sociaal probleem waarbij interetnische confrontaties worden uitgelokt die een bedreiging kunnen vormen voor de cohesie van de Nederlandse samenleving.'*

Het profiel dat hiervoor is geschetst, is onder geen beding in alle gevallen waar. Zoals Van Wijk, Bervoets en Boers al lieten zien: lonsdalejongeren zijn divers (2007, p.183). Er zijn uiteraard ook jongeren die lonsdalekleding dragen omdat ze van de kleding houden, maar zich verder distantiëren van het gedachtegoed dat rechtsextremisme of racisme heet. Hoe dan ook, lonsdalejongeren zijn een fenomeen dat veel naar voren komt in berichtgeving in de media. De media hebben een belangrijke rol gespeeld bij de beeldvorming van het publiek omtrent lonsdalejongeren. Deze jongeren worden meer dan eens gepresenteerd als kansarme, criminele jongeren met extreemrechts ideeën (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007 p.186). Grubben (2006) laat zien met de titel van één van zijn artikelen dat men niet alle jongeren over 'één kam kan scheren': *"Geschoren, maar niet over één kam. Rechtsextremisme binnen de hardcorecultuur"*.

1.2 Situatie gemeente Someren

Someren is een gemeente in Zuidoost-Brabant met ruim 18000 inwoners en is één van de gemeentes waarvan bekend is dat ze veel te stellen hebben gehad met lonsdalejongeren. In de 'Monitor Racisme & Extremisme' (Van Donselaar 2005, p. 28) is een tabel opgenomen waaruit blijkt dat Brabant Zuidoost zeer hoog 'scoort' op het aantal waargenomen extreemrechtse gabbergroepen per politieregio, in de periode van 1 januari 2002 tot 1 augustus 2005 (zie tabel 3, bijlage I).

Ruim vier jaar geleden staken problemen met lonsdalejongeren plotseling de kop op in Someren. Eind 2003 constateerden buurtbrigadiers dat bepaalde groepen jongeren zich een andere kledingstijl hadden aangemeten. Ze droegen vaak zogenaamde 'bomberjacks' waarop goed zichtbaar de Nederlandse vlag was aangebracht. Ook signaleerden de buurtbrigadiers steeds vaker het zogenaamde 'white power'-teken (cirkel met een kruis) en het hakenkruis. Het aantal gevallen van (doel)bekladding op diverse locaties door middel van

graffiti nam destijds toe in Someren. Op de plaatselijke middelbare VMBO-school (Varendonckcollege) vonden in toenemende mate incidenten en ruzies plaats, waarbij racisme een rol speelde.

Er is destijds een aantal incidenten voorgevallen, waarbij niet alleen Somerense jeugd betrokken was, maar ook jeugd uit de omgeving Eindhoven en Noord-Limburg. Deze jongeren droegen nog nadrukkelijker kleding die werd geassocieerd met de zogenaamde "Whitepower-beweging". De jongeren uit Someren vertelden dat deze jongeren hun bescherming en ondersteuning wilden bieden als ze problemen hadden met allochtone jongeren.

Een voorbeeld van een incident is het incident dat plaatsvond tijdens de plaatselijke kermis in 2005. Buurtbrigadier Heesakkers vertelt:

"Enkele weken voor de kermis Someren 2005 vingen wij via onze contacten op dat er een ruzie en vechtpartij gepland stond op het kermisterrein. Om één en ander te voorkomen waren wij zeer nadrukkelijk op het kermisterrein aanwezig. Op zaterdagavond om ongeveer 19.00 uur stonden wij te praten met een deel van de zogenaamde 'Black Power' groep die altijd op dezelfde plaats zaten. Op dat moment zagen wij in zeer korte tijd een grote groep 'Lonsdale Jongeren' bestaande uit plaatselijke jongeren en 'vreemden' rondom de 'Black Power' groep verschijnen. Gelijk begon deze groep de allochtone groep uit te dagen en te provoceren en dreigde het flink uit de hand te lopen. In eerste aanleg werd het woord gevoerd door de plaatselijk jongeren die hun gram tegen de allochtone groep uitspraken. De vreemden namen dit echter vrij snel over en er werd stevig gedreigd en geprovoceerd. Door enkele plaatselijke jongeren aan te spreken en hun te wijzen op hun verantwoordelijkheid en door als buffer tussen de omschreven groepen te gaan staan wisten wij de Whitepower groep weg te krijgen en keerde de rust op het kermisterrein terug. Eén en ander zag er zeker voor de onwetende kermisbezoekers angstwekkend uit."

Buurtbrigadier Heesakkers verklaart dat al met al de georganiseerde jongeren geen grip op de lonsdalejongeren in Someren kregen, en dat het hele lonsdalegebeuren in Someren en directe omgeving behoorlijk afzwakte. Hij geeft overigens aan dat de lonsdalecultuur nog steeds leeft, maar dat het minder zichtbaar is. Een bewijs dat het nog wel leeft is het voorval dat enige tijd geleden plaats vond. Er zijn destijds diverse hakenkruizen aangetroffen op openbare plaatsen in het dorp. Betrokkenen binnen politie (afdeling Deurne-Asten-Someren; DAS) spreken de vrees uit dat de lonsdaleproblematiek heftig op kan spelen in Someren, wanneer er ergens in het land een incident plaatsvindt dat landelijke aandacht geniet, bijvoorbeeld een incident als de moord op Theo van Gogh.

1.3 Verschillende probleemperspectieven en beleidsverschillen

De lonsdaleproblematiek is een complex probleem, zonder eenduidige definiëring. Het is een probleem dat zowel landelijk als lokaal wordt aangepakt. Op lokaal niveau verschilt deze aanpak per gemeente. Hoe komt men tot een bepaalde aanpak? Binnen een gemeente zijn er verschillende actoren betrokken bij de aanpak van lokale problemen. Betrokkenen die vaak een rol spelen bij lonsdaleproblematiek binnen een gemeente zijn de gemeente zelf, politie en jongerenwerkers. Deze betrokkenen vervullen allemaal een eigen rol binnen de gemeenschap en hebben allemaal hun eigen normen, waarden, ideologieën en interesses. Dit betekent dat het niet onwaarschijnlijk is dat deze betrokkenen een eigen perspectief op de problematiek hebben. Dit verschil in probleemperspectief kan leiden tot een verschil in beleid tussen betrokkenen. Ook naderhand, na invoering van een bepaald beleid, kan dit betekenen dat verschillende betrokkenen verschillend denken over het succes en/of falen van het beleid. Het zou goed kunnen dat dan blijkt dat het beleid helemaal niet aansluit op de verschillende belevingen van het probleem.

In deze paragraaf geven we weer waar perspectieven op de lonsdaleproblematiek uit kunnen bestaan. Dit doen we aan de hand van drie typeringingen die Van Donselaar (2005) heeft opgesteld. Deze drie typeringingen geven weer hoe men een lonsdalejongere zou kunnen typeren. Vervolgens sommen we beleidsverschillen tussen de drie actoren (politie, gemeente en jongerenwerk) op die we bij het doornemen van de literatuur tegen zijn gekomen.

1.3.1 Drie typeringingen

De typering van lonsdalejongeren hangt af van bepaalde definities die men hanteert. Maakt men gebruik van een brede definitie voor racisme en rechtsextremisme dan typeert men jongeren wellicht als racistisch en rechtsextremistisch. Hanteert men een smallere definitie, dan ziet men het wellicht als een jeugdcultuur waar verder niet te veel heisa om moet worden gemaakt. Bovendien is de ene lonsdalegroep de andere niet. Ook binnen een groep kan er grote verscheidenheid bestaan in type lonsdalejongere.

Van Donselaar (2005) beschrijft in zijn stuk drie regelmatig de ronde doende stereotypen over lonsdalejongeren. Stereotypen zijn (mede) ontstaan door beeldvorming in de media. Later specificeert hij dit in drie specifieke typeringingen waaronder opvattingen van betrokkenen ingedeeld kunnen worden: wanneer men de lonsdalecultuur onder type A schaaft ziet men de lonsdalecultuur als een vorm van radicalisme, waarbij racisme, rechtsextremisme, interetnische spanningen en conflict de bovenhand voeren. Er hoeft bij dit type niet perse sprake te zijn van een rechtsextremistische ideologie (p.69). Van Donselaar (p.23) geeft aan dat criminaliteit binnen lonsdalegroepen veel overlap vertoont met criminaliteit van andere jongeren. Type B sluit hier op aan en is een inschatting van de lonsdalecultuur als

jeugdproblematiek, waarbij de lonsdalejeugd op een oplopende schaal, als hinderlijk wordt ervaren, als een groep die overlast verzorgd, of tenslotte als een groep die criminele handelingen verricht (p.69). Type C is een combinatie van de inschattingen van Type A en B. Hier zien we de lonsdalecultuur als een probleem waarin zowel jeugdproblematiek als racisme en rechtsextremisme een rol spelen (p.69).

Prioritering

De inschatting, en daarmee de typering van de problematiek is van invloed op de mate van prioriteit de aanpak van het probleem krijgt.

Overigens blijkt de mate van prioritering in de praktijk niet altijd te stroken met de ernst van de problemen. Van Donselaar (2005) geeft aan dat er zowel sprake is van 'overprioritering' als 'onderprioritering'. Naast de inschatting van de problematiek speelt ook de mate van media-aandacht een rol bij het prioriteren van de problematiek. Een probleem dat veelvuldig in de media wordt uitgelicht belandt in de praktijk sneller op de politieke agenda (Van Donselaar, 2005 p.70). Van Donselaar (2005, p.69) stelt dat aan een inschatting van type C als regel veel prioriteit wordt gehecht. Inschatting van type C leidt vaak tot een hogere prioritering dan inschatting van type A en B.

Er wordt dus verschillend naar de lonsdaleproblematiek gekeken. Wanneer men andere perspectieven hanteert dan een ander, kan dit leiden tot verschillende geformuleerde oplossingen, wat weer kan leiden tot verschillend beleid of een verschillende kijk op beleid.

1.3.2 Beleidsverschillen

Vaak is er sprake van een samenwerking tussen de betrokken partijen om de problematiek zo efficiënt mogelijk aan te pakken. In de literatuur zijn verschillen in beleid tussen de drie actoren: politie, gemeente en jongerenwerk te vinden. Hieronder vindt een opsomming plaats van de voornaamste verschillen.

Politie

Grubben (2006, p.34) vertelt dat politie in verscheidene regio's het voortouw heeft genomen omtrent de aanpak van de lonsdaleproblematiek. Dit lijkt voor de hand te liggen gezien de aard van hun functie: politie is nu eenmaal vaak als eerste te plaatse na een incident en wordt vaak als eerste ingeschakeld, en heeft dus vaak als eerste met de problematiek van doen. Verder geeft Grubben aan dat de algemene trend bij politie is dat zij direct optreedt bij overtredingen en misdrijven met een racistisch karakter. In het verleden was dit vaak niet of minder het geval. Men kan dit scharen onder actief optreden. Radicalisering van moslimjongeren lijkt veel aandacht te krijgen, misschien zelfs meer dan radicalisering van

lonsdalejongeren. Het blijkt dat er regelmatig verbanden worden gevonden tussen beide radicalisering. Men kan van beleid met betrekking tot radicalisering van moslimjongeren veel leren voor een beleid met betrekking tot radicalisering van lonsdalejongeren, en vice versa (Van Donselaar, 2005 p. 71).

Van Donselaar (2005, p. 38) geeft aan dat de rol van de politie bij het optreden rondom de lonsdaleproblematiek in ontwikkeling is. In verschillende plaatsen verschuift de rol van de politie van actief optreden naar proactief optreden. Bij proactief optreden kan men denken aan het actief volgen van ontwikkelingen, samenwerken met partners in het veld, vergroten van kennis (en dus deskundigheid) en het (mede daardoor) ingrijpen voordat jongeren de fout ingaan (Grubben, 2006 p.34). Van Donselaar (2005, p. 39) geeft aan dat dit vooral een kwestie is van prioriteiten stellen. Korpsen die minder belang hechten aan overlast van deze jongeren en hier dus geen prioriteit aan geven, blijven achter op het kennisniveau rondom deze problematiek. Dit is meer dan jammer, want het verwerven van een goede informatiepositie is belangrijk voor het omgaan met deze problematiek. Enerzijds is het belangrijk dat de politie zelf kennis heeft over de achtergrond van de problematiek zodat zij beter kan handelen, anderzijds is het belangrijk omdat politie (deze) informatie kan doorspelen naar andere actoren, zodat zij op de juiste manier kunnen handelen.

De jongeren maken zich niet altijd schuldig aan strafbare feiten, dit maakt het voor de politie in veel gevallen moeilijk om goed op te treden tegen deze problematiek. Uiteraard heeft de politie naast een strafrechtelijke taak, ook de taakopvatting van de handhaving van de openbare orde. Op dit vlak kan de politie zeker iets betekenen. Bijvoorbeeld bij de aanpak van hanggroepproblematiek. Het blijkt dat lonsdalejongeren zich vaak onder hanggroepen bevinden en zo overlast veroorzaken.

Van Donselaar (2005, p. 70) en Grubben (2006, p. 34) geven beiden aan dat de ontwikkelingen op het internet zorgwekkend zijn. Lonsdalejongeren zijn erg actief op het internet, in tegenstelling tot de politie die te weinig actief optreedt tegen radicalisering op het internet. Wanneer lonsdalejongeren vrij hun gang kunnen gaan op het internet geeft dit een verkeerde en verontrustende boodschap af. Maar de politie heeft middelen vrij gemaakt voor het actief optreden tegen radicalisering op het internet. Het ziet er naar uit dat daar binnenkort actiever wordt vervolgd (Grubben, 2006 p. 34). Hier moet worden benadrukt dat dit uitspraken zijn van vertegenwoordigers van respectievelijk de Anne Frank Stichting en het Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie (LBR). Men doet er verstandig aan zich af te vragen of dit commentaar op de werkwijze van de politie niet enigszins gekleurd is. Naast het verkrijgen van kennis is het delen en beoordelen van die kennis ook erg belangrijk. Een aanpak waarbij diverse betrokkenen (als politie, gemeente jongerenwerkers, scholen en justitie) communiceren en inschattingen uitwisselen lijkt effectief te zijn (Van Donselaar, 2005).

Gemeente

Zoals eerder staat vermeld in dit onderzoek oefent al dan niet de onderkenning van het probleem een grote invloed uit op het gekozen beleid. Van Donselaar (2005, p. 42-43) laat zien aan de hand van een aantal voorbeeldgemeentes dat de problematiek op veel verschillende manieren wordt ervaren (of zelfs niet ervaren) en gedefinieerd. Naast onderkenning, spelen diversiteit in inschatting en prioritering een belangrijke rol. Grubben (2006, p. 33) noemt mede door deze diversiteiten de gekozen lijn van lokale overheden gecompliceerd. Van een eenduidige aanpak onder gemeenten is volgens hem geen sprake. De toenmalige minister van Justitie, de heer Donner was van mening dat lokale overheden het initiatief moesten nemen in de aanpak en beleid van de lonsdaleproblematiek. De reden hierachter was dat lokale overheden dichterbij de problemen zaten en zo wellicht een beter inzicht in de problematiek hadden (Van Donselaar 2005, p.44). De heer Donner heeft destijds opdracht gegeven aan de AIVD om een onderzoek te verrichten omtrent de lonsdaleproblematiek. De nota die bij dit onderzoek hoort (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005) is naar alle Nederlandse gemeenten gestuurd om de gemeenten duidelijk te maken de problematiek serieus te nemen en aan te pakken (Grubben, 2006 p.33).

Jongerenwerk

Van Donselaar (2005, p.44) vertelt dat de reactie op de problematiek en het beleid van jongerenwerkers kan verschillen. Men kan dit terugbrengen tot twee soorten aanpakken. Enerzijds waren jongerenwerkers racisme en rechtsextremisme. Men werkt dan met huisregels waarbinnen racisme en rechtsextremisme niet wordt getolereerd. Wanneer men deze regels streng zou handhaven, zou dit betekenen dat veel lonsdalejongeren de toegang zou worden geweigerd tot zogenaamde 'clubhuizen'. Anderzijds zien jongerenwerkers het vooral als hun taak om er te zijn voor de jongeren, om de jongeren op te vangen en voor ze klaar te staan. Met andere woorden het is de taak van jongerenwerkers om óók lonsdalejongeren te ontvangen in hun 'clubhuizen'. Van Donselaar (2005, p.44) geeft aan dat deze twee soorten reacties in de praktijk vaak resulteren in een dilemma, waarbij jongerenwerkers vaak een tussenweg proberen te zoeken, door bijvoorbeeld enerzijds hardcore-avonden te organiseren (en lonsdalejongeren dus binnen te laten) en anderzijds door grenzen te stellen en rechtsextremistisch gedachtegoed niet te accepteren.

Voor de nieuwere generatie jongerenwerkers zien het niet tot hun taak om racisme en rechtsextremisme te bestrijden (van Donselaar, 2005 p. 44). Jongerenwerkers proberen hun kennis omtrent de problematiek echter wel te vergroten. Dit doen ze op verschillende manieren. Grubben (2006, p.35) noemt het Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie (LBR) dat verscheidene workshops en trainingen voor jongerenwerkers

heeft georganiseerd. Naast het vergaren van kennis is een ander doel van deze workshops en trainingen het aanbieden van handreikingen voor een effectieve aanpak. Hiernaast gaan veel jongerenwerkers actief bezig met thema's als discriminatie en intolerantie, door bijvoorbeeld tentoonstellingen en films te tonen aan de jongeren. Maar deze activiteiten blijken geen voeten in de aarde te zetten (Grubben, 2006 p.35). Grubben (2006, p.35) stelt dat deze vaak te incidenteel en onvoldoende onderlegd zijn. Deze activiteiten bereiken de doelgroep (potentiële) lonsdalejongeren nauwelijks en het ontbreekt aan beleid.

Ook de samenwerking met politie leidt bij jongerenwerkers vaak tot een dilemma. Hierbij komt namelijk vaak hun voornaamste taak, 'het klaar staan voor jongeren' in het geding. Het is van groot belang voor het functioneren van jongerenwerkers dat de vertrouwensband met jongeren blijft bestaan. In de praktijk wordt wel samengewerkt met politie om overlast en ordeverstoring te beperken, maar informatie over criminele daden van jongeren wordt niet doorgespeeld (Van Donselaar, 2005 p.44). Dit is een goed voorbeeld van een situatie waarin verschillende perspectieven botsen met de gemeenschappelijke aanpak. De jongerenwerkers hebben hier een ander doel voor ogen dan de politie, namelijk beschermen in plaats van bestraffen en zo komt een effectieve gemeenschappelijke aanpak in het geding.

1.4 Vraagstelling & onderzoeksvragen

Uit de literatuur is naar voren gekomen dat sociale problemen op veel verschillende manieren bekeken worden. Dit heeft gevolgen voor het beleid. In dit onderzoek willen we onderzoeken in hoeverre het beleid aansluit bij de verschillende perspectieven van betrokkenen in de gemeente Someren. Hier volgt de volgende vraagstelling uit:

'Hoe ziet het beleid met betrekking tot de lonsdaleproblematiek in Someren eruit en hoe sluit dit aan op de beleving van het probleem van verschillende actoren binnen de gemeente?'

Om tot een antwoord te komen op deze vraag, zullen er eerst een aantal subvragen gesteld en beantwoord moeten worden. De hoofdvraag is daarom onderverdeeld in drie deelvragen:

1 Hoe omschrijven betrokkenen (respectievelijk politie, gemeente en jongerenwerk) de lonsdaleproblematiek in Someren?

Deze vraag wordt beantwoord aan de hand van de stappen die binnen de probleemanalyse worden onderscheiden (Hoogerwerf 2003). De theorie van Rubington en Weinberg (2003) wordt hierin verweven.

2 Hoe is het huidige beleid tot stand gekomen en waar bestaat het beleid uit?

Deze vraag bestaat uit twee deelvragen die afzonderlijk beantwoord worden: Hoe is het huidige beleid tot stand gekomen? En waar bestaat het beleid uit? Het vinden van antwoorden op deze vragen gebeurt met behulp van een reconstructie van beleidstheorieën. Deze beleidstheorieën zijn gebaseerd op gegevens die verworven zijn via interviews en documentenstudie.

3 Hoe verhoudt het beleid zich tot de verschillende opvattingen van betrokkenen?

Om deze vraag te beantwoorden wordt er een vergelijking gemaakt tussen de probleemperceptie en het gereconstrueerde beleid. Hierbij worden verschillende elementen van de beleidstheorie vergeleken met de elementen van de probleem perspectieven per betrokken partij.

2 Theoretisch kader

2.1 Inleiding

Het centrale punt van dit onderzoek is het doen van een evaluatie van beleid. Het analysekader van dit onderzoek is daarom gericht op beleidsevaluatie. Voordat men aan het proces beleidsevaluatie toe is, zijn er al een aantal elementen aan de orde geweest. Zo is er sprake (geweest) van een sociaal probleem. Dit probleem is om bepaalde redenen onderwerp geweest van (politieke) agendavorming en zo naast een sociaal probleem ook een beleidsprobleem geworden. Wanneer er sprake is van een beleidsprobleem, hoeft er nog niet perse concreet beleid te bestaan. Het is goed mogelijk dat het probleem wel op de politieke agenda staat, maar nog niet is uitgekristalliseerd in beleid. Wanneer er wel sprake is van beleid, is het de vraag of dit beleid identificeerbaar is. Is er sprake van specifiek beleid, beleid dat gericht is op het specifieke probleem (formeel beleid) of is er geen specifiek beleid en zal er een beleidsreconstructie moeten plaats vinden om een op het probleem toegesneden mogelijke beleidsweerspiegeling te maken? Dit laatste is in de praktijk overigens vaak lastig te realiseren, omdat er vaak weinig op papier staat en het veel zoekwerk vergt. Dit (gereconstrueerde) beleid is vervolgens onderwerp van evaluatie. In dit onderzoek zal de evaluatie zich richten op de beleidsweerspiegeling. In hoeverre vertoont het beleid consistentie met de perspectieven van de betrokkenen?

Bij de bestudering van beleid komen een aantal dingen kijken. Denk aan: probleemanalyses, beleidstheorieën, en de eerdergenoemde beleidsevaluaties. De probleemanalyse heeft aandacht voor actorgebonden maatstaven (probleempercepties) en maatschappelijke problemen. Hierbinnen ligt het accent op probleemformuleringen van verschillende betrokkenen (Joldersma, in: Van Heffen en Van Twist, 1993 p.111). In paragraaf 2 zal de lonsdaleproblematiek als 'sociaal probleem' besproken worden. Hier komt de theorie van Rubington en Weinberg (2003) uitvoerig aan de orde. Dit wordt ingekleed aan de hand van een uitwijding over de probleemanalyse. In paragraaf 3 zal de focus liggen op beleid. Hier zal omschreven worden wat beleid concreet inhoudt en wordt er dieper ingegaan op beleidstheorieën en beleidsevaluatie.

2.2 Lonsdaleproblematiek als sociaal probleem

'Lonsdalejongeren vormen een breed sociaal probleem waarbij interetnische confrontaties worden uitgelokt die een bedreiging kunnen

vormen voor de cohesie van de Nederlandse samenleving.' (MBZ, 2005)

In een nota van de AIVD wordt gesteld dat lonsdalejongeren een breed sociaal maatschappelijk probleem vormen (Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2005 p.7-8). Maar wat verstaat men nu onder een sociaal probleem? Volgens Rubington en Weinberg (2003, p. 4) hanteren sociologen vaak de volgende definitie: *'een sociaal probleem is een zogenaamde situatie die onverenigbaar is met de waarden van een significant aantal mensen, die allen de mening dragen dat er actie moet worden ondernomen om de situatie te veranderen.'* Daarbij noemen ze mensen divers en gecompliceerd. Verschillende mensen kunnen verschillende normen en waarden hebben. Dit betekent dat verschillende mensen verschillende dingen als een sociaal probleem beschouwen (Rubington en Weinberg, 2003, p.5). Waarden vormen een belangrijke rol bij de onderkenning en interpretatie van een probleem.

De lonsdalecultuur is zo'n sociaal probleem. Een significante groep mensen beschouwt de lonsdalecultuur als een groep die de huidige normen en waarden schendt door zich bijvoorbeeld rechtsextremistisch te uiten. Deze groep mensen is van mening dat er iets moet worden gedaan aan deze problematiek. Want naast schending van normen en waarden zorgen een groot aantal van deze lonsdalejongeren ook voor overlast door zich veelvuldig schuldig te maken aan drugsgebruik, geweld in groepsverband en zogenaamde hanggroepcriminaliteit (Van Donselaar, 2005). Naast de overlast die dit bezorgt voor de maatschappij, werkt dit toename van onveiligheidsgevoelens van burgers in de hand en is het niet bevorderlijk voor de sociale cohesie.

Een ieder heeft wel een mening over een bepaald sociaal probleem. Naast meningen, kunnen ook belangen, interesses, ideologieën etc. een rol spelen bij de probleemperceptie van een individu of actor. Rubington en Weinberg (2003) gaan hier diep op in, in hun boek 'The Study of Social Problems, seven perspectives'. Zij stellen dat de manier waarop een actor naar een probleem kijkt in zeker zin bepaalt welke oplossingen (in de vorm van bijvoorbeeld beleid) worden gezocht. Wanneer de perspectieven van de verschillende actoren niet overeenkomen kan dit problemen opleveren voor de totstandkoming en uitvoering van beleid en de uiteindelijke aanpak van het probleem.

In de volgende paragraaf wordt er uitgewijd over de probleemanalyse. Vervolgens wordt er een beeld geschetst van de perspectieven die Rubington en Weinberg (2003) hanteren. Volgens Rubington en Weinberg (2003) komen probleemsperspectieven voort uit definities, oorzaken, gevolgen, omstandigheden en oplossingen van een bepaald probleem die elke betrokkene voor zichzelf formuleert. Deze theorie wordt gebruikt voor de probleemanalyse en zal later in beantwoording van de onderzoeksvragen een grote rol spelen. Aan de hand

van deze theorie zal getracht worden verklaringen te vinden voor de verschillen in beleid en/of perspectieven van respectievelijk politie, gemeente en jongerenwerk in Someren.

2.2.1 Probleemanalyse

De probleemanalyse sluit goed aan op de bespreking van lonsdaleproblematiek als zowel sociaal probleem als beleidsprobleem. De probleemanalyse kan gaan om de concrete inhoud van een probleem en/of om de context van een probleem. Het is belangrijk inzicht te krijgen in de context van een probleem, want de beleidsinhoud, de beleidsprocessen en de beleidseffecten kunnen onderdeel zijn van de probleemcontext (Joldersma, in: Van Heffen en Van Twist, 1993, p.108).

Men kan zoals we hierboven al besproken hebben, verschillen van mening over het wel of niet bestaan van een maatschappelijk probleem. Dit houdt onder andere in dat men verschillende probleemdefinities hanteert en dat men van mening kan verschillen over het wel of niet bestaan van een maatschappelijk probleem. Dit heeft uiteraard gevolgen voor het wel of niet beschouwen van het probleem als beleidsprobleem en de eventuele agendavorming.

De probleemanalyse heeft tegenwoordig een eigen plaats verworven naast de beleidsanalyse. Richt de beleidsanalyse zich meer op doeleinden en middelen, de probleemanalyse richt zich vooral op actorgebonden maatstaven (probleempercepties) en maatschappelijke problemen. Het accent ligt hier op probleemformuleringen van verschillende betrokkenen (Joldersma, in: Van Heffen en Van Twist, 1993, p.111). De zeven perspectieven van Rubington en Weinberg (2003) zijn goed bruikbaar om meer inzicht te krijgen in deze probleemformuleringen.

Wanneer een onderzoeker een probleemanalyse uitvoert, doet hij dit aan de hand van verschillende stappen (Hoogerwerf, 2003 p.19-20). Allereerst probeert hij een beeld te vormen van de problematisch geachte situatie. Hij probeert meer inzicht te verkrijgen in de omvang, spreiding en ontwikkeling van het probleem. Vervolgens focust hij zich op de (verschillende) gehanteerde maatstaven (waarden en normen) van de verschillende betrokkenen, aan de hand waarvan zij de situatie hebben beoordeeld. In dit onderzoek zal dit gebeuren aan de hand van de zeven perspectieven die Rubington en Weinberg (2003) beschrijven. Als derde stap volgt er een vergelijking tussen de beschrijving van de probleemsituatie en de maatstaven. Hoogerwerf (2003, p.20) voorspelt dat hier uiteenlopende probleempercepties bij betrokken zijn, aangezien actoren verschillende maatstaven gebruiken. Hij sluit hiermee aan op Stone (2002). Stone (2002, p. 135) stelt dat één probleemdefiniëring niet volstaat, aangezien men te maken heeft met verschillende

perspectieven (van verschillende actoren). Ook Rubington en Weinberg (2003) grijpen hierop terug door zeven verschillende perspectieven te presenteren.

2.2.2 Perspectieven van sociale problemen

Verschillende partijen zijn betrokken bij de lonsdaleproblematiek. Denk aan de gemeente, jongerenwerkers en uiteraard politie. Deze drie partijen vertegenwoordigen elk een eigen perspectief en hebben elk een eigen kijk op en definiëring van het probleem. Deze perspectieven resulteren in (verschillen in) beleid. Overigens bestaat er naast verschillende perspectieven tussen partijen ook binnen partijen diversiteit over het te hanteren perspectief. Zo kunnen politiekorpsen onderling sterk verschillen met betrekking tot de onderkenning van een probleem en inschattingen van de problematiek (Van Donselaar, 2005, p.64 e.v.). Hier wordt echter niet verder op ingaan, aangezien dit onderzoek beperkt blijft tot één gemeente. Om de perspectieven in Someren verder te onderzoeken maak ik gebruik van de theorie van Rubington en Weinberg (2003). Rubington en Weinberg (2003, p.8) onderscheiden vijf elementen binnen een perspectief: definitie, oorzaken, omstandigheden, gevolgen en oplossingen. Elk perspectief heeft een eigen kijk op deze elementen. Een definitie van een sociaal probleem kan voortkomen uit verwachtingen omtrent het sociale probleem, uit schendingen van deze verwachtingen, of uit reacties op deze schendingen. Het perspectief is bepalend voor welke richting van definitie men kiest. Verder ziet elk perspectief haar eigen oorzaken en omstandigheden. Elk perspectief verschilt ook in de wijze van het beschrijven van de gevolgen. Ten slotte komen de oplossingen aan bod. Elk perspectief draagt haar eigen oplossingen aan. Wederom gaat het hier om verwachtingen, schendingen van deze verwachtingen en reacties op deze verwachtingen (Rubington en Weinberg, 2003, p.9).

In dit onderzoek zal onder andere aan de hand van bovenstaande beschreven elementen bekeken worden of de oplossing past bij het perspectief dat men hanteert. Want de kern van het onderzoek draait om de vraag in hoeverre de oplossing bij de (verschillende) percepties van het probleem past. De perceptie van een probleem bepaalt in grote mate de richting van de oplossing.

Rubington en Weinberg (2003) beschrijven zeven verschillende perspectieven om tegen een probleem aan te kijken. Deze perspectieven komen voort uit de sociologie en zijn ontstaan in verschillende plaatsen in tijd tijdens de ontwikkeling van de sociologische wetenschap. In deze paragraaf worden de verschillende perspectieven achtereenvolgens besproken.

Sociale Pathologie

Dit perspectief is ontstaan tijdens de ontwikkeling van sociologie als wetenschap in de Verenigde Staten. We praten dan over de periode van 1905 tot 1918 (Rubington en Weinberg, 2003, p.358). We maken bij dit perspectief gebruik van de metafoor om de

maatschappij als een organisme te zien. Alles wat afwijkt in die maatschappij, wat niet 'aangepast' is aan de status quo, wordt als een ziekte beschouwd (p.18). Morele verontwaardiging is een term die veelvuldig ter sprake komt bij dit perspectief. Mensen die dit perspectief aanhangen zien sociale problemen als problemen die veroorzaakt zijn door 'zieke' mensen. Onder 'zieke' mensen verstaat men dan mensen die gebrekkig, nalatig, delinquent en/of afhankelijk zijn en mensen die hogere posities bekleden in het bedrijfsleven, de industrie en in de overheid. Het wordt deze laatste groep mensen verweten dat zij ondeugd, hebzucht, corruptie en macht aanwenden om tot hun acties te komen. In een latere versie van dit perspectief wordt er minder naar het individu gekeken, en wordt (een deel van) de maatschappij en haar instituties als 'ziek' beschouwd (p.357). Rubington en Weinberg leggen uit dat in de tijdsperiode van het ontstaan van dit perspectief de status quo sneller als 'normaal' werd geaccepteerd. Het was dan ook makkelijker om mensen die afwijken van deze 'status quo' als 'ziek' en als oorzaak van sociale problemen te bestempelen. Mensen die dit perspectief aanhangen zien sociale problemen als schendingen van morele verwachtingen. De grootste oorzaak van sociale problemen is een mislukte socialisatie. De vroegere en latere versie verschillen van mening over de omstandigheden waaronder dit plaats vindt: de vroegere versie van dit perspectief wijt dit aan genetische bepalingen, de latere versie aan de sociale omgeving. Consequentie van deze sociale problemen is in het minst gunstige geval morele erosie en verspreiding. De oplossing ligt in morele educatie (p.18-19).

Sociale Desorganisatie

Sociale desorganisatie is het perspectief dat ontstond in de periode 1918-1935, na het sociaal pathologisch perspectief. In dit perspectief ligt de focus op regels, in plaats van op individuen. Hierin verschilt het dus met het vorige perspectief. Voor aanhangers van dit perspectief leidt het feit dat regels steeds minder invloed hebben op het individu tot sociale desorganisatie. Wanneer regels afwezig, onduidelijk en/of tegenstrijdig zijn ontstaan er sociale problemen (Rubington en Weinberg, 2003, p. 358).

Binnen dit perspectief ziet men de maatschappij als een sociaal systeem, waarin alle delen gecoördineerd zijn. Sociale desorganisatie houdt in dat er sprake is van gebrek aan aanpassing of een slechte aanpassing tussen de verschillende delen. Sociale desorganisatie wordt gezien als een mislukking van regels. Drie belangrijke vormen van desorganisatie zijn geen normbesef, cultuur conflict en de 'breakdown' waarbij regels bestaan, maar wanneer men zich aan deze regels houdt dit niet wordt beloond of men zelfs een straf ontvangt. Sociale verandering wordt als de belangrijkste oorzaak gezien en technologische, culturele en demografische veranderingen als omstandigheden. De consequentie voor personen kan persoonlijke desorganisatie (bijvoorbeeld alcoholisme) zijn. Voor het systeem kan het ertoe

leiden dat er verandering komt, dat het kan blijven bestaan zoals het bestaat of dat het een 'breakdown' ondergaat. Tot slot ziet men het terugbrengen van de verschillende delen in evenwicht als ideale oplossing (p. 50-52).

Waarden Conflict

In de periode 1935-1954 wordt het perspectief waardenconflict gevormd. Men is hier van mening dat sociale problemen bestaan, niet omdat men de regels niet kent (zoals het sociale desorganisatie perspectief claimt), maar omdat men verschilt in de waarden die men aanhangt en men hun eigen interesses achterna gaat. Zij zien dit echter niet als abnormaal of verkeerd, maar als normaal. Binnen het sociale desorganisatie perspectief werden de sociologen aangemoedigd zich niet met de strubbelingen in de maatschappij te bemoeien maar zich bezig te houden met de wetenschap zelf. In het perspectief van conflict van waarden wordt men juist aangemoedigd de kennis toe te passen in de praktijk. Volgens dit perspectief moet men met sociologische theorieën proberen echt problemen op te lossen (Rubington en Weinberg, 2003 p. 358).

Binnen dit perspectief ziet men sociale problemen als situaties die onverenigbaar zijn met de waarden van een bepaalde groep mensen, die in staat zijn om een oproep tot actie te genereren. De belangrijkste oorzaken zijn conflicten van waarden of interesses. De omstandigheden waaronder sociale problemen ontstaan zijn competitie en bepaald contact tussen groepen. Waardenconflicten leiden vaak tot polarisatie van groepen en verduidelijking van hun waarden. Tot slot worden oplossingen vaak gezocht in de vorm van uitoefening van macht, onderhandeling of het bereiken van consensus (p. 87-88).

Deviant (Afwijkend) Gedrag

Het perspectief van het afwijkende gedrag is ontstaan in de periode 1954-1970. Dit perspectief focust zich net als het sociale desorganisatie perspectief op sociologie als wetenschap in plaats van op sociologie als een manier om problemen in de maatschappij op te lossen. Afwijkend gedrag wordt gezien als een schending van normatieve verwachtingen. Met andere woorden afwijkend gedrag wijkt af van de heersende normen. Dit perspectief heeft vooral aandacht voor de oorzaken van afwijkend gedrag, voor zogenaamde systemen achter afwijkend gedrag (omschrijft de sociale kenmerken van bepaalde afwijkende gedragingen) en voor sociale controle (Rubington en Weinberg, 2003 p. 358).

De oorzaak zoekt men in verkeerde socialisatie binnen de primaire leefomgeving. Men 'leert' afwijkend gedrag van de directe omgeving. De omstandigheden waaronder dit plaatsvindt zijn beperkte mogelijkheden om passend gedrag te leren, beperkte mogelijkheden om legitieme doelen te bereiken, verhoogde kans op leren van afwijkend gedrag via afwijkende rolmodellen in de directe omgeving, veel stress en toegang tot een afwijkende vorm van

ondersteuning. Consequenties van dit gedrag variëren van gevolgen die negatief zijn voor de maatschappij (onwettige sociale situaties), tot gevolgen die enigszins positief zijn (afwijkende rolmodellen laten zien welk gedrag wordt bestraft, laten dus zien hoe het niet moet). De oplossing ligt in resocialisatie. Dit bereikt men onder andere door contact met legitiem gedrag in de omgeving te vergroten, en contact met afwijkende rolmodellen en afwijkend gedrag te reduceren. Tot slot zal men de legitieme mogelijkheden om legitieme doelen te bereiken moeten vergroten (p. 124-125).

Labeling

Dit perspectief is in dezelfde periode ontstaan als het perspectief van het afwijkende gedrag. Het labelingperspectief ziet sociale problemen als problemen die subjectief geconstrueerd en/of gekozen zijn. Binnen dit perspectief heeft men vooral aandacht voor de sociale definities van en reacties op sociale problemen (Rubington en Weinberg, 2003 p. 359).

Het labelingperspectief ziet een sociaal probleem als een probleem dat wordt bepaald door sociale reacties op een veronderstelde schending van regels of verwachtingen. De oorzaak van een sociaal probleem is de veronderstelde kennis van de schending onder het publiek en de aandacht die het vervolgens krijgt van het publiek. De omstandigheden die een rol spelen zijn de macht die de 'labeler' heeft en het eigenbelang van de 'labeler' (de labeler bereikt er zelf vaak iets mee). De gevolgen van labeling zijn secundair deviant gedrag (men gedraagt zich zoals de omgeving verwacht dat hij/zij zich gedraagt) en verwachtingen van aanhoudend deviant gedrag. Het labeling perspectief draagt twee oplossingen aan. De eerste oplossing is het veranderen van definities (meer tolerantie) en de tweede is de winsten die de 'labeler' uit labelen haalt laten verdwijnen (bijvoorbeeld een label als excuus gebruiken om iets niet te hoeven doen) (p. 176-177).

Kritisch Perspectief

Het kritisch perspectief is ontstaan in de periode 1970-1985. Dit perspectief kijkt sociale problemen meer vanaf een macroniveau. Holisme is een belangrijke term binnen dit perspectief. Volgens het kritisch perspectief moet men naar het geheel van de maatschappij kijken, en niet alleen naar specifieke onderdelen. Volgens hen zijn sociale problemen verbonden aan meerdere gebeurtenissen, veranderingen en druk die uitgeoefend wordt op alle sociale instellingen/instituten. Binnen dit perspectief kijkt men hoe sociale problemen gerelateerd zijn aan de politiek-economische structuur van de maatschappij. De focus ligt hier op relaties tussen verschillende klassen, en op de overheersing en conflicten tussen de klassen (Rubington en Weinberg, p. 359). Dit perspectief vertoont dan ook veel links met de Marxistische traditie. Men is van mening dat een onderscheid in economische klassen de voornaamste is. Enerzijds bestaat er de klasse met mensen die eigenaar zijn of de controle

hebben over een bedrijf en anderzijds de klasse met mensen die werken voor de vorige klasse. De eerste klasse wordt hier ook de heersende klasse genoemd, vanwege haar invloed op de wetten die de overheid produceert (221-224).

Men definieert een sociaal probleem binnen dit perspectief als een situatie die voortkomt uit de exploitatie van de werkende klasse en is inherent aan een kapitalistische maatschappij. De oorzaken van deze sociale problemen komen voort uit klassenoverheersing en klassenconflict. Onder de omstandigheden scharen we de mate van klassenoverheersing en klassenconflict, het bewustzijn van de werkende klasse (zijn zij bewust van gelijke interesses) en schommelingen in het bedrijfsleven. Met andere woorden: sociale ongelijkheid. Binnen dit perspectief geloven we dat binnen een kapitalistische maatschappij de rijken steeds rijker worden, en de armen steeds armer. Men is van mening dat wanneer het kapitalisme zich steeds verder ontwikkelt (het verschil tussen de klassen groter wordt), het aantal misdaden (sociale problemen) zal stijgen. De enige oplossing is volgens hen dat de werkende klasse het conflict wint en er zo echt socialisme kan ontstaan wat leidt tot een klassenloze maatschappij. Dit kan bereikt worden door politiek actief te zijn, en bijvoorbeeld veranderingen en/of een revolutie te forceren (p. 225-226).

Sociaal Constructivisme

In de periode vanaf 1985 is het perspectief sociaal constructivisme ontstaan vanuit de kritiek die ontstond op het labelingperspectief. Sociaal constructivisme houdt zich bezig met de vraag: 'Hoe kan het dat de ene situatie wel gedefinieerd wordt als een sociaal probleem, en de andere situatie niet?'. Het lijkt enigszins op het labelingperspectief, maar brengt dit op een ander niveau. We zeggen hier wel dat sociale problemen subjectieve constructen zijn, maar we kijken ook verder. We schenken alle aandacht aan het proces van probleemdefiniëring. Binnen dit perspectief kijken we bijvoorbeeld naar wie een situatie definieert als een probleem, wat voor soort definitie ze formuleren, hoe ze argumenten hiervoor presenteren, en hoe de interactie is tussen degenen die klagen en daarmee een probleem definiëren en degenen die reageren (Rubington en Weinberg, 2003 p. 283). Het sociaal constructivisme perspectief speelt in op twee mogelijke situaties waar de andere perspectieven geen rekening mee houden: één is de aanwezigheid van een problematische situatie en de afwezigheid van een collectieve definitie van deze situatie als sociaal probleem. De tweede mogelijkheid is de afwezigheid van een problematische situatie, maar wel een collectieve definitie van deze situatie als een sociaal probleem (p. 361).

Binnen dit perspectief definieert men sociale problemen als problemen die cultureel gezien gedefinieerd worden als problematisch, wijdverspreid, veranderbaar en verlangend naar verandering. De oorzaken zijn de probleemgedefinieerde activiteiten die mensen ondernemen om hun gevoel van tevredenheid te herstellen, of om naar een gevoel van

tevredenheid te streven. De omstandigheden waaronder sociale problemen ontstaan zijn de interacties tussen de mensen die problemen definiëren en de mensen die reageren op de vraag naar herstel van tevredenheid. Dit perspectief houdt zich meer bezig met hoe problemen problemen worden en minder met de consequenties en oplossingen van deze problemen. Vandaar dat zij niet ingaan op mogelijke consequenties en oplossingen. Volgens dit perspectief kunnen consequenties en oplossingen alleen duidelijk worden gemaakt aan de hand van (empirisch) onderzoek (p. 283, 284).

2.2.3 Herordening van de zeven perspectieven

De perspectieven die Rubington en Weinberg (2003) noemen zijn vaak op macroniveau ontworpen. Vooral het kritisch perspectief is erg breed en maatschappelijk gericht opgesteld. Het is de vraag in hoeverre men de verschillende perspectieven dan kan vergelijken met perspectieven binnen een gemeente. Aan de andere kant lijken de perspectieven in bepaalde opzichten erg op elkaar en vertonen af en toe ook overlap met elkaar. Dit kan het classificeren van een perspectief van gemeente, politie of respectievelijk jongerenwerk bemoeilijken, omdat het bewuste perspectief niet precies binnen één van de zeven genoemde perspectieven van Rubington en Weinberg (2003) past, maar een zekere overlap vertoont met één of meer andere perspectieven. Het is de vraag in hoeverre men de verschillende perspectieven dan kan vergelijken met perspectieven binnen een gemeente. Deze zeven perspectieven laten bovendien een soort historische lijn zien van hoe wetenschappers door de tijd tegen sociale problemen aankeken. Het boek van Rubington en Weinberg (2003) waarin deze theorie centraal staat, is dan ook eigenlijk een lesboek, waarmee studenten leren hoe men door de tijd (vanaf omstreeks 1905 tot nu) sociale problemen benaderden. Dit heeft tot gevolg dat bepaalde benaderingen gedateerd lijken, hoewel Rubington en Weinberg hier op inspringen, door aan te geven hoe men in deze tijd met die bewuste benadering omgaat. Bovendien is een aantal van de zeven perspectieven opgesteld vanuit de wetenschap sociologie en de bijdrage dat het daar aan kan leveren, in plaats van de focus op sociologie als een manier om problemen in de maatschappij daadwerkelijk op te lossen.

Met deze argumenten houden we rekening door een grovere indeling toe te passen op de zeven perspectieven. Deze perspectieven zijn onder te delen in drie bredere benaderingen: de zogenaamde ordebenadering, conflictbenadering en constructivistische benadering. Het gebruik van de drie bredere benaderingen stelt ons in staat om te kijken naar een bepaalde benadering waarin het perspectief van de actor zou kunnen passen, in plaats van te moeten kijken naar een meer specifieke classificatie van één van de zeven perspectieven. We gaan er namelijk van uit dat dit laatste erg moeilijk zal zijn.

Ordebenadering

De ordebenadering benadert het probleem als een gegeven. Binnen de ordebenadering heerst de gedachte dat sociale problemen situaties/groepen zijn die afwijken van de sociale orde. Met andere woorden passen deze situaties niet binnen het huidige normen- en waardenstelsel, en worden daarom als abnormaal of ziek beschouwd. De perspectieven die hieronder vallen zijn het sociaal pathologisch perspectief, het sociale desorganisatie perspectief en het perspectief van deviant gedrag.

Conflictbenadering

De conflictbenadering lijkt op de ordebenadering in de zin dat het ook om een verschil in waarden gaat en dat het een probleem ook als een gegeven benadert. Anders dan bij de vorige benadering is echter het feit dat het hier niet om afwijkend gedrag gaat dat als sociaal probleem wordt beschouwd. Sociale problemen zijn volgens deze benadering niet abnormaal of verkeerd, maar slechts onverenigbaar met de waarden van andere groepen die een meerderheid vormen en zo controle uit kunnen oefenen en kunnen manipuleren. Sociale problemen ontstaan volgens deze benadering door waardenconflicten tussen (groepen) mensen. Onder de conflictbenadering vallen het waardenconflict perspectief en het kritisch perspectief.

Constructivistische benadering

De constructivistische benadering wijkt af van de vorige benaderingen, omdat zij het probleem niet als gegeven ziet, maar als een construct. Sociale problemen zijn subjectief geconstrueerd, aan de hand van reacties op veronderstelde schending van regels of verwachtingen. We schrijven verondersteld, er hoeft dus helemaal geen echt probleem te zijn, maar omdat mensen dat denken, bestaat er een sociaal probleem. De perspectieven die hieronder vallen zijn het constructivistisch perspectief en het labelingsperspectief.

2.3 Beleid

2.3.1 Lonsdaleproblematiek als beleidsprobleem

De lonsdaleproblematiek is zoals gezegd een sociaal probleem, maar daarnaast vormt het ook een beleidsprobleem. Niet alle maatschappelijke problemen, of sociale problemen worden automatisch beleidsproblemen. Wat maakt de lonsdaleproblematiek nu wel tot een beleidsprobleem? Met andere woorden waarom wordt de lonsdaleproblematiek op de politieke agenda gezet?

Wanneer de media een bepaald beeld schetst van een sociaal probleem en dit bijvoorbeeld de interesses aanwakkert van politici kan dit ertoe leiden dat een sociaal probleem op de politieke agenda komt te staan (agendavorming) en zo een beleidsprobleem wordt. Over het

algemeen geldt dat een sociaal probleem een beleidsprobleem wordt, wanneer het publiek 'iets' verwacht van de overheid. Met andere woorden wanneer men van mening is dat het probleem niet zonder overheidsbemoeienis opgelost kan worden. Dit alles is ook het geval rondom de Lonsdaleproblematiek. Deze problematiek is in de media breed uitgemeten en vaak van een eenzijdige kant belicht. Het publiek is vervolgens van mening dat er 'iets aan gedaan' moet worden, en dat deze taak niet bij hen zelf maar bij de overheid ligt. Eigen ervaringen spelen, naast beeldvorming van de media, een grote rol bij het vormen van een dergelijke mening. Dit alles maakt het vervolgens dat de overheid het probleem niet kan negeren en/of bagatelliseren en het op de agenda 'moet' zetten.

Aan de hand van agendavorming vindt de ontwikkeling van sociaal probleem naar beleidsprobleem plaats. Agendavorming is een proces waarbij het imago van het probleem een grote rol speelt. Het imago van het probleem bepaalt in zekere mate hoe beleidsmakers een situatie en/of probleem benaderen. James A. Jones (in: Parson 1997, p. 87) zegt: *"whosoever initially identifies a social problem shapes the initial terms in which it will be debated."* Schneider en Ingram (1993) hebben een interessante studie gedaan naar de invloed van sociale constructies op beleid. Hieruit blijkt een duidelijke relatie tussen de perceptie en het beleid: de soort perceptie op een doelgroep stuurt het type beleid. Dit betekent bijvoorbeeld dat doelgroepen die worden waargenomen als deviant ('slechte' mensen) vaker te maken krijgen met repressief beleid, ook als dit inefficiënt en ineffectief is. Schneider en Ingram (1993) concluderen dat beleid het maatschappelijk belang vaak niet dient en vaak ineffectief en inefficiënt is: problemen worden niet opgelost als beleid niet is ontworpen om doelen te bereiken, maar om stereotypes te versterken dat leidt tot toename in sociale ongelijkheid en tot gebrek aan empathie.

Probleemperceptie is dus een belangrijke factor. Feiten spreken niet voor zichzelf. De manier waarop wij feiten (problemen) presenteren en interpreteren is afhankelijk van waarden, opvattingen, ideologieën en interesses (Parsons, 1997 p.88). Je kijkt als het ware door een bepaalde bril, en die bril bepaalt wat wij zien. Eigenlijk is de definitie van een probleem deel van het probleem. Parsons (1997, p. 88) stelt dat (beleids)analyse niet alleen het observeren van een probleem is, maar daadwerkelijke participatie in een probleem. De moeilijkheid van beleidsproblemen zit 'm in de complexiteit en slechte definiëring. Perspectieven spelen een grote rol bij de keuze van een oplossing (aanpak/beleid) voor een probleem. Verschillende actoren hebben verschillende denkwijzen en verschillende perspectieven jegens de Lonsdaleproblematiek en dit resulteert in verschillen in beleid.

2.3.2 Wat is beleid?

Tot nu toe is de term 'beleidsproblemen' meerdere keren langs gekomen. Er is duidelijk gemaakt wat een probleem tot een beleidsprobleem maakt, maar wat is nu beleid? Om preciezer te zijn: wat wordt in dit onderzoek onder beleid verstaan?

De term beleid is een vage term die vaak gebruikt word op veel verschillende terreinen, in verschillende situaties. Men heeft de neiging snel over 'het beleid' te praten. In de beleidswetenschap ziet men beleid als een 'politiek bekrachtigd plan'. Plan in de zin van een weg om gestelde doeleinden te bereiken en een manier om problemen te voorkomen of te bestrijden. Dat dit plan politiek bekrachtigd moet zijn, wil zeggen dat het plan onderdeel is geweest van politieke oordeelsvorming en rationele afweging (Van de Graaf & Hoppe, 2004 p. 42). Hoogerwerf definieert beleid kort en bondig:

'Beleid is het streven naar het bereiken van bepaalde doeleinden met bepaalde middelen en in een bepaalde tijdsvolgorde' (1985, in: Van de Graaf & Hoppe, 2004, p. 44).

Doelen en middelen zijn belangrijke elementen in beleid. Hiernaast spelen de probleemdefinities ook een rol, of beter gezegd: (subjectieve) probleempercepties (Joldersma, in: Hoogerwerf, 2003, p. 52). Een probleemperceptie vervult voor betrokkenen meerdere functies: naast het feit dat de betrokkene zo betekenis geeft aan de omgeving, probeert hij zijn omgeving te beïnvloeden (Joldersma, in: Hoogerwerf, 2003, p. 66). Joldersma (in: Hoogerwerf, 2003, p. 54) stelt dat men een probleemperceptie kan zien als een claim (probleemperceptie van actoren bestaat vaak niet alleen uit waarneming, maar ook strategieën om eigen doel te bereiken) en de beleidstheorie als een frame.

Hoewel men zou verwachten dat beleid vooral schriftelijk wordt vastgelegd, blijkt in de praktijk dat dit lang niet altijd langs de officiële weg via beleidsnota's en –documenten en dergelijke gaat. Vaker gebeurt dit grotendeels mondeling en valt de mate van formeel beleid tegen. De bespreking van de beleidstheorie die nu volgt beslaat de genoemde elementen in beleid: probleemdefinities, doelen en middelen.

2.3.3 Beleidstheorie

Om te komen tot een goede probleemanalyse kan men gebruik maken van een zogenaamde beleidstheorie (Joldersma, in: Van Heffen en Van Twist, 1993, p. 107). Beleidstheorieën kunnen een goede hulp bieden bij het verduidelijken van de relatie tussen problemen en beleid. De probleemdefinitie ligt ten grondslag aan de formulering van het beleidsprobleem en maakt deel uit van het normatieve element binnen de beleidstheorie (Joldersma, in: Van Heffen en Van Twist, 1993, p.111). Beleidstheorieën zijn theorieën die veelvuldig worden toegepast in de beleidswetenschap bij het ontwerpen en evalueren van beleid. Van de Graaf

en Hoppe (2004, p. 73) omschrijven de beleidstheorie als *'het geheel van argumentaties en kennis(elementen) die een beleidsvoerder aan een bepaald beleid ten grondslag legt.'* Dit klinkt nogal vaag. Het komt erop neer dat de beleidstheorie alle veronderstellingen en uitgangspunten van de beleidsmaker en de wijze waarop hij hiervan gebruik maakt, beslaat. Een beleidstheorie kan ook een handelingstheorie worden genoemd, niet in de zin van een algemene theorie die beleid probeert te verklaren, maar in de zin van een omschrijving van het waarom achter handelingen van een beleidsvoerder met betrekking tot een bepaald beleidsterrein (Van De Graaf & Hoppe, 2004 p.70). Scholtens (In: Van Heffen en Van Twist, 1993 p. 97) sluit hier op aan door te stellen dat een beleidstheorie geen wetenschappelijke theorie is, maar een handelingstheorie. Men gaat er niet van uit dat een beleidstheorie rationeel en wetenschappelijk is, maar men kan wel onderzoeken in hoeverre dit het geval is. Een beleidstheorie bestaat uit drie delen (Van Heffen, In: Hoogerwerf & Herweijer, 2003, p. 226):

- finale relaties (relaties tussen doeleinden en middelen; beleidsinhoud);
- causale relaties (relaties tussen oorzaken en gevolgen van een probleem); en
- normatieve relaties (relaties tussen waarden en normen onderling, of relaties tussen waarden en normen enerzijds en voorstellingen van een bestaande of verwachte situatie (ook anderzijds);

Deze relaties kunnen betrekking hebben op het beleid zelf, het beleidsproces, de beleidsorganisatie en het veldproces (deel van de maatschappij waarop het beleid zich richt) (Van Heffen, In: Hoogerwerf en Herweijer, 2003 p. 225).

Het geheel van deze relaties vormt een stelsel van veronderstellingen over een beleid. Volgens Van de Graaf (1988, p. 12-16, in: Scholtens, in: Van Heffen en Van Twist, 1993 p.99) bestaat de beleidstheorie uit twee 'lagen', een finaalcausale en een normatieve 'laag'.

Normatieve relaties

De normatieve relaties sluiten goed aan op het subjectieve (en normatieve) uitgangspunt van de zeven perspectieven van Rubington en Weinberg (2003).

Normatieve (of morele) argumentatie wordt gebruikt om een antwoord te vinden op de vraag: *'Op grond van welke opvattingen koos de beleidsactor voor de probleemstelling die aan dit beleid ten grondslag ligt en vervolgens voor dit beleid?'* (Van de Graaf en Hoppe, 2004 p. 70). De *normatieve* veronderstellingen van een beleidstheorie hebben betrekking op de probleemperceptie, beoordeling en herkomst van beleidsdoelen en de beoordeling van de aanvaardbaarheid van de beleidsmiddelen en hun effecten (Van Heffen, In: Hoogerwerf & Herweijer, 2003, p. 226). Het gaat hier om de vraag van welke normatieve uitgangspunten de beleidsbepaler gebruik maakt bij het ontwerpen en vormen van beleid (Van de Graaf &

Hoppe, 2004, p.72). De normatieve veronderstellingen worden aangemerkt als de harde kern van de beleidstheorie (Van Heffen, In: Hoogerwerf & Herweijer, 2003, p. 228).

Bij normatieve relaties gaat het om zowel doeleinden van het beleid (waarom is een bepaalde situatie onwenselijk en wat zou een meer wenselijke situatie zijn), als om de manier waarop die doeleinden gerealiseerd mogen worden (welke middelen mogen hier ingezet worden, welke zijn ethisch aanvaardbaar?) (Van de Graaf & Hoppe, 2004 p.72). Het is moeilijk normatieve veronderstellingen te evalueren, omdat ze niet als waar of onwaar kunnen worden bestempeld. Empirisch-wetenschappelijke theorieën zijn hier dan ook niet bruikbaar. Van Heffen (In: Hoogerwerf & Herweijer, 2003, p. 228) geeft aan dat men echter wel de consistentie van het stelsel van normatieve veronderstellingen kan meten, aan de hand van regels van de formele logica. Hoogerwerf (1989, p. 328, in: Scholtens, in: Van Heffen & Van Twist, 1993, p.97) bevestigt dat het normatieve kader van invloed is op de finale en causale veronderstellingen. Scholtens stelt dat verschillende normatieve veronderstellingen verschillende probleemdefinities opleveren. Bovendien beïnvloeden de normatieve veronderstellingen de keuze van doeleinden en instrumenten. Scholtens pleit voor meer aandacht in onderzoek voor de normatieve dimensie binnen beleid (In: Van Heffen & Van Twist, 1993 p.99).

Finale en causale relaties

De finale en causale relaties zijn wél te beoordelen aan de hand van theoretisch-wetenschappelijke theorieën. Beoordeling hiervan kan het inzicht in potentiële succes- en faalfactoren vergroten (Van Heffen, In: Hoogerwerf & Herweijer, 2003, p. 230). Van de Graaf en Hoppe (2004, p.70) geven aan dat causale en finale argumentaties gebruikt worden bij beantwoording van de vraag: *'Waarop baseert de beleidsactor zijn opvatting dat dit beleid zal leiden tot de door hem gewenste situatie?'* En *'welke oorzaken van het beleidsprobleem ziet hij en hoe denkt hij door middel van het beleid de gewenste situatie te bereiken?'*

Van de Graaf en Hoppe (2004 p. 71) leggen uit waar het bij causale argumentaties (-relaties) om draait: oorzaken en gevolgen. De onderzoeker bestudeert eventuele oorzakelijke verbanden tussen aspecten in het beleidsterrein, bijvoorbeeld tussen handelingen en gebeurtenissen of situaties. Er bestaat een onderscheid tussen causale veronderstellingen betreffende het probleem en causale veronderstellingen rondom de oplossingen. De vraag die bij de laatst genoemde veronderstellingen centraal staat is 'welke argumenten voert de desbetreffende beleidsactor aan om juist deze oplossing (niet) te kiezen? In dit onderzoek beperken we ons tot causale veronderstellingen betreffende het probleem, omdat er hier sprake is van adhocbeleid. Kenmerkend voor adhocbeleid is het feit dat men minder aandacht heeft voor oplossingen. Men kijkt vooral naar de middelen die men op dat moment het beste in kan zetten. Over daadwerkelijke oplossingen van de eigenlijke

problematiek lijkt over het algemeen minder nagedacht te worden. Een analyse van causale veronderstellingen rondom de oplossingen lijkt ons om die reden minder relevant.

Met finale argumentaties focust men zich op wat er op het beleidsterrein zou kunnen gebeuren, wanneer er een bepaalde handeling plaatsvindt (beoogde effecten) (Van de Graaf & Hoppe, 2004 p. 71). Hierbij wordt er gekeken naar doelen en middelen. De vraag die hierbij centraal staat luidt: 'Welke argumenten voert de beleidsactor aan om zijn beleid op te bouwen uit juist deze middelen, doelen en middel-doel relaties?' (Van de Graaf & Hoppe, 2004 p.117).

Aan de hand van de gevonden argumentaties, zowel finale als causale, wordt vervolgens geprobeerd antwoorden te vinden op de volgende vragen (Van de Graaf & Hoppe, 2004, p.126):

- Hoe worden de sectordoelen beredeneerd vanuit de centrale doelstelling(en) van het beleid?
- Zijn andere sectordoelen overwogen en op grond van welke argumenten is gekozen voor de sectordoelen die in de beleidstekst voorkomen?
- Hoe worden de tussendoelen en middelen beredeneerd vanuit het sectordoel in kwestie?
- Zijn, per sectordoel, alternatieve tussendoelen en middelen overwogen en grond van welke argumenten zijn deze tussendoelen en middelen afgewezen?
- Van welke middelen zijn neveneffecten in beschouwing genomen en hoe zijn die neveneffecten beoordeeld?
- Hoe zijn die neveneffecten afgewogen tegen de beoogde effecten van het beleid?
- Is, mede gelet op de neveneffecten van het beleid, de effectiviteit van het beleid beoordeeld en op grond van welke argumenten wordt het beleid als geheel voldoende effectief geacht?

2.3.4 Beleidsevaluatie

Bressers (in: Hoogerwerf en Herweijer, 2003, p. 173) twijfelt in hoeverre beleid tot stand wordt gebracht met het oog op de oplossing van een probleem. Hij vraagt zich hardop af: *"Is het niet zo dat veel beleid het resultaat is van de dynamiek van allerlei maatschappelijke en politieke krachten die zo divers zijn dat ook het beleid een veelkoppig monster wordt?"* Volgens hem heeft beleid echter op zijn minst de pretentie bepaalde problemen trachten te verminderen. Maar hiernaast spelen ook andere factoren een grote rol bij de totstandkoming en uitvoering van beleid.

Onder beleidsevaluatie verstaat men het evalueren van inhoud, processen of effecten van een beleid (Hoogerwerf & Herweijer, 2003 p. 174). Men moet beleidsevaluatie niet zien als

een proces op zich, maar als onderdeel van andere deelprocessen binnen het beleidsproces (Hoogerwerf & Herweijer, 2003 p. 177). Beleidsevaluatie is een manier om meer inzicht te krijgen in het gevoerde beleid. Praktijkkennis van het beleid schiet namelijk nog al eens te kort.

Beleidsevaluatie wordt gezien als een onderdeel van het leervermogen van het betreffende bestuur (Bressers, in: Hoogerwerf & Herweijer, 2003 p. 195) en als een voorwaarde voor succes voor de vorming en uitvoering van beleid (Van de Graaf en Hoppe, 2004, p.381). Beleidsevaluatie valt onder te verdelen in drie zaken: het onderwerp van evaluatie, de wijze van waarneming en de gehanteerde criteria (Bressers, in: Hoogerwerf & Herweijer, 2003, p.178). Van de Graaf en Hoppe (2004, p.382) geven aan dat het bij evaluaties op zijn minst om vier componenten gaat: (verandering van) situatie; waarneming van (verandering van) situatie; waarden & normen (maatstaven); en relevantie voor het beslissen en handelen. Bij systematische evaluatie gaat het om normrelevante, betrouwbare en valide interpretaties van (veranderingen in) situaties (Van de Graaf en Hoppe, 2004, p. 383). Maatstaven worden getoetst aan beredeneerde, geldige en toepasbare criteria. Ten slotte wil men met evaluatie een leereffect laten ontstaan (Van de Graaf en Hoppe, 2004, p. 385).

3 Methode van onderzoek

In het vorige hoofdstuk zijn de onderzoeksvragen die onderzocht en beantwoord worden in dit onderzoek aan bod gekomen. Tevens is er uitgeweid over de theorieën die worden gebruikt om tot antwoorden op deze vragen te komen. In dit hoofdstuk wordt besproken via welke methoden dit gebeurt. Allereerst wordt er ingegaan op de selectie van de respondenten (paragraaf 3.1). Vervolgens worden de methoden van dataverzameling verantwoord: de vragenlijst (paragraaf 3.2.1) en de documentenstudie (paragraaf 3.2.2). Ten slotte wordt de analysemethode besproken (paragraaf 3.3) en komt de procedure aan bod, waarin wordt uitgeweid over de stappen die worden ondernomen om de gegevensverzameling tot een goed einde te brengen (paragraaf 3.4).

3.1 Selectie van de respondenten

We hebben besloten ons te beperken tot de gemeente, politie en jongerenwerk als betrokken partijen, waaruit respondenten worden geselecteerd. Deze drie partijen hebben in Someren destijds de voornaamste rol gespeeld bij de aanpak van de problematiek. Natuurlijk waren er ook andere partijen betrokken, denk bijvoorbeeld aan vertegenwoordigers van de middelbare school (Varendonckcollege). Deze hadden eventueel ook meegenomen kunnen worden, maar hier is niet voor gekozen. Het is belangrijk als onderzoeker het onderzoek af te bakenen. Het feit dat de drie genoemde partijen de voornaamste rol lijken te hebben gespeeld, en dat het reconstrueren van beleidstheorieën erg arbeidsintensief is, in combinatie met de tijd die uitgetrokken is voor dit onderzoek heeft geleid tot de keuze om ons te beperken tot deze drie partijen.

De respondenten worden geselecteerd op basis van hun functie en de rol die zij hebben gespeeld en spelen bij de problematiek en de beleidsvorming. Zodoende zijn er geselecteerd: twee jongerenwerkers vanuit de actor jongerenwerk, twee buurtbrigadiers, twee netwerkinspecteurs, twee afdelingschefs (vroegere en huidige) en een politiechef vanuit de actor politie, en een beleidsmedewerker Jeugd, de wethouder Jeugd en de burgemeester vanuit de actor gemeente. In totaal zijn er 12 personen benaderd om deel te nemen aan het onderzoek.

3.2 Dataverzameling

3.2.1 Documentenstudie

Het bestuderen van documenten is een belangrijk middel om resultaten voor dit onderzoek te vergaren. Er zijn verschillende vormen van (beleids)documenten bestudeerd. De

verwachting was dat de hoeveelheid officiële beleidsnota's en dergelijke op het gebied van lonsdaleproblematiek tegen zou vallen, omdat het een erg specifiek probleem is, omdat het hier gaat om een relatief kleine gemeente en omdat het probleem momenteel niet erg relevant is. Daarom is besloten ook andere documenten te betrekken bij de gegevensverzameling. Denk aan overlegverslagen, notulen, presentaties, gegevens uit het BPS-systeem (Basis Proces Systeem van politie) en lokale onderzoeken. Verder is er met een bredere kijk gekeken naar algemener jeugdbeleid. We hebben ons afgevraagd: in hoeverre bevat dit beleid beleid ten aanzien van lonsdalejongeren? Deze documenten komen weg bij politie en gemeente. Jongerenwerk doet nauwelijks aan documentatie en/of beleidsvorming.

Het ligt voor de hand een documentenstudie te doen omdat het dé manier is om erachter te komen wat er aan beleid ligt en hoe het proces er omheen verlopen is. Interviews is één manier, maar dit is subjectief. Bovendien laat het geheugen mensen nog wel eens in de steek: dit probleem speelde drie, vier jaar geleden, in documenten liggen zaken vastgelegd waaraan respondenten misschien niet meer gedacht hadden. Bovendien vormt documentenstudie een bron voor het opstellen van de juiste vragen voor de interviews.

3.2.2 Vragenlijst

Er is gekozen voor semi-gestructureerde interviews als methode om gegevens te verzamelen. Dit lijkt ook het meest voor de hand te liggen aangezien het om een kwalitatief onderzoek gaat.

De vragenlijst is gebaseerd op de theorieën die ik gebruik om tot antwoorden op de onderzoeksvragen te komen. Deze zijn in het voorgaande hoofdstuk uitgebreid aan bod gekomen. Aan de hand van deze theorieën zijn relevante vragen opgesteld, op een dusdanige manier dat de respondenten de vraagstellingen begrepen. Verder zijn er vragen voortgekomen uit andere literaire bronnen en uit brainstorming. In totaal heeft dit een grote inventarisatie van vragen op geleverd: een inventarisatielijst met 88 vragen. Hieruit zijn vervolgens de meest relevante en meest duidelijke vragen geselecteerd.

De vragenlijst bestaat uit ongeveer 35 vragen inclusief de zogenaamde 'vervolgvragen'. Afhankelijk van de duidelijkheid van de gegeven antwoorden bevatten de interviews de ene keer meer vragen dan een andere keer. De vragen zijn onderverdeeld onder: inleidende, algemene vragen, vragen rond probleempceptie, vragen rond beleid en afrondende vragen. Na afname van de eerste drie interviews is de vragenlijst ingekort en aangepast, omdat bleek dat bepaalde vragen niet goed 'pasten', moeilijk te begrijpen waren of overbodig waren. In bijlage II is de ingekorte vragenlijst terug te vinden. Het voordeel van een semi-gestructureerd interview is dat men zich niet precies hoeft te houden aan de volgorde van de

vragen. Dit is ook niet gebeurd: vaak gaven respondenten antwoorden op meerdere vragen tegelijk, terwijl ze een antwoord wilden formuleren op één bepaalde vraag. Het verloop van het gesprek leidde er dan toe dat bepaalde vragen niet meer hoefden te worden gesteld en dat er af en toe afgeweken werd van de volgorde van de vragenlijst. Bovendien bleek niet al het bestudeerde beleid relevant volgens de respondenten. Er werden alleen beleidsspecifieke vragen gesteld over de vormen van beleid die volgens de respondenten relevant waren.

Tijdens het opstellen van de interviewvragen zijn er afspraken gemaakt met eventuele respondenten voor afname van het interview, om te voorkomen dat door het toedoen van overvolle agenda's de interviews pas vele weken na afronding van het opstellen van de vragenlijst konden plaatsvinden. De volgorde van afgenomen interviews was willekeurig en heeft plaatsgevonden in een tijdsbestek van 10 dagen, met uitzondering van één interview dat drie weken later pas plaats kon vinden. De duur van een interview was afhankelijk van de antwoorden die de respondent gaf. De gemiddelde interviewduur van een uur lag in de lijn der verwachting en is ook gehandhaafd. De interviews zijn binnen de werkomgeving van de respondenten afgenomen.

3.3 Analyse data

Dit onderzoek vindt 'ex post' plaats. Zoals hierboven staat beschreven vond de gegevensverzameling plaats aan de hand van interviews en documentenstudie. Allereerst is er gezocht naar relevante documenten. Er is contact opgenomen met de beleidsmedewerker jeugd die via haar contacten haar handen kon leggen op beleid en andere documenten die binnen het gemeentehuis zijn op het gebied van lonsdaleproblematiek. Binnen de politie heeft de netwerkinspecteur grondig gezocht in documenten en andersoortige papieren naar relevante teksten. We hebben met behulp van de netwerker gezocht in het zogenaamde BPS-systeem naar incidenten met lonsdalejongeren, zodat één en ander in een bepaald tijdsframe kon worden gezet. Vervolgens is er begonnen met een systematische documentenstudie waarbij op analytische wijze de verschillende documenten zijn bestudeerd. Zo is er gezocht naar maatstaven (normatieve uitgangspunten), doelen, middelen, oorzaken en gevolgen. Dit betreft overigens de verschillende elementen van een beleidstheorie die analytisch toegepast zijn op de documenten.

Toen alle gegevens waren verzameld volgde een ruwe analyse, ofwel 'tussenanalyse', waarbij alle verworven gegevens in een overzichtelijk schema zijn geplaatst, waarbij bovenaan de elementen van een probleemperceptie (zie ook hoofdstuk 2), dan wel de elementen van een beleidstheorie (finale-, causale- en normatieve relaties) zijn geplaatst. Van boven naar beneden staan de verschillende betrokkenen genoteerd. In de hokken is vervolgens de relevante data geplaatst. Het schema met de probleempercepties is vooral

gebaseerd op de gegevens die uit de interviews naar voren kwamen. Het schema met de beleidstheorie is gebaseerd op zowel de interviews als de documenten. Zo is er een overzichtelijk beeld van de probleempercepties en de elementen van de beleidstheorie ontstaan. Aan de hand van deze schema's krijgt men een beeld van overeenkomsten en verschillen tussen de betrokkenen en tussen de probleempercepties en de beleidstheorieën. Deze schema's zijn vervolgens gebruikt om de verschillende onderzoeksvragen te beantwoorden.

3.4 Verantwoording onderzoeksdesign

Er zijn vier veelvuldig, gehanteerde criteria om de kwaliteit van empirisch, sociaal onderzoek te bepalen. Deze zijn constructvaliditeit, interne validiteit, externe validiteit (generaliseerbaarheid) en betrouwbaarheid (Yin, 2003, p. 34). Aangezien dit onderzoek ook empirisch en sociaal van aard is, zijn drie van deze criteria hier relevant. Het criterium interne validiteit valt hier af, omdat dit criterium alleen te gebruiken is bij empirisch, sociale onderzoeken die causaal of verklarend van aard zijn. Dit onderzoek is echter beschrijvend van aard. Om die reden zal dat criterium geen rol spelen bij het bepalen van de kwaliteit van dit onderzoeksdesign.

Constructvaliditeit

Validiteit (of geldigheid) van een onderzoek geeft aan in welke mate het onderzoek/de methode meet wat het zou moeten meten. Om preciezer te zijn: het criterium constructvaliditeit beoordeelt of de resultaten wel werkelijk datgene weergeven wat men over het construct wil vertellen. Het gaat hier om de mate waarin correcte, operationele methoden gebruikt zijn om de concepten die worden bestudeerd te meten (Yin, 2003, p. 34). Een manier om deze validiteit te verhogen is door ervoor te zorgen dat een buitenstaander (de 'lezer') alle stappen na kan gaan die de onderzoeker heeft gezet, en zo elk resultaat kan afleiden (p. 105). De lezer wordt in staat gesteld het onderzoek te herhalen. Een andere manier om deze validiteit te verhogen is het gebruik van meerdere bronnen van data (p.36). Dit noemt men triangulatie van data. Er bestaat ook triangulatie van methoden, dat wederom de validiteit kan verhogen (Grix, 2004, p. 137). Triangulatie van methoden is de benaming van het proces waarbij een onderzoeker twee of meer onderzoeksmethoden gebruikt om één en hetzelfde fenomeen te onderzoeken. De nadruk ligt hier op 'één en hetzelfde fenomeen', omdat convergentie van bevindingen een voorwaarde is voor triangulatie. Triangulatie levert betrouwbaardere data op en verkleint de kans op bias in bevindingen (p. 135).

In dit onderzoek is zowel triangulatie van data, als triangulatie van methoden toegepast. Verschillende bronnen van data zijn in dit onderzoek documenten en opvattingen van

respondenten. De verschillende methoden die zijn gehanteerd zijn afname van semi-gestructureerde interviews en documentenanalyse.

Afname van interviews is een methode die als voordeel heeft dat het veel inzicht biedt en direct kan focussen op het onderwerp van onderzoek (Yin, 2003, p. 86). Het gebruik van semi-gestructureerde interviews kent veel voordelen ten opzichte van het gebruik van (on)gestructureerde interviews. Een semi-gestructureerde vragenlijst stelt de onderzoeker in staat om flexibel om te gaan met de informatie die hij te horen krijgt (Grix, 2004, p. 127). Een survey daarentegen is bijvoorbeeld veel beperkter, omdat de vragen al vast staan en je daarom niet kunt doorvragen wanneer bepaalde antwoorden niet duidelijk zijn. Het voordeel van semi-gestructureerd ten opzichte van ongestructureerd is dat de gegevens die de onderzoeker verzamelt van de verschillende respondenten nog wel vergelijkbaar en contrasteerbaar zijn. Bovendien kunnen de gegevens eventueel nog worden onderworpen aan statistische analyses (p. 127/128). De antwoorden van respondenten zijn genoteerd met pen en papier. Er is niet gekozen om het gesprek op te nemen met een taperecorder, omdat de respondent zich dan wellicht bewuster is van de antwoorden die hij/zij gaat geven en dit dan resulteert in meer voorzichtige antwoorden. Respondenten hebben de neiging '*off the record*' meer open en specifiek te antwoorden (Grix, 2004 p.126). Bovendien vinden mensen het niet altijd prettig dat hun stem en/of antwoorden worden opgenomen. Dit bemoeilijkt echter wel het registreren van de antwoorden en het refereren naar de respondenten (Grix, 2004, p. 126). Yin (2003, p. 92) stelt dat het belangrijk is in acht te houden dat interviews 'slechts' verbale rapportages zijn. Daarom moet er rekening worden gehouden met methodologische problemen als bias, moeite met ophalen herinneringen, en slechte of onjuiste verbindingen. Een ander zwak punt van het interview als methode is het feit dat respondenten wellicht antwoorden geven die de interviewer graag wil horen (sociale wenselijkheid). Ook moet men mogelijke onderzoekersbias niet onderschatten. Het kan zijn dat de onderzoeker (onbewust) bevooroordeeld is en daarom antwoorden van de respondenten anders interpreteert dan de respondent bedoeld had. Bovendien kan het interview ook een andere richting uitgaan, dan eigenlijk zou moeten. Dit en het feit dat er maar een beperkt aantal respondenten wordt geïnterviewd (die niet altijd destijds betrokken waren bij de problematiek) draagt er toe bij dat je kritisch moet kijken in hoeverre de beoordelingen, de ware meningen van de desbetreffende actor weerspiegelen.

Documentenanalyse is de tweede methode die is gebruikt in dit onderzoek. Deze methode kent een aantal sterke punten: documenten vormen een 'stabiele' bron (kan meerdere keren bestudeerd worden), zijn geen direct resultaat van dit onderzoek, zijn erg exact (bevat namen, referenties, details), en beslaan vaak een langere tijdsperiode (en dus meerdere gebeurtenissen en meerdere *settings*) (Yin, 2003, p. 86). Verder zijn documenten bij uitstek goede bronnen om tot aanknopingspunten voor verder onderzoek (bijvoorbeeld

vragenlijsten) te komen. Zwakke punten van het gebruik van documenten zijn: documenten kunnen moeilijk aan te komen zijn; bias in selectie van documenten (doorzochte collectie is incompleet); en geen toegang kunnen krijgen tot het document (Yin, 2003, p. 86). In dit onderzoek wordt er onder andere gebruik gemaakt van overlegverslagen en gegevens uit het BPS-systeem van politie. Het is mogelijk dat de gegevens die uit deze bronnen naar voren komen niet helemaal overeenkomen met de werkelijkheid. Zo is de verwachting dat er in werkelijkheid meer incidenten hebben plaatsgevonden, dan uit de secundaire data zal blijken. Het is immers een gegeven dat niet alles op de juiste manier wordt opgetekend in BPS. Zo komt het voor dat een incident als vandalisme te boek staat, maar dat het eigenlijk om meer gaat: rechtsextremistische uitingen in de vorm van vandalisme. Ook de overlegverslagen hoeven niet volledig te zijn. Immers er gebeuren vaak meerdere dingen voordat het daadwerkelijk besproken wordt in het bestuur. En niet alle zaken worden vervolgens besproken. Een ander punt waar men zich bij documentenstudie bewust van moet zijn is het doel waarmee het document geschreven is en het publiek waarvoor het geschreven is, zodat het document op de juiste manier wordt geïnterpreteerd. Het document kan namelijk bias vanuit de auteur bevatten.

Externe validiteit

Het criterium externe validiteit geeft aan in welke mate de onderzoeksresultaten te generaliseren zijn (Yin, 2003, p. 37). In hoeverre komen de onderzoeksresultaten overeen met de gang van zaken in het alledaagse leven? Dit criterium geeft bijvoorbeeld aan in welke mate de resultaten ook voor andere gemeenten kunnen gelden.

In dit onderzoek wordt één gemeente bestudeerd. Deze gemeente is vrij klein en om die reden zijn er relatief weinig mensen betrokken bij het probleem. Dit heeft tot een beperkt aantal respondenten geleid. Bovendien is er sprake van een vrij, specifiek probleem. Dit alles heeft gevolgen voor de generaliseerbaarheid van dit onderzoek. De verwachting is dat de resultaten van dit onderzoek niet (geheel) overeen zullen komen met de alledaagse praktijk in andere Nederlandse gemeenten met een vergelijkbare omvang en vergelijkbare problematiek.

Betrouwbaarheid

Bij de betrouwbaarheid van een onderzoek gaat het om het streven dat wanneer een andere onderzoeker hetzelfde onderzoek nogmaals uitvoert, op dezelfde wijze en met hetzelfde object/gemeente, deze onderzoeker tot dezelfde resultaten/bevindingen en conclusies komt als zijn voorganger. Om de betrouwbaarheid van een onderzoek te vergroten is het belangrijk om documentatie bij te houden van alle procedures tijdens het onderzoek. Verder is het verstandig om zoveel mogelijk operationele stappen te zetten en het onderzoek te

verrichten, alsof er iemand over je schouder meekijkt (Yin, 2003 p. 37/38). In dit onderzoek zijn alle procedures nauwkeurig gedocumenteerd. Verder zijn er veel operationele stappen gezet en is het onderzoek verantwoord verricht.

Er is nog een factor die van invloed kan zijn op de betrouwbaarheid van een onderzoek. Wanneer de onderzoeker niet neutraal in een onderzoek stapt, kan dit de betrouwbaarheid van een onderzoek bedreigen. De onderzoeker hanteert altijd bewust of onbewust een eigen perspectief. Het is belangrijk dat men de invloed van het beeld dat de onderzoeker kan hebben over een bepaald onderwerp, niet onderschat. Het kan ertoe leiden dat het onderzoek gestuurd wordt in een verkeerde richting, of dat zaken verkeerd geïnterpreteerd worden. In dit onderzoek is het daarom belangrijk dat naast het onderzoeken van de perspectieven van de respondenten, het perspectief van de onderzoeker zelf onder de loep wordt genomen.

4 Resultaten

In het vorige hoofdstuk zijn de methoden en procedure van onderzoek besproken. In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van dit onderzoek op een rij gezet. Allereerst wordt er ingegaan op de respons (paragraaf 4.1). Vervolgens wordt er achtereenvolgens in paragraaf 4.2, 4.3 en 4.4 een antwoord gegeven op respectievelijk de eerste, de tweede en de derde onderzoeksvraag.

4.1 Respons

In totaal zijn er twaalf personen benaderd voor een interview. Hiervan heeft één persoon te kennen gegeven hier niet aan mee te willen werken. Als reden gaf hij aan hier geen behoefte aan te hebben. Hij dacht niet dat hij iets anders zou vertellen dan andere betrokkenen. Uiteindelijk hebben we 11 interviews af kunnen nemen, waarvan drie bij betrokkenen vanuit de gemeente, twee bij betrokkenen vanuit jongerenwerk en zes bij betrokkenen vanuit politie DAS. Dit lijkt enigszins een scheve verhouding, een reden hiervoor is dat het onderzoek in samenwerking met politie gaat. Vandaar dat het eenvoudiger was om interviews binnen de politie af te nemen. Een andere reden is dat het om een relatief kleine Brabantse gemeente gaat. Als vanzelfsprekend heeft dit gevolgen voor de hoeveelheid betrokkenen binnen gemeente en jongerenwerk. Relatief weinig mensen houden zich bezig met deze problematiek in deze specifieke gemeente of hebben zich hier in het verleden mee bezig gehouden. Binnen de gemeente zijn de wethouder Jeugd, de burgemeester en de beleidsmedewerker Jeugd benaderd. Zij hebben ook allen meegewerkt. In Someren zijn maar twee jongerenwerkers actief. De jongerenwerkers die destijds betrokken waren zijn beiden benaderd en hebben beiden meegewerkt. Politie DAS bestrijkt een grotere regio, waar ook de gemeenten Deurne en Asten onder vallen. Bovendien is de politieorganisatie dusdanig georganiseerd dat er meer mensen op verschillende 'lagen' te maken hebben gehad met de problematiek (denk aan een buurtbrigadier, een netwerker, een afdelingschef en een politiechef). Om die reden zijn er relatief veel respondenten vanuit politie.

Onder de respondenten vallen zowel personen die destijds werkzaam waren en te maken hadden met deze problematiek, als personen die destijds hier nog niet mee te maken hadden, maar hier nu wel in werkzaam zijn, als personen die zowel destijds als tegenwoordig betrokken zijn. Hier is rekening mee gehouden bij het vergaren van de resultaten, maar er is bewust niet voor gekozen om een bepaalde groep niet mee te nemen in de resultaten. De voornaamste reden is het beperkte aantal betrokkenen dat voortvloeit uit het feit dat het om een kleine gemeente gaat.

De respondenten zijn niet geanonimiseerd. In paragraaf 4.2.2 worden de respondenten expliciet bij naam en functie genoemd. Achter hun naam zal tussen haakjes een letter staan,

waarmee zij de rest van deze scriptie worden aangeduid, om te voorkomen dat elke keer opnieuw naam en functie moet worden genoemd. Ook bij het werken met schema's en modellen vergemakkelijkt één simpele letter het werkproces. Alleen in gevallen waarbij het noemen van de functie een bepaald resultaat verduidelijkt, zal het nogmaals expliciet genoemd worden. In bijlage III staat een overzicht met de respondenten en de daarbij behorende functies.

4.2 Analyse van probleemperecepties van betrokkenen (probleemanalyse)

De eerste onderzoeksvraag betreft de opvattingen van betrokkenen van de lonsdaleproblematiek in Someren. Het doel hier is het achterhalen van de (verschillende) probleemperecepties van betrokkenen. Deze perecepties worden weergegeven aan de hand van de verschillende fases binnen de probleemanalyse (Hoogerwerf, in: Hoogerwerf, 2003 p.19-20). Eerst zal er een algemene omschrijving volgen van de problematisch geachte situatie. Hier wordt uitgewijd over de omvang, de spreiding en de ontwikkeling van het probleem. Dit betreft een voornamelijk objectieve omschrijving die tot stand is gekomen aan de hand van informatie die uit documenten, krantenberichten en interviews naar voren is gekomen. Deze algemene omschrijving geeft een helder beeld van de problematisch geachte situatie van destijds.

Vervolgens worden in paragraaf 4.2.2 de probleemperecepties omschreven. Hier is sprake van een hoge mate van subjectiviteit, die daarom kan verschillen per actor of zelfs per respondent. Om die reden wordt deze analyse respondentspecifiek uitgevoerd. Op dit punt wordt de theorie van Rubington en Weinberg (2003) geïntegreerd en toegepast op de te analyseren gegevens. Het gaat hier voornamelijk om de interviewgegevens. De opzet was om ook de drie typering van Van Donselaar (2005) toe te passen op de data. Deze drie typering zijn in eerste instantie opgenomen in hoofdstuk 1 omdat zij een goed beeld lijken te schetsen van de verscheidenheid waarin er wordt gedacht over lonsdalejongeren. Het leek ons om die reden nuttig om te kijken in hoeverre deze typering aansluiten bij de opvattingen van de betrokkenen, de prioriteit van het probleem en het gehanteerde beleid. Tijdens de analyse bleek echter dat deze typering niet goed bruikbaar is in dit onderzoek, omdat de empirische herkenbaarheid laag is. Om die reden hebben we besloten deze drie typering wel te noemen in hoofdstuk 1, maar niet te bespreken onder de resultaten.

In paragraaf 4.2.2 worden ook de specifieke situatieomschrijvingen van respondenten behandeld. Een probleem(perceptie) betreft de discrepantie tussen een maatstaf en een voorstelling van een bestaande of verwachte situatie (Hoogerwerf 1982, p26; in: Van Heffen en Van Twist, 1993, door Joldersma, p. 110). De confrontatie tussen de specifieke

situatieomschrijvingen en maatstaven vormt de laatste fase van de probleemanalyse, en toont aan of er sprake is van discrepantie tussen de bestaande situatie en de maatstaven. Deze confrontatie zal echter niet in deze paragraaf behandeld worden. Er bestaat een grote overlap tussen de normatieve relaties binnen een beleidstheorie en de probleemdefinities binnen een probleemanalyse (Joldersma, in: Van Heffen en Van Twist, p.111 1993). Tot de normatieve relaties worden gerekend de relaties tussen enerzijds maatstaven en anderzijds voorstellingen van bestaande of verwachte situaties (Joldersma, in: Van Heffen en Van Twist, p.110 1993). Deze maatstaven zijn onttrokken aan de afgenomen interviews. De maatstaven (waarden & normen) zijn soms expliciet geformuleerd tijdens interviews, maar vaker zijn ze afgeleid van de door de betrokkene gesignaleerde problemen (zie ook: Hoogerwerf, in: Hoogerwerf, 2003, p. 20). Bij de normatieve relaties ten aanzien van de (on)wenselijkheid van de situatie beschrijven we dus een soortgelijke confrontatie. Om die reden is er besloten in deze paragraaf 'slechts' te verwijzen naar deze confrontatie in bijlage X. In deze bijlage wordt helder verwoord welke maatstaven een respondent hanteert. Wanneer de uitkomst van de confrontatie is dat de situatie van destijds ongewenst was dan ziet de desbetreffende respondent de situatie van destijds als probleem en sluiten zijn/haar maatstaven niet aan op de omschreven situatie. Is de uitkomst dat de situatie van destijds 'niet ongewenst' was, dan vormt de situatie van destijds geen probleem voor de desbetreffende respondent.

Tot slot volgen er samenvattingen, met een focus op de overeenkomsten en verschillen tussen de respondenten binnen de betreffende actor. Hier wordt dus vanaf een hoger abstractieniveau gekeken naar de probleemperspectieven, namelijk per actor.

De focus bij het beantwoorden van deze onderzoeksvraag ligt op het probleem dat in de periode 2003-2005 heeft gespeeld. De reden dat men niet naar het heden kijkt, is dat alle respondenten van mening zijn dat het nu geen probleem meer vormt in Someren.

4.2.1 Algemene situatieomschrijving

Ontwikkeling

In paragraaf 1.2 is al een beperkt algemeen deel geschetst van de lonsdaleproblematiek in Someren. In deze paragraaf wordt dieper ingegaan op de lonsdaleproblematiek van destijds. Zoals gezegd komt de problematiek onder ogen van de buurtbrigadiers eind 2003. De buurtbrigadiers krijgen in de gaten dat bepaalde groepen jongeren in Someren zich op een bepaalde manier gaan kleden. De eerder genoemde bomberjacks, kistjes, lonsdalekleding en dergelijke stonden hierbij centraal. Naast kleding uiten de jongeren zich ook aan de hand van bepaalde symboliek, al dan niet op hun kleding. Dit zien we terug in overlegverslagen,

waarbij de eerste tekenen van rechtsextremisme onder de Somerense jeugd gevonden worden in verslagen die dateren uit december 2003. Hier wordt tijdens een overleg gesproken over de onrust die heerst op de lokale, middelbare school. Er is sprake van rechtsextremistische uitingen en spanningen tussen groepjes allochtone jongeren en groepjes autochtone jongeren.

Begin 2004 is er sprake van een toename van incidenten (ruzies) tussen jongeren onderling, zo ook op het Varendonck-college (VMBO-locatie). Hierbij moeten allochtone jongeren het vaak ontgelden, aldus buurtbrigadier meneer Heesakkers. Vanaf juli 2004 wordt er veelvuldig gesproken over white-powerjeugd die 'hangt' op straat (lonsdalejongeren worden door betrokkenen ook veelvuldig aangeduid met de term 'whitepower' jongeren). Ze vallen onder de zogenaamde 'hangjongeren'. Ze veroorzaken overlast door alcohol- en drugsgebruik op straat en luide muziek tot diep in de nacht. Verder worden er racistische leuzen en dergelijke achtergelaten op bijvoorbeeld een picknicktafel. In oktober dat jaar hebben buurtbewoners van de 'beruchte' hangplek er genoeg van en schrijven een brief om hun beklag te doen. In september vindt de jaarlijkse kermis plaats. Een paar dagen voor aanvang van de kermis vindt een incident plaats waarbij enkele, wat grotere groepen met elkaar slaags raken bij een jeugdhonk, één van deze groepen is een lonsdalegroep. Vervolgens heerst er tijdens de kermis een flinke spanning tussen een allochtone groep jongeren en de autochtone, lonsdalegroep. Het is allemaal erg dreigend, maar het blijft op een enkel incident na relatief rustig. Naast 'white power' is er destijds sprake van een 'black power' groep. Deze groep is hechter en bestaat uit één groep, de 'white power' beweging daarentegen bestaat uit meerdere (kleinere) groepjes. In december dat jaar worden er bekrassingen van hakenkruizen in het dorp aangetroffen. In dezelfde maand worden er op school ook uitingen van rechtsextremisme aangetroffen in agenda's en dergelijke.

Naast de Somerense jongeren komen er ook veel jongeren van buitenaf naar Someren toe (vaak op uitgaansavonden) om de Somerense lonsdalejongeren 'bescherming' en 'ondersteuning' te bieden. Deze jongeren van buitenaf lijken agressiever te zijn, zowel in fysiek opzicht als in hun denkbeelden. De buurtbrigadiers schatten dat er in die periode minstens 25 á 30 lonsdalejongeren in Someren zijn.

Vervolgens vinden we een registratie uit het BPS systeem dat dateert uit maart 2005, waarin staat dat de rechtsextremistische groep jongeren uit elkaar is gevallen, althans op één van de hangplekken. Tijdens de plaatselijke kermis in september 2005 lijkt de zaak echter te gaan escaleren, als wordt vernomen dat er een vechtpartij gepland staat tussen enerzijds plaatselijke en niet-plaatselijke lonsdalejongeren en anderzijds de 'Black Power' groep. En dit keer dreigt het goed uit de hand te lopen. Voor meer details omtrent dit incident verwijs ik naar het verhaal van buurtbrigadier Heesakkers dat in paragraaf 1.2 wordt geciteerd. In die betreffende sectie wordt duidelijk dat de politie de commoties destijds redelijk kan sussen.

De buurtbrigadiers vernemen vervolgens van de plaatselijke jongeren dat ze de contacten met de jongeren van buitenaf hebben verbroken, omdat eerstgenoemden bang zijn dat één en ander wel eens uit de hand kan lopen. Veel plaatselijke lonsdalejongeren kennen namelijk leden van de 'blackpower' groep persoonlijk, in sommige gevallen zelfs al vanaf de basisschool. Bovendien valt de 'blackpower' groep volledig uit elkaar. Deze factoren dragen er toe bij dat de jongeren van buitenaf niet echt vat krijgen op de Somerense jongeren en de hele lonsdaleproblematiek behoorlijk afzwakt.

Maar incidenten zijn er nog steeds. Zo is het afgelopen kermis (zomer, 2007) nog (bijna) raak geweest, aldus een buurtbrigadier. Een groep allochtonen en een groep autochtonen krijgen ruzie met elkaar, de autochtone jongeren beginnen tijdens dit incident 'siege heil' te roepen. De buurtbrigadier moet tussenbeide komen om de gemoederen niet te doen laten oplopen.

Spreading

Halverwege 2004 is er een onderzoek gedaan naar hangjongeren in Someren in opdracht van Stichting Opbouwwerk Someren. Jongerenwerkers zijn destijds 15 keer de straat op geweest om 12 diverse hangplekken (die geselecteerd zijn na inventarisatie met politie) te bezoeken en zo een beeld te krijgen van de (behoeftes van) hangjongeren. Uit dit betreffende onderzoek is onder andere gebleken dat op twee van die hangplekken jongeren met lonsdalekleding en/of extreemrechtse denkbeelden elkaar treffen. Op één van deze hangplekken verklaarden de jongeren destijds dat zij niets tegen allochtonen hebben, er niets mee van doen hebben en dat ook graag zo willen houden. Op de andere hangplek hingen destijds hangjongeren rond die iets extremer waren in hun gedachten. Deze staken ze letterlijk niet onder stoelen en banken:

"Wanneer je op de hangplaats aankomt weet je dat deze jongeren de kleding ook dragen om hun rechtse gedachten. In de picknicktafel staan symbolen zoals hakenkruizen gekrast en de jongeren steken hun gedachten niet onder stoelen of banken." Jongerenwerker (onderzoek 'Jongeren op Straat,' p. 11)

Omvang

Wanneer het de omvang van de problematiek betreft zijn we gegevens tegengekomen die elkaar nu en dan tegen lijken te spreken. Allereerst is ons aangeraden om dit onderzoek voor politie DAS uit te voeren omdat uit politiegegevens naar voren is gekomen dat men in deze regio veel te doen heeft gehad met lonsdaleproblematiek, meer dan andere regio's. Ook uit een tabel van Van Donselaar (2005) blijkt dat in regio Brabant Zuid-Oost zich relatief veel *waargenomen* lonsdalegroepen bevinden (zie ook bijlage I, tabel 3). Vervolgens krijgen we

door middel van de interviews een genuanceerder beeld. Een deel van de respondenten is van mening dat het om een zekere tendens ging en dat men het niet incidenteel kon noemen. Er hing een voortdurende gespannen sfeer en de situatie werd als problematisch omschreven. Twee prominente respondenten (politiechef en burgemeester) stelden echter dat het incidenteel plaatsvond. Volgens hen vonden er geen massale vechtpartijen plaats en ook geen voortdurende vernielingen bijvoorbeeld. Om deze reden zijn zij van mening dat er destijds geen sprake was van een probleem. Het was wel aan de orde, er waren grillen, maar het probleem waren zij nog voor, aldus de politiechef. Zij worden hierin gesteund door de 'intelligence analysts' die ook tot een genuanceerder beeld kwamen na het bestuderen van politie (registratie)systemen en internetbronnen. Hier moet wel bij worden verteld dat dit genuanceerder beeld wellicht onderhevig is aan bias. We weten namelijk dat registratiesystemen in het algemeen bias (kunnen) bevatten (zie ook paragraaf 3.5). Maar we zijn niet volledig op de hoogte van de aanpak van deze analisten, laat staan van hoe zij aan hun resultaten zijn gekomen. Om die reden kunnen we geen uitspraak doen over de validiteit van deze resultaten.

4.2.2 Respondentspecifieke percepties t.o.v. problematiek

Gegevens die uit de interviews naar voren zijn gekomen met betrekking tot de probleemperspectie van de verschillende betrokkenen worden hieronder besproken en geplaatst binnen één van de perspectieven die Rubington & Weinberg (2003) aandragen. Hierbij wordt er gekeken naar de verschillende definities, oorzaken, omstandigheden, gevolgen en oplossingen die de respondenten noemen. Oorzaken en omstandigheden worden onder één noemer geplaatst, omdat is gebleken dat respondenten het onderscheid tussen oorzaken en algemene omstandigheden slecht maken. Zoals gezegd zijn de zeven perspectieven die Rubington en Weinberg (2003) noemen teruggebracht tot drie bredere benaderingen, omdat dit wellicht het classificeren van de opvattingen van de respondenten vereenvoudigt. Het gaat hier om de ordebenadering, conflictbenadering en constructivistische benadering. We verwijzen naar paragraaf 2.2.3 voor de inhoud van deze benaderingen.

In een samenvatting aan het einde van elke deelparagraaf volgt een uiteenzetting van de belangrijkste overeenkomsten (en verschillen) binnen de betreffende actor.

4.2.2.1 Gemeente

De respondenten van gemeente, die in deze deelparagraaf worden besproken zijn respectievelijk de beleidsmedewerker Jeugd, mevrouw Toonen (respondent A), de wethouder integraal jeugdbeleid, mevrouw Van der Velden-Coolen (respondent B) en de burgemeester, meneer Veltman (respondent C).

Respondent A

Respondent A was destijds nog niet werkzaam bij de afdeling jeugd. Het is dan ook niet eenvoudig de opvattingen van respondent A te plaatsen binnen een bepaalde benadering. Ze formuleert geen heldere definitie, maar ze speculeert wel over oorzaken en/of omstandigheden die een rol kunnen spelen. Ook noemt ze eventuele oplossingen die volgens haar het beste passen bij deze problematiek. Onder oorzaken en/of omstandigheden schaaft ze verkeerde vrienden ('peer pressure'), het plaatsvinden van een bepaald incident en een lager opleidingsniveau. Bij oplossingen denkt ze onder andere aan rollen voor scholen en jeugd- en jongerenwerk. Zij zouden taken moeten vervullen op het gebied van voorlichten, informeren en discussiëren. Ook ziet ze oplossingen in het geven van sociale vaardigheids- en waardigheidstrainingen.

Op basis van deze drie elementen kunnen we een voorzichtige uitspraak doen over de benadering die het dichtst bij haar opvattingen komt. Het gaat hier om de ordebenadering. De oplossingen die ze noemt passen goed onder de ordebenadering, waarbij men onder andere oplossingen zoekt in de hoek van morele educatie. Verkeerde vrienden die ze onder oorzaken/omstandigheden schaaft vallen onder de 'directe leefomgeving' waarvan men afwijkend gedrag leert volgens het perspectief van deviant gedrag dat onder de ordebenadering valt. Een lager opleidingsniveau beperkt je wellicht in mogelijkheden om legitieme doelen te bereiken en vergroot wellicht de mogelijkheden om afwijkende manieren te leren (zo heerst er op VMBO-locaties vaak meer kleine criminaliteit). Wederom is dit een oorzaak/omstandigheid die onder de ordebenadering valt.

Respondent B

"In 2004 was Wilders nog 'not done'..."

De wethouder integraal jeugdbeleid vraagt zich hardop af wat er veranderd is. Als Wilders nu alles maar kan en mag zeggen, hoe zit het dan met de beleving onder jongeren?

De wethouder integraal jeugdbeleid, mevrouw Van der Velden-Coolen (respondent B) geeft aan dat de situatie van destijds erg verontrustend was. De respondent is van mening dat het destijds niet om een onschuldige jeugdcultuur ging, maar om een groeps cultuur waarin sprake was van een racistische inkleuring die tot excessen leidt als fysiek geweld en bedreigingen. De jongeren hadden korte lontjes en waren veel aan het provoceren. Er was sprake van een cultuur van wit-tegen-zwart en vice versa volgens haar. Ze definieert de

problematiek als zijnde een probleem waarbij risicogedrag en gevaarlijke situaties te pas kwamen. Ze ziet de problematiek van destijds niet als 'onschuldig'.

Als oorzaken en/of omstandigheden ziet zij onder andere het feit dat er relatief weinig allochtonen in Someren wonen en lagere scholing. Overigens zegt ze dat daarmee niet gezegd is dat leerlingen van het Havo en/of Vwo hier niet aan mee doen. Bij hen is het vaak geniepiger en gevaarlijker, omdat zij precies lijken te weten wat ze wel en niet kunnen zeggen of doen. Ze zijn minder naïef en kleden zich minder opzichtig. Een andere specifieke omstandigheid voor de gemeente Someren was de aanwezigheid van een zogenaamde 'black power groep'. Toen deze groep uit elkaar viel, was het ook snel gedaan met de lonsdaleproblematiek, aldus de wethouder. Als belangrijk gevolg ziet zij dat de maatschappij steeds minder open zal gaan staan voor andere culturen. De wethouder redeneert vanuit haar functie en de preventieve inslag van jeugdbeleid dat destijds informeren en voorlichten deel van de oplossing waren en ook horen te zijn. Ze vertelt dat de burgemeester volgens haar repressiever te werk hoort te gaan, vanuit zijn functie in ordehandhaving. De oplossingen die ze schetst geven weer dat ze vond dat er verandering in het gedrag en in de normen en waarden van de lonsdalejongeren moet komen, ze keurde het gedrag van deze jongeren niet goed. Overigens denkt de wethouder nu anders over de problematiek. Ze is nu van mening dat het allemaal vrij onschuldig is (het hoort er nu eenmaal bij), men wil ergens bijhoren (normale groepscultuur). Maar dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat het probleem nu ook niet aan de orde is.

Respondent B lijkt, net als respondent A, te neigen naar de ordebenadering. Het feit dat ze de problematiek en daarmee het gedrag verkeerd vond past onder de ordebenadering, omdat in deze benadering verkeerde, afwijkende waarden centraal staan. Lagere scholing past onder de ordebenadering om de hierboven (zie respondent A) genoemde redenen. Het minder open staan voor andere culturen kan geplaatst worden onder ontmenselijking en morele erosie en verspreiding van de maatschappij. Dit zijn elementen binnen het sociaal pathologie perspectief en past daarom binnen de ordebenadering. De oplossingen die zij schetst: informeren en voorlichten, horen wederom onder morele educatie, en dus onder de ordebenadering.

Respondent C

Burgermeester Veltman (respondent C) hangt een opvallende andere mening aan. Hij is niet van mening dat er destijds sprake was van een echt probleem. Hij vertelt dat het wel leefde (uitingen aan de hand van kleding en symboliek), maar er kwam niets/niet veel fysieks (geweld, bedreigingen) bij te pas. Hij zegt dat hij zich geen (noemenswaardige) opstootjes en/of serieuze ruzies tussen autochtoon en allochtoon kan herinneren. 'Het' leefde wel, maar

'het' is niet naar buiten getreden in Someren, met andere woorden: het bleef bij incidentele gebeurtenissen. De burgemeester is van mening dat er sprake is van een sociaal probleem wanneer er groepen zijn die last veroorzaken voor andere groepen.

Het feit dat hij het destijds niet als probleem zag en nu ook niet, brengt moeilijkheden mee voor het plaatsen van zijn denkbeelden binnen een benadering van Rubington en Weinberg (2003). Hij ziet het gedrag van allochtone minderheden en de onvrede die dit opwekt bij autochtone jongeren als een oorzaak/omstandigheid voor lonsdaleproblematiek (zo noemt hij het typerende machogedrag van Marokkaanse jongens afwijkend). Hij heeft het dan over de algemene lonsdaleproblematiek in Nederland, en dus niet specifiek in Someren, aangezien hij niet van mening is dat hier sprake was en/of is van een probleem. Deze oorzaak/omstandigheid zou je kunnen plaatsen onder sociale verandering (immigratie en integratie). Sociale verandering is een belangrijke oorzaak die het sociaal desorganisatie perspectief noemt, en zou daarom onder de ordebenadering passen. Maar wellicht is dit wel te vergezocht en/of te kort door de bocht. Het is een feit dat we te weinig gegevens over de denkbeelden van deze respondent over dit probleem hebben, omdat hij het niet als een probleem zag. Daarom kunnen we geen valide uitspraak doen over de benadering waar de burgemeester het best onder zou vallen. Bovendien wordt niet duidelijk in hoeverre hij de normen en waarden van lonsdalejongeren daadwerkelijk als afwijkend beschouwd. Wanneer dit niet het geval is, zou zijn perspectief ook onder de conflictbenadering passen.

Samenvatting

Twee respondenten (A en B) lijken de ordebenadering aan te hangen. Respondent C kan moeilijk beoordeeld worden, omdat hij de situatie van destijds niet als probleem heeft ervaren. Wanneer we kijken naar de verschillende elementen die Rubington en Weinberg (2003) onderscheiden binnen een benadering, zien we dat de drie respondenten verschillen in de oorzaken/omstandigheden die ze van belang achten bij de totstandkoming van het probleem. Een lager opleidingsniveau wordt wel tweemaal genoemd als oorzaak/omstandigheid, namelijk zowel door respondent A als B. Er is wel een overeenkomst tussen respondent A en B bij de genoemde oplossingen. Beiden hechten ze waarde aan oplossingen uit de preventieve hoek. Denk hierbij onder andere aan morele educatie.

De constructivistische benadering valt af voor alledrie respondenten, omdat het probleem niet als sociaal construct wordt ervaren. Hoewel er wel sprake lijkt te zijn van een waardenconflict, valt ook de conflictbenadering af voor de respondenten A en B, omdat de waarden van lonsdalejongeren in dit geval als afwijkend worden bestempeld. Het gaat niet om een conflict van waarden tussen een minderheid en een dominante groep, waarbij de

waarden 'slechts onverenigbaar' zijn, maar om waarden die als abnormaal of verkeerd worden bestempeld.

Er bestaat een groot verschil in probleemherkenning onderling. Bovendien zijn twee van de drie respondenten niet zonder moeite te beoordelen. Men doet er dan ook verstandig aan om zich af te vragen in hoeverre deze twee beoordelingen de ware mening van de desbetreffende actor weerspiegelen.

4.2.2.2 Jongerenwerk

Er zijn twee mensen van jongerenwerk benaderd: jongerenwerker Welten (respondent D) en jongerenwerker Van der Boomen (respondent E). De percepties die zijn gedestilleerd uit de afgenomen interviews volgen hieronder.

Respondent D

De eerste jongerenwerker die ik spreek, mevrouw Welten (respondent D), maakt een onderverdeling tussen de zogenaamde 'harde kern' en de meelopers. De harde kern (vaak 18+) is gevaarlijker en men kan met deze jongeren eigenlijk niet meer mee in discussie gaan. Dit heeft namelijk geen zin. De meelopers (vaak jonger dan 18 jaar) zijn naïef, met hen kan men wel een gesprek beginnen en zaken ter discussie stellen. Lonsdalejongeren die hoger geschoold zijn vindt ze enger. Die lijken zich namelijk erg bewust van alles en hebben er ook dieper over nagedacht, aldus de jongerenwerker. Ze is van mening dat het bij lonsdalejongeren om jongeren gaat, die zich laten kenmerken aan de hand van gebrek aan respect voor anderen, gebrek aan goede normen en waarden en een bepaalde kledingstijl. Maar in dit laatste schuilt het gevaar van stereotypering volgens de jongerenwerker, waarmee voorzichtig om moet worden gegaan, maar het één en ander wel bemoeilijkt. Zo prefereert ze de term 'whitepower' jongeren boven lonsdalejongeren. Wellicht vanwege het stereotype-gevaar, dat aan de benaming 'lonsdalejongeren' kleeft. Destijds was het echt een autochtone groep versus een allochtone groep. Ze denkt dat de problematiek wellicht ondergronds nog wel leeft. Ze zegt dat ondanks het feit dat de media er niet zoveel aandacht voor lijkt te hebben, zij bang is dat het toch nog leeft.

Ze heeft het idee dat de jongeren vooral ergens bij willen horen, vanuit een schreeuw om hulp, laag zelfbeeld, onzekerheid en/of eenzaamheid. Ze is erg duidelijk over het feit dat volgens haar lonsdalejongeren verkeerde normen en waarden aanhangen (en geen respect voor anderen hebben) en is van mening dat dit veranderd moet worden. Deze oplossingen zoekt ze in het bespreekbaar maken van het probleem, aandacht hebben voor normen en waarden, organiseren van informatieve activiteiten en in gesprek gaan met de ouders. Scholen moeten preventieve rollen vervullen aan de hand van voorlichting, discussies en

dergelijke. Een andere oplossing die ze noemt is het 'uitfilteren' van de harde kern uit de groep met meelopers. Als oorzaken en/of omstandigheden die bijdragen aan het ontstaan van het probleem noemt ze lagere scholing en ouders. Een andere oorzaak en/of omstandigheid die ze noemt is verveling.

Wanneer we kijken naar de benaderingen van Rubington en Weinberg (2003), blijkt dat de benadering van deze jongerenwerker het meest neigt naar de ordebenadering. De oplossingen die ze schetst zijn allemaal voorbeelden van morele educatie, met uitzondering van de laatste oplossing die ze noemt, namelijk het 'uitfilteren' van de harde kern uit de groep met meelopers. Dit is een voorbeeld van 'het verkleinen van primair groepscontact met groepen die onwettige gedragingen doen', een voorbeeld van een oplossing binnen het deviant gedrag perspectief dat weer onder de ordebenadering valt. De oorzaken en/of omstandigheden die ze noemt zijn tevens elementen die onder de ordebenadering vallen. Ouders hebben gefaald in de juiste socialisatie op dit vlak (sociale pathologie perspectief) en lagere scholing is al eerder besproken. Verveling zou men kunnen zien als een vergrote mogelijkheid om afwijkende manieren te leren, omdat deze persoon alle tijd lijkt te hebben. Deze omstandigheid wordt genoemd onder het perspectief van deviant gedrag en valt onder de ordebenadering.

Respondent E

De tweede jongerenwerker, meneer Van der Boomen (respondent E), denkt dat het destijds wel enigszins een probleem is geweest. Nu is het niet echt meer aan de orde. Hij vermoedt wel dat het nog ondergronds leeft. Dit feit maakt, naast de gevoeligheid voor stereotypering, het probleem zo moeilijk, aldus de jongerenwerker. De jongeren kleden zich wel op een bepaalde manier en maken gebruik van symboliek, maar hij heeft niet het idee dat de lonsdalejongeren van huis uit racistisch zijn. Hij vertelt dat volgens hem de denkbare niet zo heel diep gaan, zo trekken ze gewoon op met Marokkaanse jongens. Hij denkt ook dat een vorm van racisme altijd zal blijven bestaan. De jongerenwerker geeft aan dat hij één en ander als jeugdproblematiek ervaart, daar komen de racistische uitingen en dergelijke bij.

Als oorzaken en/of omstandigheden ziet hij groepsdruk, opvoeding en verkeerde/overdreven beeldvorming door de media van de wijze waarop allochtonen integreren. De jongerenwerker heeft het meerdere malen over de beeldvorming van de media ten aanzien van de allochtonen in ons land en dit is niet zonder reden, hij vindt dit een belangrijk punt. Hij is van mening dat wanneer dit geminderd wordt, de beleving van de jongeren zal veranderen. Naast de aangedragen oplossing dat media zich genuanceerder op moet stellen ten opzichte van allochtonen in ons land, zijn andere genoemde oplossingen: voorlichting, en kinderen op jonge leeftijd al een stukje bewustwording mee geven. Dit laatste kan volgens de respondent

door jonge kinderen voor het blok te zetten, te laten zien wat er aan de hand is en wat één en ander te weeg kan brengen, door bijvoorbeeld een excursie te organiseren naar een voormalig concentratiekamp. Verharding en verruwing van de samenleving ziet hij als een belangrijk gevolg van deze problematiek.

Wanneer we de theorieën van Rubington en Weinberg (2003) erbij betrekken, en kijken of de jongerenwerker de normen en waarden van lonsdalejongeren als afwijkend bestempeld, blijkt dit moeilijk te beoordelen. Enerzijds zegt hij dat hij de racistische uitingen van de jongeren vaak ongenueanceerd en populistisch vindt, anderzijds zegt hij dat een vorm van racisme altijd zal blijven bestaan (en daarom misschien wel 'normaal' is) en dat de jongeren vanuit huis niet echt racistisch zijn en dat de denkbeelden niet zo heel diep gaan. De vraag is dus hangt hij de ordebenadering aan of de conflictbenadering? Op basis van de oorzaken, gevolgen en oplossingen die hij schetst zijn we geneigd om voor de ordebenadering te kiezen.

Als oorzaken en/of omstandigheden noemt hij groepsdruk, opvoeding en verkeerde/overdreven beeldvorming door de media. Groepsdruk en opvoeding vallen onder de 'directe leefomgeving' waarvan men afwijkend gedrag leert volgens het perspectief van deviant gedrag dat onder de ordebenadering valt. De beeldvorming van de media kan ik helaas niet onder één van de benaderingen plaatsen. Men zou het wellicht kunnen zien als een constructivistische benadering ten aanzien van allochtonen, maar dat is een totaal andere kwestie. Het gaat hierom hoe de lonsdaleproblematiek wordt benaderd. Voorlichting en (zo zorgen voor een) mate van bewustwording zijn oplossingen die vallen onder morele educatie en passen daarom binnen de ordebenadering. Verharding en verruwing van de samenleving kan geplaatst worden onder ontmenselijking en morele erosie en verspreiding van de maatschappij. Dit zijn elementen binnen het sociaal pathologie perspectief en passen daarom binnen de ordebenadering.

Samenvatting

Respondent D maakt een onderscheid tussen harde kern en meelopers. Respondent E doet dit niet.

Ook deze respondenten hangen beiden de ordebenadering aan. Ze zagen het destijds als een probleem en denken beiden dat het nu nog 'ondergronds' leeft. Maar ze geven beiden aan dat dit een vermoeden is en geen zekerheid (respondent D is namelijk momenteel geen jongerenwerker meer voor Someren en respondent E is momenteel drukker met een buurgemeente, en heeft daarom ook minder kijk op de huidige situatie in Someren). Beiden zoeken oplossingen in de preventieve hoek en noemen het gevaar van stereotypering. Respondent E noemt onjuiste en/of overdreven beeldvorming van media als een oorzaak

en/of omstandigheid die bijdraagt aan het tot stand komen of in stand houden van een probleem als dit. Andere oorzaken en/of omstandigheden die worden genoemd zijn lagere scholing, ouders/opvoeding, verveling en groepsdruk. Respondent E ziet als gevolg de verharding en verruwing van de samenleving.

De conflictbenadering en de constructivistische benadering passen niet bij de perspectieven van de jongerenwerkers. De conflictbenadering valt af, omdat ze de problematiek niet omschrijven als zijnde een conflict tussen twee groepen waarbij het 'slechts' om een verschil van waarden gaat, zonder daarbij elkaars waarden als afwijkend te bestempelen. Ze lijken juist de waarden en gedrag van deze jongeren verkeerd te vinden en dus afwijkend. De constructivistische benadering sluit niet aan op de benadering van de respondenten, omdat het probleem niet wordt geschetst als een sociale constructie.

4.2.2.3 Politie

In deze deelparagraaf komen de zes respondenten van politie aan bod, respectievelijk: buurtbrigadier meneer Van der Meijden (F), buurtbrigadier meneer Heesakkers (G), netwerker meneer Wolter (H), netwerker meneer Van der Zanden (I), afdelingschef meneer Heuvelmans (J) en politiefchef meneer Breedveld (K).

Respondent F

De eerste buurtbrigadier, meneer Van der Meijden (respondent F) die ik spreek ervoer de situatie van destijds als een serieus, maatschappelijk probleem. Hij omschrijft het als een jeugdcultuur die bestaat uit zowel 'amateurs' (de meelopers) als georganiseerde jongeren (de harde kern), die zich agressief uiten, omdat ze hun emoties omtrent de zogenaamde 'black power' groep niet goed op een andere wijze kunnen uiten. Laatstgenoemden reageren daar op hun beurt weer agressief op en zo ontstaat er een neerwaartse spiraal. Zoals gezegd maakt hij onderscheid tussen de meelopers en de harde kern. Hij is van mening dat het in Someren destijds zeker over de middellijn lag en dat er dus sprake was van relatief veel harde kern. De harde kern typeert hij als georganiseerd. Hij is van mening dat problemen met lonsdalejongeren vooral in kleinere dorpen speelt, omdat men hier relatief weinig te maken heeft met allochtonen. Hij heeft het overigens over de 'white power groep' in plaats van over lonsdalejongeren. De respondent is heel duidelijk over wat hij vindt van de cultuur en het gedrag van lonsdalejongeren: hij vindt het abnormaal.

Onder oorzaken en/of omstandigheden schaaft hij ouders, gebroken gezinnen, de publieke opinie over allochtonen en het niet kunnen aarden in de huidige maatschappij. Een andere oorzaak en/of omstandigheid die hij noemt is het vallen tussen wal en schip en de verveling die daarbij hoort. Oplossingen die hij noemt zijn 'meersporenbeleid' (multi-aanpak van verschillende instanties/organisaties), 'afdwingen' dat de jongeren bezig zijn: school of

werken, maar niet niets doen, 'kort op de jongeren gaan zitten', als politie zijnde duidelijk zijn en grenzen stellen, lonsdalejongeren persoonlijk leren kennen en met hen en ouders in gesprek gaan en gebruik maken van jongerenwerk. Volgens de buurtbrigadier gaan de jongeren heel anders tegen bepaalde zaken aankijken wanneer ze gaan werken en allochtone collega's tegenkomen die 'wel in orde zijn'.

De ordebenadering lijkt het beste te passen bij de uitspraken van deze buurtbrigadier. Zo sluit het feit dat hij de cultuur en het gedrag van de lonsdalejongeren abnormaal vindt, goed op deze benadering aan. Binnen de ordebenadering heerst namelijk de gedachte dat sociale problemen situaties/groepen zijn die afwijken van de sociale orde. Met andere woorden passen deze situaties niet binnen huidige normen en waardenstelsel, en worden daarom als abnormaal of ziek beschouwd. De genoemde oorzaken en/of omstandigheden ouders en publiek opinie passen onder de ordebenadering. Met ouders als oorzaak/omstandigheid is er sprake van ongepaste socialisatie binnen de primaire leefomgeving. Men 'leert' afwijkend gedrag van de directe omgeving. Deze oorzaak wordt omschreven binnen het perspectief van deviant gedrag en past daarmee onder de ordebenadering. De publieke opinie valt onder de sociale omgeving die verkeerde waarden aanleert. Deze omstandigheid wordt genoemd onder het sociale pathologie perspectief en valt daarmee onder de ordebenadering. Gebroken gezinnen kan men zien als een verandering in de directe leefomgeving, en het niet kunnen aarden in de huidige maatschappij kan worden toegeschreven aan sociale verandering en deze oorzaken en/of omstandigheden passen daarom goed onder de ordebenadering. De jongeren gaan niet meer naar school en werken niet, maar willen er toch bijhoren. Omdat ze niet meer naar school gaan en geen geld verdienen worden ze beperkt in hun mogelijkheden om legitieme doelen te bereiken. Dit is een oorzaak die wordt beschreven in het perspectief van deviant gedrag, die onder de ordebenadering hoort. De respondent legt verschillende oplossingen voor. Vooral de laatste twee (met jongeren en ouders in gesprek gaan en gebruik maken van jongerenwerk) lijken oplossingen te zijn die onder de ordebenadering horen: het zijn vormen van morele educatie. Het 'afdwingen' helpt de mogelijkhedenstructuur van deze jongeren open te breken, zodat ze zich minder snel onwettig zullen gedragen. Dit is een oplossing die het deviant gedrag aandraagt en valt onder de ordebenadering.

Respondent G

De tweede buurtbrigadier, meneer Heesakkers (respondent G), zag het destijds als probleem, maar ook nu vindt hij het nog een probleem (hoewel dan wel in meer bedekte vorm). In het theoretisch kader (hoofdstuk 2) is een groot deel van zijn omschrijving van de probleemsituatie verwoord. Ook hij maakt onderscheid binnen lonsdalejongeren. Hij

onderscheidt de Somerense jongeren van de jongeren die van buitenaf naar Someren toe komen. Deze laatste groep zijn georganiseerder en agressiever dan de Somerense jeugd. De buurtbrigadier was vooral bang dat de georganiseerde jongeren vat zouden krijgen op de lokale jeugd. Hij omschrijft de problematiek als zijnde ernstige ontwikkelingen. Hij is van mening dat deze problematiek eerst in veel plaatsen vooral lokaal aan de orde was, en dat het daarna verder is ontwikkeld tot een landelijk probleem. Volgens hem is er sprake van een sociaal probleem wanneer het handelen van de ene groep een andere groep ernstig benadeelt. Overigens is hij van mening dat men moet accepteren dat bepaalde problemen altijd zullen blijven bestaan.

Hij omschrijft de lonsdalejongeren uit Someren als normale jongens met normaal gedrag. De jongens willen gewoon ergens bij horen. Vroeger waren het 'nozems' en dergelijke, nu zijn het lonsdalejongeren. Hij ziet daarom geen specifieke oorzaken en/of omstandigheden die kunnen bijdragen aan het ontstaan van dit probleem. Hij legt uit dat het volgens hem niet uitmaakt uit welke sociale klasse iemand komt, men wil conformeren, bij een groep horen. Op wereldniveau ziet hij de ontwikkelingen met de islam en midden-oosten als eventuele oorzaken voor specifieke denkbeelden. Maar hij denkt niet dat dit perse het geval is geweest in Someren. Op lokaal niveau is hij niet bang geweest voor verstrekkende gevolgen, op de angst dat lokale jongeren zich zouden aansluiten bij georganiseerde jongeren van buitenaf na. Maar hij ziet als gevolgen: een verandering van het wereldbeeld, verandering in de verhouding van standpunten in de maatschappij, en een ontwrichte samenleving. Oplossingen ziet hij onder andere in het tijdig signaleren, het in gesprek gaan met de jeugd, en het doen van voorlichting op grote schaal.

De cultuur schijnt hij dus 'normaal' te vinden. Er zijn geen specifieke oorzaken en/ of omstandigheden nodig om tot dit probleem te komen. Maar hoe zit het met het normen- en waardenstelsel van deze jongeren? Ziet hij dit ook als 'normaal?' Op basis van de oplossingen die hij aandraagt, die hij veelal toch ziet in preventieve hoek: tijdig signaleren, met de jeugd in gesprek gaan, voorlichting op grote schaal, maken we op dat hij een verandering van morele standpunten wenst. Daarom past de ordebenadering hier goed onder. De drie gevolgen die hij schetst lijken alle drie op hetzelfde neer te komen, namelijk: verharding van de maatschappij. Dit past ook onder de ordebenadering, en wel om eerder genoemde redenen.

Respondent H

De eerste netwerker, meneer Wolter (respondent H), die ik krijg te spreken is van mening dat het destijds wel om een probleem ging. Er hing een enorme gespannen sfeer. Hij wijdt onder andere uit over het 'beruchte' kernmisincident. Hij is van mening dat het probleem destijds in

de 'beginfase' zat, alles was erg onbekend. Men wist nog niet goed wat men er mee moest. Hij vindt het dan ook een angstig probleem, juist omdat het zo onbekend is. Je kunt er niet echt 'achter kijken', aldus de netwerker. Hij noemt de problematiek van destijds ernstig en het bleef volgens hem niet bij onschuldige jeugdproblematiek, het ging veel verder. Volgens hem 'groeide' het ook onder de jongeren. Hij vindt dit een sociaal probleem, omdat het mensen uit de omgeving angstig maakt. Zij waren dit 'soort' jongeren niet gewend. Vaak werd het ook geassocieerd met drugsgebruik e.d. De lonsdalejongeren verdeelt hij onder in jongeren die nog wel 'gevoel' hebben en jongeren die zonder 'gevoel' rare uitspraken doen. Deze laatste groep jongeren zijn ook niet meer voor rede vatbaar volgens de netwerker. Wederom is dit een verdeling van het soort meelopers – harde kern, waarbij de jongeren met 'gevoel' onder de meelopers vallen. De meelopers ziet hij als jongeren waarbij, naast jeugdproblematiek, racistische denkbeelden een rol spelen. De respondent vertelt dat onder de harde kern zich jongeren bevinden die fanatieker zijn in het uiten van zichzelf aan de hand van kleding en symboliek, maar ook door hun hoofd resoluut kaal te scheren. Wellicht zijn deze jongeren ook fanatieker in hun denkbeelden. Deze netwerker is nu niet meer werkzaam voor politie DAS en is daarom niet op de hoogte van de huidige ontwikkelingen. Maar hij vermoedt dat de problematiek momenteel niet erg relevant is. Hij is echter overtuigd dat 'het' zo weer op kan komen: jeugdontwikkelingen gaan vaak met golfbewegingen volgens hem.

Op de vraag naar geschikte oplossingen voor de problematiek antwoordt hij dat er volgens hem gezorgd moet worden voor een plek waar de jongeren terecht kunnen. Hij doelt hiermee op het jongerencentrum dat destijds te vaak dicht zat. De jongeren moeten volgens hem van de straat. Op deze manier worden de mogelijkheden om afwijkende gedragingen te doen verminderd. In een jongerencentrum kun je minder rozigheid uit halen dan op straat. Ook is dit een plek waarbij bewust of onbewust morele educatie plaatsvindt aan de hand van positieve rolmodellen (de jongerenwerkers) en voorlichting of discussies. Ook vindt hij dat men de ouders van de jongeren moet betrekken bij de oplossing. Zij zijn regelmatig een oorzaak/omstandigheid die een (voornaam) rol spelen. De netwerker denkt dat de meeste lonsdalejongeren thuis problemen hebben. Volgens de netwerker moeten de jongeren een keer 'goed onder de kont geschopt worden'. Hier kun je uit opmaken dat de netwerker hun gedrag verkeerd vond en vond dat de jongeren moesten veranderen (in hun gedrag en uitingen).

De benadering van deze netwerker ten aanzien van het probleem sluit het beste aan op de ordebenadering. Want hij ziet het probleem als gegeven en niet als een subjectieve constructie (de constructivistische benadering valt dus af). Bovendien ziet hij het als een sociaal probleem met jongeren die 'zonder gevoel' rare uitspraken doen en zich afwijkend

gedragen, dat onderworpen moet worden aan een oplossing waarbij elementen van resocialisatie centraal staan. De respondent denkt dat de meeste lonsdalejongeren problemen thuis (met hun ouders) hebben. Dit ziet hij ook als een belangrijke oorzaak/omstandigheid. Er is dan sprake van ongepaste socialisatie binnen de primaire groepsrelaties (leefomgeving). Men 'leert' afwijkend gedrag van de directe omgeving. Deze oorzaak wordt omschreven binnen het perspectief van deviant gedrag en past daarmee onder de ordebenadering. Door met de ouders in gesprek te gaan verandert wellicht het één en ander. Dit zou je onder morele educatie kunnen scharen, wanneer het de bedoeling is de ouders waarden bij te brengen zodat de jongeren minder snel aangetrokken voelen tot lonsdalecultuur.

Respondent I

De tweede netwerker, netwerker Van der Zanden (respondent I), erkent dat er destijds sprake was van een probleem. Er was sprake van een zekere tendens, het was niet incidenteel en er waren veel spanningen die zich manifesteerden in uitlatingen van deze jongeren. Hij omschrijft het als een complex probleem dat niet met eenvoudige maatregelen op te lossen valt. Hij vraagt zich af of het alleen lonsdaleproblematiek is, of dat er een bepaalde maatschappelijke problematiek achter zit. Daarom stelt hij ook dat je niet alle problemen "getackeld" krijgt. Er zijn vele kleine factoren die een rol spelen, aldus de netwerker. Hij noemt het een sociaal probleem omdat het een probleem is waarbij meerdere partijen betrokken zijn. Men moest destijds oppassen voor een 'neerwaartse spiraal' van criminaliteit en conflicten, waarbij de jongeren steeds meer de hakken in het zand zetten en er sprake is van polarisatie. Volgens de netwerker laat men 'het gebeuren' en gaat het vaak om een gevoel van wraak bij de jongeren. Hij maakt een onderscheid tussen de harde kern en de meelopers, maar omschrijft de Somerense jeugd desondanks als vrij onschuldig. De jongeren van buitenaf waren minder onschuldig en kwamen puur om 'rotzooi te schoppen' in Someren, aldus de netwerker. De respondent vindt dat de bewuste jongeren vaak *fout* zitten met hun denkbeelden en vindt dat de jongeren genuanceerder moeten denken en tijdig moeten worden gecorrigeerd.

Als belangrijkste oorzaken en/of omstandigheden ziet hij maatschappelijke krachtenvelden. Jongeren kunnen negatiever gaan denken over allochtonen door de problemen rond asielzoekers, radicalisten, woningschaarste ('ze pikken onze woningen in'), gedrag van Marokkaanse jongens (loverboys; en 'ze pikken onze meiden in') en de forse toestroom van asielzoekers (ook in Someren). Dit negatieve denken kan leiden tot rechtse denkbeelden of het worden van lonsdalejongere, aldus de respondent. Andere oorzaken en/of omstandigheden die hij noemt zijn lager genoten opleidingen, kansarm zijn en het willen manifesteren en misschien ook het willen bewijzen tegenover leeftijdsgenoten. Als

oplossingen ziet hij het met elkaar in gesprek gaan: luisteren en praten met elkaar en wederzijds begrip kweken. Jongeren moeten in een vroeg stadium aan het denken worden gezet. Dit begint bij de ouders thuis, maar ook leerkrachten op school, jongerenwerkers, begeleiders van de voetbalclub enz. kunnen hiertoe aan bijdragen. Veel praten en discussiëren is erg belangrijk volgens de respondent. Verder moeten verschillende partijen samenwerken en bewust zijn van hun verantwoordelijkheid. Als directe gevolgen van de problematiek ziet hij dat het makkelijker tot conflictsituaties kan leiden (tijdens uitgaan bijvoorbeeld). Ook is hij van mening dat het snel tot een neerwaartse spiraal kan komen.

De benadering van deze netwerker ten aanzien van het probleem sluit het beste aan op de ordebenadering. Hij claimt namelijk dat de jongeren vaak *fout* zitten met hun denkbeelden, met andere woorden verkeerd denken en afwijkend zijn van het huidige normen- en waardenstelsel. Als oorzaken en/of omstandigheden noemt hij verschillende, maatschappelijke krachtenvelden. Deze zijn voorbeelden van sociale veranderingen en passen daarmee onder het sociale desorganisatie perspectief, wat weer onder de ordebenadering past. De lagere scholing en het kansarme aspect kan jongeren beperken in de mogelijkheden om legitieme doelen te bereiken en kan de mogelijkheden om afwijkende manieren te leren vergroten. Dit valt wederom onder de ordebenadering. De oplossingen die hij schetst vallen allemaal onder morele educatie en daarom onder de ordebenadering.

Respondent J

De afdelingschef, meneer Heuvelmans (respondent J), is sinds ruim een jaar (april 2007) werkzaam bij politie DAS. Om deze reden was hij niet betrokken bij de problematiek van destijds en kan (en wil) hij ook geen oordeel vellen over zaken als de aard en de ernst van de problematiek van destijds bijvoorbeeld. Hij heeft overigens geen weet van signalen dat de problematiek nu wel/nog aan de orde is. Hij omschrijft de lonsdalecultuur als een cultuur waarbij je verschillende 'vormen' van jongeren kunt onderscheiden: je hebt jongeren die kleding en symboliek gebruiken om zich bewust te manifesteren in het negatieve. Maar je hebt ook jongeren die totaal geen besef hebben van wat ze doen. Je hebt jongeren die zich willen verzetten, zonder zich er verder echt naar te gedragen. Bovendien is er ook veel sprake van kopieergedrag, aldus de respondent.

Als belangrijke oorzaken en/of omstandigheden noemt hij een aantal punten. Zo ziet hij als potentiële oorzaak en/of omstandigheid dat jongeren simpelweg ergens bij willen horen. Een andere oorzaak zoekt hij in uiting van algemeen verzet: jongeren willen boven de 'gewone' maatschappij uitspringen. Ook denkt de respondent aan de aard van het dorpsleven. Hierbij noemt hij weinig vormen van ontspanning en weinig uitdagingen. Hij denkt dat van hieruit misschien wel een zoektocht begint naar andere, uitdagende zaken. Als belangrijke

gevolgen van deze problematiek ziet hij het feit dat het heel snel van niets naar iets heel ernstigs kan gaan. Het zijn vaak net broeinesten, die snel uit de hand kunnen lopen door kleine factoren (denk aan bepaalde omstandigheden en/of individuen) die niet te beïnvloeden zijn. Dit kan ervoor zorgen dat de problematiek verschuift van verontrustende kleding naar meer verontrustend onaangepast gedrag. Oplossingen zoekt hij vooral in preventieve handelingen. Hierin ziet hij vooral een taak voor gemeente en andere organisaties als maatschappelijk werk en jeugdzorg. Hij is van mening dat de politie niet zozeer een preventieve taak heeft te verrichten als wel een repressieve taak. De politie komt pas aan bod als het te laat is: wanneer de incidenten al hebben plaatsgevonden.

Het feit dat hij eventueel gedrag van lonsdalejongeren onaangepast noemt, wekt de suggestie dat hij het normen- en waardenstelsel dat de jongeren hanteren ook onaangepast, dan wel afwijkend, zou noemen. Dit past goed onder de ordebenadering. Bovendien zoekt hij de oplossing vooral in preventie. Preventie past ook goed onder de ordebenadering. De respondent heeft niet duidelijk gemaakt hoe deze preventie tot uitvoering moet komen, maar over het algemeen vallen verschillende vormen van morele educatie (voorlichting, discussies en dergelijke) en resocialisatie (jongerenwerkers en jongerencentra en dergelijke spelen hier belangrijke rol in) onder preventie. Om deze reden past preventie goed onder de ordebenadering. Om de eerder genoemde reden dat de respondent geen (goed) oordeel kan vellen over de problematiek van destijds is het moeilijk (dan wel onmogelijk) om zijn wijze van benaderen van de problematiek te scharen onder één van de benaderingen van Rubington en Weinberg (2003). Maar zijn perspectief lijkt het dichtst in de buurt te komen van de ordebenadering.

Respondent K

De politiechef, meneer Breedveld (respondent K), wijkt qua probleemperceptie fundamenteel af van zijn collega's binnen politie. Namelijk, hij ervaart de situatie van destijds niet als een probleem. Volgens hem waren er zeker grillen (uitingen aan hand van kleding en symboliek, opstootjes), maar dit bleef incidenteel en is zeker niet als massaal te bestempelen. Ook de situatie van nu ziet hij niet als een probleem, hoewel het volgens hem nog wel 'leeft'. Wellicht hebben de jongeren zich 'verplaatst' en zijn ze nu in een andere gemeente actief. Hij is van mening dat er een bepaalde vorm van jeugdproblematiek achter schuil gaat. Verder ervoer hij het niet als gevaarlijk, maar het mag volgens hem niet gebagatelliseerd worden. Er is sprake van een sociaal probleem wanneer men anderen (systematisch) tot last is. Hij deelt de jongeren in onder meelopers en harde kern. Maar nogmaals: hij denkt niet dat ze gevaarlijk zijn/waren, althans vanuit het oogpunt van politieagent. Hij vertelt: *"Wanneer jij persoonlijk slachtoffer wordt van deze groep ben je waarschijnlijk een andere mening*

toegedaan". Het fanatisme en radicaliserende kan gevaarlijk zijn, aldus de politiechef. Maar dit was dus niet van toepassing op de jeugd in Someren.

Op het vlak van aangedragen oorzaken en/of omstandigheden, gevolgen en oplossingen vertoont de probleemperspectie van de politiechef wel overeenkomsten met collega's binnen politie. Hij noemt lonsdalejongeren, jongeren die gekenmerkt kunnen worden aan de hand van afwijkend, onaangepast gedrag. Hij vraagt zich af hoe het kan dat de lonsdaleproblematiek meer en vaker voorkomt op het platteland. Hij denkt dat het deels voortkomt uit verveling, beïnvloeding van de media, en het feit dat minder allochtonen op het platteland wonen (onbekend maakt onbemind). Hij zegt niet dat dit de oorzaken zijn volgens hem, maar het zijn wel variabelen die het versnellen. Bij gevolgen denkt de politiechef aan onrust in de leefgemeenschap en persoonlijk leed en materiële schade voor mensen die persoonlijk met lonsdalejongeren te maken krijgen, of in hun directe omgeving zitten. De oplossingen die hij aandraagt liggen vooral op het preventieve vlak. Volgens hem moet er vroeg worden begonnen met de aanpak (op consultatiebureaus en basisscholen) waarbij een bredere kijk dan alleen naar het individu centraal staat. Het moet gaan om een multidisciplinaire aanpak waarbij gezamenlijke verantwoording wordt gedragen. Voorlichting is erg belangrijk, daarom is het ook van belang dat men 'aan de voorkant zit'. Zo moeten leerkrachten 'leren kijken' naar afwijkend gedrag ('waar herken je het aan?'). Wanneer voorlichting niet heeft geholpen zal er repressief moeten worden opgetreden volgens de politiechef.

De respondent noemt lonsdalejongeren jongeren die zich kenmerken aan de hand van afwijkend, onaangepast gedrag. Hierbij past een afwijkend normen- en waardenstelsel en om die reden past de benadering van de afdelingschef het beste onder de ordebenadering. De drie oorzaken/omstandigheden die hij noemt zijn moeilijk te plaatsen onder één van de benaderingen. Verveling zou je eventueel kunnen zien als een vergrote mogelijkheid om afwijkende manieren te leren. Immers, nu heeft diegene alle tijd. Deze omstandigheid wordt genoemd onder het perspectief van deviant gedrag en valt onder de ordebenadering. Onrust in de leefgemeenschap is een gevolg dat hij noemt, en kan men zien als verspreiding binnen de maatschappij. Dit is een element uit het sociaal pathologie perspectief en past daarom binnen de ordebenadering. De oplossingen die hij omschrijft bevatten deels morele educatie (sociale pathologie) en deels het signaleren van problemen (diagnosticeren) om eventuele veranderingen te weeg te brengen (sociale desorganisatie perspectief), en passen het beste bij de ordebenadering.

Samenvatting

Er bestaat een opvallende overeenkomst tussen de respondenten van politie bij het typeren van de lonsdalejongeren: ze maken allemaal een bepaald onderscheid tussen de jongeren. Ze onderscheiden ofwel meelopers en harde kern, ofwel jongeren van buiten Someren die naar Someren toe kwamen en lokale jeugd, waarbij geldt dat jongeren buiten Someren georganiseerder waren en onder de harde kern vielen, en de lokale jeugd meer uit meelopers bestond. Eén respondent (F) bestrijdt dit door te stellen dat er relatief veel harde kern in Someren zat in vergelijking met het aantal meelopers. Het is opvallend dat alle respondenten van politie een dergelijk onderscheid maken, ook omdat niemand van de respondenten van gemeente dit onderscheid heeft gemaakt.

De ordebenadering lijkt van toepassing op alle zes respondenten. Wel moet hierbij gezegd worden dat de laatste twee respondenten moeilijk te beoordelen waren op dit vlak. Respondent J omdat hij destijds niet werkzaam was voor politie DAS en respondent K, omdat hij de situatie van destijds niet als een probleem zag. Op basis van de informatie die ze hebben gegeven is toch een voorzichtige conclusie getrokken. Het feit dat respondent K het niet als probleem zag, is meteen het voornaamste verschil tussen de zes respondenten. Wanneer we kijken naar de oorzaken en/of omstandigheden die ze noemden blijkt dat ze allemaal verschillende zaken hebben genoemd. De aard van het dorpsleven is een oorzaak en/of omstandigheid die vaker naar voren komt. Ook de ontwikkeling op het gebied van allochtonen en integratie wordt vaak genoemd. Een opvallend punt is dat respondent G eigenlijk geen specifieke oorzaken en/of omstandigheden noemt. Hij is ook de enige die lonsdalejongeren als normale jongens ziet, met normaal gedrag. Hij heeft het dan wel over de Somerense jongeren. Hij maakt een vergelijking tussen de 'nozems' van toen en de lonsdalejongeren van nu. Wanneer we kijken naar de gevolgen van de problematiek zien we dat er weinig overeenkomsten zijn tussen de antwoorden van de respondenten. Op het gebied van oplossingen zien we wel degelijk overeenkomsten. Er wordt veelvuldig gezocht naar oplossingen in de preventieve hoek en een multidisciplinaire aanpak. Ook eventueel repressief optreden wordt genoemd. In oplossingen op het preventieve vlak zien ze overigens niet allemaal direct een taak voor de politie. Een laatste onderscheid binnen de respondenten is dat respondent G vindt dat jongeren op straat horen, zij hebben ook recht op een plek, terwijl respondent H vindt dat jongeren niet op straat horen.

We hebben nu besproken waarom de ordebenadering goed 'past', maar waarom passen de constructivistische en/of conflictbenadering niet? Omdat de respondenten geen conflictsituatie beschrijven waarin waarden van verschillende groepen slechts onverenigbaar zijn, zonder afwijkend gedrag van één van de groepen. In tegendeel, de respondenten noemen het 'abnormaal'. Verder wordt het probleem als een gegeven ervaren en niet als een sociaal construct.

4.3 Reconstructie van beleid

In deze paragraaf wordt een antwoord gegeven op de tweede onderzoeksvraag die is opgedeeld in twee deelvragen, namelijk: hoe is het huidige beleid tot stand gekomen en waar bestaat het beleid uit? Resultaten die relevant zijn voor beantwoording van deze deelvragen worden respectievelijk in paragraaf 4.3.1 en 4.3.2 weergegeven.

4.3.1 Hoe is het huidige beleid tot stand gekomen?

Voordat er sprake was van beleid was er sprake van een problematische situatie. Deze situatie is in paragraaf 4.2.1 helder beschreven. De zogenaamde 'straatwerkers' van de politie, de buurtbrigadiers, leken als één van de eersten deze problematiek te signaleren. Zij deelden hun zorg met leden binnen het politiekorps, maar voelden zich niet door iedereen gesteund. Onder andere de toenmalige afdelingschef was een andere mening toegedaan. Hij zag het meer als incidenteel. Om het één en ander als probleem te bestempelen ging hem te ver. Respondent G verklaart dat het moeilijk voor hen (de buurtbrigadiers) was om een poot aan de grond te krijgen, om de leiding in te laten zien hoe zij de door hen gesignaleerde zaken interpreteerden. Deze en andere factoren droegen er toe bij dat de buurtbrigadiers niet via de geijkte kanalen te werk gingen, maar op eigen houtje op gemeente en derden afstapten. Respondent G verklaart dat het hem destijds ook niet zoveel interesseerde of het wel langs de goede weg ging:

"Er moest gewoon wat gebeuren, want jeugdontwikkelingen gaan erg snel. (...) Als het beleid er is, lopen de jongeren bij wijze van spreken zelf al achter de kinderwagen."

Er is toen een presentatie gehouden bij de gemeente over de kenmerken van rechtsextremisme en lonsdalejongeren, zonder de eigen leiding erbij te betrekken. Dit is destijds niet in goede aarde gevallen bij de leiding. Beleidsmatig is er toen het één en ander fout gegaan: door uit eigen initiatief op gemeente (en scholen en dergelijke) af te stappen miste men de steun van de eigen achterban. Wellicht heeft dit er toe geleid dat de informatie die bij de gemeente terechtkwam tamelijk eenzijdig van aard was (zonder enige objectivering van derden), aldus respondenten I en K. Het is goed mogelijk dat de informatie op een dusdanige manier is gebracht, door het enthousiasme dat de buurtbrigadiers in hun werk hadden en hebben, dat het probleem wellicht groter leek dan het daadwerkelijk was (aldus respondenten I en K). Respondent G (zelf buurtbrigadier) bevestigt deze mogelijkheid. Hij vraagt zich af of ze het destijds goed hebben overgebracht. Ze moesten erg waken voor het feit dat de problemen niet agressiever overkwamen dan ze waren. Hij verklaart dat hij en de andere buurtbrigadier ervan overtuigd waren dat het wel weer goed zou komen, maar de

problematiek moest wel onder de aandacht komen. Het doel was vooral te zorgen dat de georganiseerde jeugd van buiten Someren geen poot aan de grond zou krijgen in Someren. Ondanks het verschil van mening binnen de politie, was de belangstelling van de gemeente gewekt: er vinden verschillende overleggen plaats met verschillende instanties, waarin wordt besproken wat er gedaan moet worden met de situatie. Het eerste overlegverslag wat geheel gewijd is aan het onderwerp rechtsextremisme, dateert uit 29 september 2004. Gesprekspartners van de gemeente zijn hierbij vertegenwoordigers van het Varendonck-College, Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), politie en basisonderwijs. Tijdens dit overleg wordt geconstateerd dat er een vraag naar informatie rondom het thema rechtsextremisme bestaat. Respondent B zegt dat de gemeente bereid was om 'de nek uit te steken' en het probleem wel degelijk serieus te nemen, omdat men meerdere signalen had ontvangen vanuit de gemeente. De mening dat er wel degelijk iets aan de hand was werd breed gedragen. Hoewel respondent B erkent dat er ook binnen de gemeente verschil van mening was over het wel of niet bestaan van een probleem.

De aanpak van het probleem die vervolgens plaatsvindt, bestaat voor een groot deel uit voorlichting en informatieverstrekking (oftewel: kennisvergroting). De politie heeft een minder preventieve inslag, maar houdt zich hier wel mee bezig. Tevens besteedt ze tijd aan meer repressieve taken en een criminaliteitsbeeldanalyse van de jeugd. De details van de aanpak komen in de reconstructie van de beleidstheorie naar voren. Centraal staat tijdens de aanpak het feit dat men op moet passen op welke manier de informatie verstrekt wordt. Zo dient er voorkomen te worden dat door openheid van de school, het tegenovergestelde bij ouders wordt bereikt. Informatie naar ouders toe wordt in een bredere context 'veiligheid' geplaatst, in plaats van onder de specifieke noemer 'rechtsextremisme'. Het hanteren van het begrip 'rechtsextremisme' zou tot gevolg kunnen hebben dat de beschermingsdrang van ouders groter wordt, en dat ze gaan neigen naar ontkenning. Veel ouders hebben namelijk geen weet van deze tendens (overlegverslag, 29 september, 2004). Het standpunt tijdens dit eerste (schriftelijk vastgelegde) overleg is: *"ondanks dat er een belangrijk signaal door het Varendonck-College en de politie wordt afgegeven, dient de lokale rechts-extremistische problematiek wel binnen proportie te worden gezien."* Men moet ook 'geen slapende honden wakker maken'. Ook binnen het college is er discussie geweest rond dit onderwerp, zo stelt respondent B: *"Welk beeld breng je naar buiten hè?"*

Ook de politie stelt dat men zich goed af moet vragen hoe men met de problematiek om dient te gaan in de Somerense gemeenschap. Men moet proberen te voorkomen dat het door openheid van zaken te geven niet erger wordt en zo het tegenovergestelde bereikt wordt (respondent K). De respondent (K) legt uit hoe ze destijds met de pers zijn omgegaan:

"In de pers is (...) naar voren gebracht dat er inderdaad een aantal jongeren met lonsdalekleding rond liepen. En dat de politie daar kort op is gaan zitten , zodat zij op het juiste pad zouden blijven. Het is zaak zo iets te kanaliseren, niet door te liegen, maar door te erkennen en vervolgens te zeggen: a) er is nog niets gebeurd; b) we weten wie het zijn en c) we hebben passende maatregelen genomen."

In overlegverslagen kwam het onderwerp rechtsextremisme vervolgens sporadisch aan de orde. Respondent K van de politie stelt dat er destijds binnen de politie niet nagedacht is over hoe ze konden voorkomen dat het uiteindelijk echt een probleem zou worden (deze respondent zag de situatie van destijds namelijk als incidenteel, en niet als echt probleem). Met andere woorden is er niet nagedacht over een oplossing tot het probleem, oftewel beleid. Hij durft met zekerheid te zeggen dat dat ook binnen de gemeente geldt. Men vindt verder wel een aantal aandachtspunten en kernpunten die zijn opgenomen in het beleid rondom jeugd en rondom integrale veiligheid. Maar het lijkt te blijven bij punten op papier, mede door toedoen van het feit dat het probleem enigszins 'ophield' te bestaan.

Overigens zijn er ook respondenten die zich hardop afvragen in hoeverre specifiek beleid altijd het antwoord is op een specifiek probleem. Zo vraagt respondent E zich af of het nodig is om met specifiek beleid te komen en stelt respondent K dat beleidsnota's en dergelijke vaak een mooi plaatsje in de kast krijgen en er niet meer uitkomen. Of er wordt ontzettend van af geweken, zodat je je kunt afvragen wat het nut was van het opstellen van dat beleid. Hij hecht meer waarde aan overleg met elkaar en het delen van info.

4.3.2 Waar bestaat het beleid uit (beleidstheorie)?

In deze sectie worden de finale, causale en normatieve relaties, ofwel de beleidstheorie, besproken. De modellen die geschetst worden bevatten de finale en causale relaties. De tekstuele uitleg die daarop volgt bevat de argumentaties die antwoord geven op de centrale vraag: 'Welke argumenten voert de beleidsactor aan om zijn beleid op te bouwen uit juist deze middelen, doelen en middel-doel relaties?' (Van de Graaf & Hoppe, 2004 p.117). De normatieve relaties zijn niet opgenomen in een model, tekstuele uitleg lijkt hier te volstaan.

4.3.2.1 Finale relaties

Allereerst worden er een viertal beschrijvingen gegeven van de gevonden doelen en middelen, oftewel beleid. Hier wordt onderscheid gemaakt tussen respectievelijk het gezamenlijk geformuleerde beleid, het beleid geformuleerd door gemeente, het beleid geformuleerd door jongerenwerk en tot slot het beleid geformuleerd door de politie. Juist omdat het belangrijk is om te kijken in hoeverre er verschillende beleidstheorieën voor de

verschillende actoren zijn, is het belangrijk hier onderscheid in te maken. Vervolgens wordt er kort stil gestaan bij de overeenkomsten en verschillen in beleid tussen de verschillende actoren.

In bijlage V zijn de vier bijbehorende doelbomen, met daarin de doel-middel relaties die zijn gevonden in de te analyseren data, terug te vinden (figuur 4.1 tot en met figuur 4.4). De nummers in deze doelbomen en beschrijvingen corresponderen met de nummers uit bijlage IV, waar we een opsomming van alle gevonden doelen en middelen vinden. Hier wordt ook de bron waar we het doel en/of middel getraceerd hebben vermeld. Bij de doelbomen wordt er vanuit het einddoel (bovenaan) teruggedeneerd naar het meest concrete operationele niveau (onderaan). Er wordt hier geen onderscheid gemaakt tussen doel-middel relaties uit beleidsinhoud, beleidsproces, beleidsveld en beleidsorganisatie. De reden hiervoor is dat er te weinig data per element vergaard is, simpelweg omdat er weinig beleid is, aangezien het om voornamelijk adhocbeleid gaat. Overigens zijn deze doelbomen beknopter opgezet, dan de bijbehorende beschrijving die we in deze paragraaf lezen. Doelen en middelen die onder een groter doel of middel vallen zijn hier weggelaten, om een overzichtelijk en duidelijk beeld te hanteren. Verder is er een afweging gemaakt om citaten dan wel kernwoorden te gebruiken in de doelbomen om de doelen en/of middelen aan te duiden. Gekozen is voor het laatste, om redenen van duidelijkheid en bondigheid. Beeldende en/of relevante citaten worden wel aangehaald in de bijbehorende beschrijving in deze paragraaf.

De gezamenlijke doelboom is tot stand gekomen aan de hand van overlegverslagen en dergelijke, waarbij onder andere de drie partijen aanwezig waren. De andere drie doelbomen zijn voornamelijk gebaseerd op gegevens uit afname van de interviews met respondenten, wegens gebrek aan (beleids)documenten. Dit laatste is te wijten aan het feit dat het hier om adhocbeleid gaat. Adhocbeleid gebeurt, het woord zegt het al, ad hoc. Dit betekent dat er van te voren weinig doordacht op papier is gezet hoe men het één en ander aan zou moeten pakken, laat staan dat op papier staat waarom men het zo aan zou moeten pakken. Andere factoren die een rol kunnen hebben gespeeld bij het gegeven dat er weinig bronnen zijn, zijn: het probleem was nog in beginfase alvorens het alweer indamde (een reden om beleid niet verder te ontwikkelen) en er zijn maar een beperkt aantal personen geïnterviewd. Een groter aantal respondenten had wellicht tot uitgebreidere doelbomen geleid, er van uitgaande dat zij verschillende doelen en middelen formuleren. Overigens ondersteunen de gegevens die voortkomen uit de interviews de gevonden doelen en middelen in documenten als overlegverslagen en dergelijke.

Het gebrek aan (beleids)documenten heeft gevolgen voor de reconstructie van beleid: de structuur en/of samenhang binnen de verschillende doelbomen kan te wensen over laten, het gaat hier namelijk om werkelijke weergaven van gegevens, die expliciet vermeld worden in de (beperkte) verschillende data. Er worden dus geen pijlen en/of elementen aangevuld

op basis van impliciete veronderstellingen van de onderzoeker. Bovendien roept het gegeven dat de (laatste drie) doelbomen veelal gebaseerd zijn op interviews, in plaats van op documenten, de vraag op: in hoeverre is er bewust nagedacht over argumenten voor en tegen een bepaald middel? Het beperkte aantal gevonden finale argumentaties versterkt deze vraag.

Er is gezocht naar finale argumenten ter ondersteuning van de doelen en middelen (finale relaties) die zijn gevonden binnen het beleid. Gezien de aard van het beleid dat in Someren ligt op het gebied van lonsdalejongeren (ad hoc beleid), is het moeilijk antwoorden te vinden op alle vragen die in het theoretisch kader naar voren zijn gekomen met betrekking tot finale argumentaties. Er zijn wel argumentaties gevonden, maar deze zijn niet toereikend om antwoorden te geven op alle vragen. De focus ligt dan ook op de centrale vraag: 'welke argumenten voert de beleidsactor aan om zijn beleid op te bouwen uit juist deze middelen, doelen en middel-doel relaties?' (Van de Graaf & Hoppe, 2004 p.117). In deze paragraaf worden slechts enkele kenmerkende argumentaties uitgelicht. Een totaalbeeld van alle gevonden argumentaties per actor zijn terug te vinden in bijlage VI. De nummers achter deze argumentaties corresponderen met de bronnen behorende bij de nummers van de opsomming van de doelen en middelen (bijlage IV).

Gezamenlijk

Het voornaamste einddoel van dit beleid is kennisvergroting over 'whitepower' (9) (zie ook doelboom, figuur 4.1, bijlage V). Belangrijk om te weten is dat de kennisvergroting gericht is op twee groepen. Het doel is om enerzijds (linkertak) de kennis te vergroten van de burgers/inwoners van Someren, en anderzijds (rechtertak) om de kennis van de beleidsmakers/actoren zelf te vergroten. Deze kennisvergroting wordt op verschillende manieren gespecificeerd. Zo wordt gesteld: *"Signalen en kenmerken van de (black en) white power groeperingen leren herkennen, zodat ze ook als zodanig kunnen worden herkend (8)".* De middelen die zijn gekozen om tot deze kennisvergroting te komen zijn enerzijds voorlichting (9) en anderzijds het in kaart brengen van ontwikkelingen.

De voorlichting bestond uit het informeren van de burgers/belangstellenden. Dit gebeurde onder andere aan de hand van een project genaamd 'Veilig op school' (1), themadagen veiligheid (4) en multiculturele dagen (4) op het Varendonck-college, thema-avonden 'veiligheid' voor ouders (5), informatieavond met presentatie (9), afspraken met docenten over hoe om te gaan met lonsdalejongeren (11), en het aanspreken van ouders (11).

In kaart diende te worden gebracht *"...de ontwikkeling van het rechtsextremisme in Someren, en de daarmee gepaard gaande (on)veiligheid...(34)."* Het was de bedoeling dat men zou beschikken over recente gegevens van jongeren op straat en beschikken over een overzicht van behoeften van jongeren op straat (26). Een operationeel middel om de

ontwikkelingen in kaart te brengen is onder andere het onderzoek 'Jongeren op straat' (26). Dit onderzoek is destijds gedaan door jongerenwerk. Een andere middel dat bijdraagt aan het in kaart brengen van de ontwikkelingen is de 'nulmeting veiligheid' (2). Tot slot zijn er ook middelen gehanteerd, waarbij geen relatie is gevonden met een hogergeplaatst doel en/of middel: 'zero tolerance' beleid docenten Varendonckcollege (10); aandacht voor het probleem (10); en de jongeren aanspreken op hun gedrag (zie ook: de onderste laag in de boom). Logische redentatie kan ons tot die doelen brengen, maar wij beperken ons, zoals gezegd, tot een weergave van de verschillende data. Overigens betekent het feit dat deze 'overige middelen' op de laagste laag genoteerd staan niet dat deze ook perse 'onder' de andere middelen 'horen', wanneer men het op operationeel niveau bekijkt.

De gevonden relaties tussen de doelen en middelen zijn nu beschreven, maar deze geven nog geen antwoord op de vraag: Welke argumenten voert de beleidsactor aan om zijn beleid op te bouwen uit juist deze middelen, doelen en middel-doel relaties (Van de Graaf & Hoppe, 2004, p.117). Hierbij komen de finale argumentaties om de hoek kijken. Zoals in de inleiding van deze deelparagraaf al wordt geschetst zijn er weinig finale argumentaties gevonden. Voor een totaalbeeld van de gevonden argumentaties verwijzen we naar bijlage VI. Een argumentatie die de lading (lees: keuze beleid) goed dekt is de volgende: *'De ontwikkeling van het rechtsextremisme in Someren, en de daarmee gepaard gaande (on)veiligheid, in kaart brengen (34)'*, want de gemeente wil nagaan of het noodzakelijk is acties te verbreden (en) elkaar daarin te versterken. Een ander typerend punt dat we tegenkwamen tijdens documentenanalyse: *'geen slapende honden wakker maken (36)'*, want er dient voorkomen te worden dat door openheid van de school het tegenovergestelde bij ouders wordt bereikt.

Gemeente

Er is weinig beleid voor specifiek de gemeente gevonden (zie ook: bijlage V, figuur 4.2). De doelboom is klein, maar lijkt desondanks wel goed aan te sluiten op de gezamenlijke doelboom. Een uitspraak van de wethouder: *" Mensen die moeten weten waaraan deze jongeren te herkennen zijn (bijvoorbeeld ouders van jongeren), moeten dit ook kúnnen herkennen door veel overleg en discussies en veel voorlichting te geven (13)"* sluit goed aan op de kennisvergroting van de burgers (het voornaamste doeleinde in de gezamenlijke doelboom), en beslaat deels de middelen die onder voorlichting zijn gevonden: overleg, informatie-bijeenkomsten, discussies en presentaties (15).

Specifieke, finale argumentaties vanuit de gemeente zijn niet gevonden.

Jongerenwerk

Jongerenwerk is in het algemeen geen actor die veel beleid ontwikkelt. Daar is de aard van de instantie niet na: jongerenwerk volgt vaak beleid dat is ontwikkeld door andere actoren (denk aan: politie en/of gemeente).

Het gereconstrueerde beleid (doelen en middelen) van het jongerenwerk lijkt goed aan te sluiten op het gezamenlijke beleid: het doel voorlichting sluit aan op het doel kennisvergroting uit het gezamenlijke beleid (zie ook figuur 4.3, bijlage V). De middelen die bijdragen aan het bereiken van dit doel zijn: regio-overleg en activiteiten vanuit het jongerenwerk (14). De afkortingen JPP en JOS vragen om enige verduidelijking. JPP is het zogenaamd 'Jeugd Preventie Project', waarbij bevordering van zelfredzaamheid en verbetering van het toekomstperspectief van de jongere centraal staan. Het JPP is een project dat hulp biedt aan jongeren tot achttien jaar. Signalering (van probleemgedrag) in een vroeg stadium is hierbij van belang. Politie speelt hierbij een rol. Een zogenaamde JPP'er (maatschappelijk werker) gaat met gezinnen aan de slag die te kampen hebben met bepaald probleemgedrag van jongeren binnen die gezinnen. Dit doen ze door de problematiek niet te isoleren, maar door het proberen te plaatsen binnen vrije tijdsbesteding, sportactiviteiten, school, vriendschappen, gezondheidstoestand etc. Er dienen bij de opname van het middel JPP in de doelboom wel enige kanttekeningen worden geplaatst. In de eerste plaats is het JPP een project dat valt onder algemeen jeugdbeleid, en is dus niet specifiek en alleen voor lonsdalejongeren opgezet. Bovendien vinden niet alle respondenten het JPP goed bruikbaar bij de lonsdaleproblematiek. Het JPP staat wel vermeld in de doelboom, omdat het genoemd is door respondent(en), maar de algemene doelstelling hiervan is wellicht te breed voor de lonsdaleproblematiek.

De afkorting JOS staat voor het project 'Jongeren op Straat' (niet te verwarren met het onderzoek 'jongeren op straat') en bestaat uit het 'in kaart brengen van de samenstelling en de locatie van hanggroepen', 'contacten leggen met de jongeren', 'toezicht houden en indien nodig optreden/bemiddelen met buurtbewoners'. Het centrale doel hier is om 'tot een eenduidige aanpak te komen (14).' Voor de politie is in dit project een aanzienlijke rol weggelegd. Frappant is dat dit project destijds nog niet geïmplementeerd was, wellicht bedoelt ze een soortgelijk project. De middelen 'nieuw jongerencentrum' (14) en 'met harde hand (repressief) optreden (14) vertonen geen direct verband met hoger staand doel.

Eén van de twee respondenten verwoordt waarom activiteiten vanuit jongerenwerk een goed middel is: *'activiteiten vanuit jongerenwerk zijn belangrijk, want er moet wat gebeuren. Het positieve moet benadrukt worden, in plaats van het negatieve, want ze hebben vaak een laag zelfbeeld. Bij repressief handelen zetten jongeren nog meer de hakken in het zand. Jongerenwerk kan die positieve rol vervullen (bijlage VI, finale argumentaties).'*

Politie

Bij de actor politie is er meer beleid gereconstrueerd dan bij de andere actoren. Het beleid richt zich vooral op preventief werk (zie ook doelboom, figuur 4.4, bijlage V). De einddoelen liggen in de aard van 'voorkomen': 'voorkomen dat jongeren herhaaldelijk met politie in aanraking komen' (7) en 'voorkomen dat de jongeren maatschappelijk uitvallen' (7). Een subdoel dat hier onder hoort is het 'zorgen dat jongeren op het rechte pad blijven' (21). In de data zijn verschillende verwoordingen gevonden voor dit doel, maar ze komen allemaal op hetzelfde neer. Voorbeelden van andere verwoordingen zijn: 'zaken niet uit de hand laten lopen en zorgen dat het binnen aanvaardbare proporties blijft (16)' en het 'voorkomen van 'uitwassen' (18),' en voorkomen dat het (echt) een probleem wordt (21).' Het woord 'echt' staat hier binnen haakjes omdat er één respondent is die van mening is dat er helemaal geen sprake was van een probleem, en daarom het voorkomen van een probleem als doel zag. Anderen zagen het echter wel als probleem en zagen het als zaak te voorkomen dat het probleem erger zou worden. Onder deze doelen volgen een aantal operationele middelen, die hier niet allemaal beschreven worden. Zo worden de middelen JPP (7) en het JOS (16) niet nogmaals besproken, omdat hier bij toelichting op de doelboom van jongerenwerk al over uitgewijd is. Voor een volledige weergave zie bijlage V, figuur 4.4. Wederom frappant dat JOS genoemd wordt als middel, aangezien volgens onze bronnen het JOS destijds nog niet geïmplementeerd was. Het middel CBA-J (22, 25) willen we hier wel verduidelijken: het gaat hier om de 'Criminaliteitsbeeldanalyse Jeugd', waarmee men jeugdgroepen in beeld brengt. Deze analyse heeft in het najaar van 2005 plaatsgevonden. Het doel dat met dit middel wordt nagestreefd is het creëren van een basis voor beleidskeuzes en sturing. Op gestandaardiseerde wijze trachtten ze inzicht te krijgen in aard, omvang, spreiding en andere kenmerken van jeugdcriminaliteit in de politieregio (met andere woorden: objectivering van de (probleem)situatie).

Een ander middel dat hier wordt aangehaald is (het reeds veelgehoorde middel) 'voorlichting'. Dit middel is ingezet door onder andere de 'straatwerkers', alvorens de problematiek met de leidinggevendenden binnen politie uitvoerig besproken was. Zo is er een presentatie gegeven aan medewerkers van de gemeente (zie ook paragraaf 4.3.1). Een stelling die dit beargumenteerd vinden we in bijlage VI: 'eigen (zelfgeïnitieerd) beleid, omdat er wat moest gebeuren, want de jeugdontwikkelingen gaan erg snel en de buurtbrigadiers voelden zich niet gesteund door eigen leiding (17, respondent G).'

De andere middelen spreken voor zich, op de middelen 'uit anonimiteit halen' (17), en 'vanaf de straat aanpakken' (16) na. Veel respondenten vonden het van belang om de bewuste jongeren uit de anonimiteit te halen. In de praktijk blijkt namelijk dat jongeren zich anders gedragen wanneer men weet wie ze zijn en hoe ze heten. Dit deden ze door de jongeren persoonlijk te leren kennen (16) door in gesprek te gaan met de jongeren zelf (16, 17, 18, 21) en door namen van jongeren te noteren (18). Een andere manier om ze enigszins uit de

anonimiteit te halen was het aanbrengen van extra verlichting op slecht verlichtte (hang)plekken (18).

In het middel 'vanaf de straat aanpakken' vinden we het repressieve element, wat kenmerkend is voor politie. Met dit middel wordt bedoeld dat jongeren snel worden aangesproken (en eventueel aangepakt) op hun gedrag door buurtbrigadiers, dan wel jongerenwerkers (16). Dit zijn zogenaamde 'straatwerkers', vandaar de term 'vanaf de straat aanpakken'. Deze 'straatwerkers' horen te zorgen voor duidelijkheid en dienen grenzen te stellen (16, 17). Zo worden criminele feiten meteen afgestraft, wordt er niets geaccepteerd (17) en wordt belastende graffiti direct verwijderd door gemeente (17, 18).

Overeenkomsten en verschillen

Geen van de doelen die zijn geformuleerd bevat de strekking: 'oplossen problematiek'. Het lijkt om 'tussendoelen' te gaan, oftewel indirecte oplossingen tot het probleem. Het beleid lijkt te blijven steken bij het 'voorkomen van'. Uit interviews met respondenten blijkt ook dat er nauwelijks tot niet nagedacht is hoe het probleem nou daadwerkelijk te tackelen is. Dit kan simpelweg als kenmerk van adhocbeleid worden gezien. Bovendien blijft het gevonden beleid erg algemeen van aard. Het zou eenvoudigweg ook op een andere vorm van jeugdproblematiek kunnen worden toegepast.

Voorgaande is een overeenkomst tussen de drie partijen, maar zijn er ook noemenswaardige verschillen tussen de doel-middel relaties van de verschillende partijen? Een belangrijk verschil is dat de politie naast preventieve taken ook repressieve taken noemt als middelen tot een hoger doel. Hiermee wijkt ze af van de gemeente en jongerenwerk. Het lijkt logisch dat politie repressieve taken als middelen noemt, gezien haar aard van het werk. Een ander verschil is dat de doelboom van de politie een stuk uitgebreider is dan die van de andere twee partijen. Dit kan betekenen dat de politie gewoon beter heeft nagedacht over beleid, of tenminste over doelen en middelen destijds, maar het kan ook heel goed het resultaat zijn van een grotere hoeveelheid respondenten, in vergelijking met het aantal respondenten die namens gemeente en jongerenwerk zijn geïnterviewd. De bomen van de actoren sluiten goed aan op de gezamenlijke doelboom. In alle bomen neemt het preventieve element, voorlichting, een centrale plaats in.

4.3.2.2 Causale argumentaties

In deze sectie zullen de causale relaties en argumentaties aan bod komen. Deze zijn voornamelijk gebaseerd op de interviewgegevens, en waar mogelijk is er data uit beleidsdocumenten en uit andere schriftelijke bronnen (overlegverslagen van de gemeente en dergelijke) gebruikt.

Joldersma (in: Van Heffen en van Twist, 1993, p.111-112) stelt dat het beleidsprobleem en de beleidstheorie verbonden zijn door causale veronderstellingen over oorzaken van het beleidsprobleem. Met andere woorden: er bestaat een overlap. Dit zie je ook terug in dit onderzoek: voor het overgrote deel komen de oorzaken en gevolgen die in de causale argumentaties vertegenwoordigd worden overeen met de oorzaken en gevolgen die besproken zijn bij de probleemperspectieven van de verschillende respondenten in paragraaf 4.2.2. Maar ging het daar om hoe het probleem kon ontstaan (oorzaken) en wat de effecten van het probleem kunnen zijn (gevolgen) (Hoogerwerf, 2003, p.20), in deze sectie wordt het probleem zelf (en de elementen waar het uit bestaat) ook als gevolg zien. Overigens geldt in dit onderzoek dat omstandigheden onder oorzaken worden geschaard.

De causale relaties kunnen in een causaal model worden weergegeven (Hoogerwerf, 2003 p.76). Zoals in paragraaf 2.3.3 al is besproken beperken we ons hier tot causale veronderstellingen omtrent het probleem. Voor elke actor is een causaal model opgezet. Hier is voor gekozen, omdat er wellicht verschil zit in opvattingen van oorzaken en gevolgen van het probleem en het op deze manier eenvoudiger is te vergelijken. Bovendien is er een causaal model opgezet voor overige oorzaken en gevolgen die niet specifiek te plaatsen zijn onder één van de vorige drie. Dit laatste model zal overigens erg beperkt zijn, omdat het hier over 'overige' zaken gaan die in officiële stukken naar voren zijn gekomen. In de toelichtingen die volgen op de causale modellen worden de gevonden argumentaties gepresenteerd. Deze argumentaties lijken soms behoorlijk kort door de bocht te gaan. We bedoelen hiermee dat er af en toe wat 'schakels' (tussen-gevolgen) lijken te missen. De reden hiervoor is dat het telkens een weergave is van alleen expliciete relaties. Wanneer er geen relaties zijn gevonden in de data, worden er ook geen relaties genoteerd. Hetzelfde geldt voor relaties tussen oorzaken onderling. In dit geval zijn die er niet. Maar ook hier geldt dat deze er vast wel zullen zijn, maar dat er is gekozen om alleen expliciete relaties weer te geven. In bijlage VII vindt men een opsomming van de oorzaken en gevolgen per respondent, per actor. Overigens komt hier niet het niveau van de oorzaak en/of het gevolg naar voren. Alles staat hier op hetzelfde niveau. In de figuren en de bijbehorende toelichtingen worden de verschillende lagen duidelijk. De eigenlijke causale modellen en daarbijbehorende toelichting (veronderstellingen) zijn terug te vinden in respectievelijk bijlage VIII (figuur 4.4 t/m 4.7) en bijlage IX.

In deze paragraaf beperken we ons tot een korte beschrijving van de causale relaties en daarmee argumentaties. Hierbij ligt de nadruk op de overeenkomsten en verschillen tussen de causale relaties van de verschillende actoren. Voor een beschrijving van de causale relaties op individueel niveau (per respondent) verwijzen we naar bijlage XIII. Met de letters worden de betreffende respondenten aangeduid. In de toelichtingen kunnen elementen naar

voren komen die niet in de modellen staan vermeld. De reden dat deze elementen niet zijn opgenomen in de modellen is dat het de overzichtelijkheid en duidelijkheid niet ten goede zou komen. Deze elementen zijn echter wel terug te vinden in bijlage VII.

Ter verduidelijking van de verschillende modellen dient te worden gezegd dat met opspelen van de meer 'zichtbare' problematiek allerhande rechts-extremistische uitingen bedoeld worden, die duidelijk waarneembaar zijn. Denk daarbij aan gedrag (fysiek geweld, bedreigingen e.d.), dan wel aan uitingen aan de hand van kleding en symboliek. Onder minder zichtbare (en/of ondergrondse) problematiek denken we onder andere aan uitingen via het internet.

Overeenkomsten en verschillen tussen de drie actoren

In tegenstelling tot de bespreking van de finale relaties, wordt hier niet eerst een uitgebreide beschrijving van de causale relaties per actor gegeven, om deze vervolgens te vergelijken. Bij de finale relaties is hier wel voor gekozen, omdat de doelbomen en bijbehorende finale argumentaties uitleg behoeven. De causale modellen (bijlage VIII) daarentegen behoeven geen verdere uitleg, omdat de toelichtingen (bijlage VI) hier al in voorzien. Bovendien spelen de finale relaties een grotere rol bij de vergelijking met de probleemperspectieven (paragraaf 4.4), om die reden zijn deze uitgebreider uitgewerkt.

Het is interessant om te bekijken in hoeverre de causale modellen van de drie partijen (en de daarbij behorende toelichtingen) onderling verschillen. Het vierde causale model zorgt voor volledigheid van het beeld, maar wordt bij het maken van vergelijkingen buiten beschouwing gelaten.

De drie partijen zien als gevolg van de problematiek dat men minder open gaat staan voor andere, onbekende culturen en de daarbij behorende verharding van de samenleving, ofwel het veranderende wereldbeeld. Politie is echter de enige die daarnaast nog meer gevolgen noemt. Namelijk, onrust in de leefgemeenschap, persoonlijk leed en materiele schade en de neerwaartse spiraal met toename van geweld.

Het model van politie is het meest uitgebreid, maar dit kan te maken hebben met het feit dat bij deze partij ook de meeste interviews zijn afgenomen met verschillende personen, zodat er wellicht meer oorzaken en gevolgen zijn genoemd. Een ander verschil is dat politie de enige partij is die niet opmerkt dat hoger geschoolden wellicht gevaarlijker en/of geniepiger zijn dan lager geschoolde lonsdalejongeren. Zij concentreert zich alleen op laagopgeleiden of jongeren die niet meer naar school gaan. De gemeente noemt de thuissituatie niet als oorzaak van problematiek. Politie en jongerenwerk doen dit wel. Jongerenwerk lijkt zich meer te richten op de persoonlijke eigenschappen van deze jongeren. Zij ziet zaken als een lager zelfbeeld en eenzaamheid als factoren die bij kunnen dragen aan het ontstaan van het probleem. Een overeenkomst is dat alle drie partijen de wijze waarop allochtone

minderheden integreren als een oorzaak of omstandigheid zien van het probleem. Volgens jongerenwerk speelt vooral onjuiste beeldvorming van de media over deze allochtonen hier een rol in. Verder noemt zowel de gemeente als jongerenwerk de factor groepsdruk, gemeente stipt ook de aanwezigheid van de zogenaamde 'black power' groep aan als oorzaak. De andere twee partijen noemen deze factor niet. De aard van het dorpsleven wordt zowel door de gemeente als de politie van belang geacht. De gemeente noemt ook nog incidenten als mogelijke oorzaak. De politie stelt dat de algemene jeugdproblematiek een rol kan spelen, net als het 'uit willen springen' boven de maatschappij. Gemeente en jongerenwerk noemen deze factoren niet. Een ander punt dat gemeente en jongerenwerk niet noemen is dat de georganiseerde niet-Somerense jeugd te agressief was, waardoor ze geen voet aan de grond konden krijgen bij de Somerense jongeren. Politie noemt dit punt wel. Tot slot noemen gemeente en politie beiden spanningen binnen de gemeenschap als mogelijke oorzaak.

4.3.2.3 Normatieve argumentaties

Tot slot wordt het laatste element van de beleidstheorie gepresenteerd, namelijk de normatieve argumentaties. De normatieve argumentaties gaan volgens Van de Graaf en Hoppe (1989, in: van heffen en twist, p. 98) over doeleinden (waarom is een bepaalde situatie onwenselijk en wat zou een meer wenselijke situatie zijn) en de manier waarop deze doeleinden gerealiseerd mogen worden (welke middelen mogen hier ingezet worden, welke zijn ethisch aanvaardbaar?).

Deze normatieve argumentaties zullen vooral onttrokken worden aan de verschillende interviews, want de verwachting is in beleidsdocumenten en dergelijke weinig normatieve veronderstellingen tegen te komen. Het is belangrijk om te realiseren dat de normatieve elementen niet perse deel uit hoeven te hebben gemaakt van het (oorspronkelijke) ad hoc beleid. Het gegeven dat deze argumentaties geheel onttrokken zijn aan de interviews en er geen enkele normatieve argumentatie gevonden is in schriftelijke bronnen, versterkt de gedachte dat er (vrijwel) geen aandacht is geschonken aan het normatieve element tijdens de totstandkoming van het beleid.

(On)wenselijkheid situatie

Eerst is er gekeken naar de vraag waarom een bepaalde situatie onwenselijk is en wat een meer wenselijke situatie zou zijn. Volgens Van de Graaf en Hoppe (1989, van Heffen en Twist, p.98) is dit een vraag over doeleinden, maar dat lijkt in dit geval niet zo te zijn. Dit komt omdat de beleidsactoren het 'oplossen van de problematiek' niet als (voornaamste)

doeleinde lijken te hebben gekozen. De doelen die zij hebben gekozen lijken abstracter en vormen eigenlijk ook middelen tot de oplossing van het probleem. Maar er lijkt niet echt nagedacht te zijn over het oplossen van het probleem. Ook over het voorkomen van een dergelijk probleem in de toekomst lijkt niet te zijn nagedacht: *"Eigenlijk is er op dat moment nog niet nagedacht over hoe je voorkomt dat het uiteindelijk (in de toekomst) een probleem wordt. Er is dus niet over beleid nagedacht. Binnen de politie niet..."* (en respondent durft met zekerheid te zeggen binnen de gemeente ook niet) (respondent K). Ter beantwoording van de vraag naar het waarom achter de (on)wenselijkheid van een bepaalde situatie, is er ditmaal geen gebruik gemaakt van een model. Tekstuele uitleg lijkt te volstaan. Een totaalbeeld van alle normatieve argumentaties ten aanzien van de (on)wenselijkheid van de situatie van destijds vinden we in bijlage X.

In deze paragraaf beperken we ons tot de overeenkomsten en verschillen tussen de normatieve relaties (maatstaven) van de verschillende actoren. De (on)wenselijkheid van de situatie van destijds werd omschreven aan de hand van de maatstaven die de verschillende respondenten van belang achten. De maatstaven die de verschillende respondenten noemen lijken niet veel te verschillen per partij. Een reden hiervoor is dat het om zeer algemene normen en waarden gaat die als 'normaal' worden beschouwd in de Nederlandse maatschappij en daarom door veel mensen (en in dit geval: respondenten) van belang worden geacht. Alle drie partijen lijken leefbaarheid en (subjectieve) veiligheid van burgers het meest te noemen, en daarom het meest belangrijk te vinden.

Wijze van realisatie doeleinden

Het tweede deel van de normatieve argumentaties gaat om de manier waarop de doeleinden gerealiseerd *mogen* worden: welke middelen *mogen* hier ingezet worden, en welke zijn *ethisch* aanvaardbaar? De middelen waarom het hier gaat zijn al eerder besproken onder de finale en causale argumentaties. Het gaat hier om middelen tot doelen.

De normatieve argumentaties achter de vraag 'op welke manier de doeleinden gerealiseerd mogen worden', zijn opgesteld aan de hand van de middelen die staan vermeld in de doelbomen, waarbij finale relaties aan het licht kwamen. Hier zijn echter maar weinig normatieve argumentaties gevonden. Bij beleidsvorming is er vaak weinig aandacht voor het normatieve element. Dit gegeven en het feit dat het hier om ad hoc beleid gaat hebben er waarschijnlijk toe bijgedragen dat het aantal gevonden normatieve argumentaties erg beperkt is (zie bijlage XI voor een totaaloverzicht). Op basis van dit beperkte aantal argumentaties kunnen we geen (valide) antwoord geven op de vraag naar de manier waarop deze doeleinden gerealiseerd *mogen* worden.

Omdat de doelen ook een middel zijn tot het indirecte doel 'oplossen van de problematiek', is er besloten om te kijken of ook hier normatieve argumentaties achter schuil gaan. Dit lijkt niet het geval te zijn, want er is er geen getraceerd in de (schriftelijke) bronnen.

4.4 Vergelijking probleemperceptie - beleidsreconstructie

In deze paragraaf wordt er antwoord gegeven op de derde onderzoeksvraag: 'Hoe verhoudt het beleid zich tot de verschillende opvattingen van betrokkenen? Dit doen we door eerst het eigenlijke beleid binnen de gemeente Someren samen te vatten (paragraaf 4.4.1), om dit beleid vervolgens te confronteren met het gepercipieerde probleem van de betrokken actoren (paragraaf 4.4.2). Aangezien er weinig verschillen zijn gevonden tussen de actoren wat betreft probleemperceptie (zie paragraaf 4.2) en beleid (zie paragraaf 4.3) is er besloten deze vergelijking naar een hoger abstractieniveau te tillen: de drie actoren worden niet apart bestudeerd, maar als een eenheid.

Joldersma (in: Van Heffen en Van Twist, 1993, p.112) geeft aan dat men voor het verduidelijken van de relatie tussen het probleem en het beleid de verhouding tussen probleemdefinities en de finale relaties (beleidsinhoud) kan bestuderen. Dit is precies wat we in dit onderzoek doen. De finale relaties worden naast de ordebenadering gelegd. Het feit dat we alleen naar de finale relaties binnen de beleidstheorie kijken en niet naar de causale en normatieve relaties, heeft ook een methodologische reden: een vergelijking trekken tussen twee constructen die op één en dezelfde bron zijn gebaseerd is niet zinvol en/of verstandig. Dit levert namelijk discutabele bevindingen op, zoals logische overlappen of consistenties, die dan niet perse te danken zijn aan een goede afstemming tussen perspectieven en beleid, maar eerder te wijten zijn aan een bias in dataverzameling. Zo worden de causale relaties niet meegewogen, omdat er sprake is van bijna volledige consistentie tussen de causale modellen en de oorzaken en gevolgen die de respondenten tijdens de interviews hebben genoemd, omdat de causale modellen zijn gebaseerd op de oorzaken en gevolgen die de respondenten hebben genoemd tijdens de interviews. Joldersma (in: Van Heffen en Van Twist, 1993, p.112) stelt dat causale veronderstellingen de oorzaken van het beleidsprobleem betreffen. Het is dus zinloos om te kijken in hoeverre de causale relaties passen onder de ordebenadering. Immers, bij de bespreking van de probleem perspectieven is al duidelijk gebleken dat de genoemde oorzaken en gevolgen onder deze benadering vallen.

Hetzelfde geldt voor de normatieve relaties: Joldersma (van Heffen en Van Twist, p.111 1993) schrijft dat probleemdefinities (of in dit geval probleem percepties) tot de normatieve relaties van een beleidstheorie kunnen worden gerekend. Als het goed is bestaat er dus een overlap tussen het probleem perspectief en de beleidstheorie.

In dit onderzoek was er nauwelijks sprake van officiële beleidsdocumenten. Er waren wel overlegverslagen en dergelijke voor handen en ook beleidsnota's over algemenere zaken, maar specifieke documenten gericht op beleid rondom lonsdalejongeren bestaat nauwelijks. Dit, en het feit dat er sowieso weinig aandacht wordt geschonken aan het normatieve element in praktijk bij beleidsvorming, resulteerde in het gegeven dat er op papier geen maatstaven zijn gevonden. De normatieve relaties ten aanzien van de (on)wenselijkheid van de situatie zijn gebaseerd op maatstaven die onttrokken zijn aan de afgenomen interviews. Op deze interviews zijn de probleem perspectieven ook gebaseerd. Dit leidt er logischerwijs toe dat deze normatieve relaties perfect aansluiten op de probleem perspectieven. Het is daarom, net als bij de causale relaties, zinloos om een vergelijking te maken tussen de normatieve relaties en de probleem perspectieven, het antwoord is al bekend.

De middelen en doelen die worden genoemd onder finale relaties daarentegen komen veelal voort uit secundaire bronnen: documenten en dergelijke, en worden vaak 'slechts' ondersteund door antwoorden in interviews (zie ook bijlage V). In paragraaf 4.3.2.1 wordt duidelijk dat de middelen en doelen die de verschillende actoren noemen de gevonden doelen en middelen in schriftelijke bronnen ondersteunen. De finale relaties kunnen zonder dit methodologische probleem, onderdeel van de vergelijking zijn.

4.4.1 Schets eigenlijke beleid

We hebben in de vorige paragraaf de beleidstheorieën van de verschillende actoren besproken. Dit levert een vrij ingewikkeld plaatje op, met veel finale, causale en normatieve veronderstellingen. Ter verduidelijking volgt hier een weergave van de beleidsreconstructie, zonder hierbij echter de causale en normatieve veronderstellingen daarachter weer te geven. Hier wordt kort uiteengezet waar het beleid uit bestaat. We beperken ons tot de belangrijkste punten en dalen niet telkens af naar het laagste operationele niveau. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de middelen (het beleid) wordt verwezen naar paragraaf 4.3.2.1.

Voorlichting is het centrale doel dat uit de verschillende doelbomen (Bijlage V; figuur 4.1 tot en met 4.4) naar voren komt, en wordt voorgesteld als de indirecte oplossing tot het probleem. Het beleid lijkt voornamelijk te bestaan uit voorlichting naar ouders en jongeren toe (denk aan informatiebijeenkomsten, discussies en presentaties). Uit de gezamenlijke doelboom (figuur 4.1) blijkt dat men verschillende onderzoeken heeft uit laten voeren om zichzelf te informeren over de problematiek. Zo was er het onderzoek 'jongeren op straat' en de nulmeting veiligheid. De doelboom die het beleid van de politie schetst (figuur 4.4) laat nog een ander onderzoek zien: het CBA-J, dat haar objectivering van de situatie verschaft. Voorlichting, ofwel kennisvergroting, blijkt dus een terugkerend doel in dit beleid. Men ziet

een grote rol voor preventief werk weggelegd. Dit wordt ondersteund door secundaire bronnen.

Het 'zero tolerance' beleid vanuit docenten Varendonckcollege, het simpelweg aandacht hebben voor het probleem en het aanspreken van de bewuste jongeren op hun gedrag zijn andere onderdelen van beleid die staan in de gezamenlijke doelboom (figuur 4.1) en gevonden zijn in secundaire bronnen. De jongerenwerkers en politie zien de projecten JPP en JOS als onderdeel van het beleid van destijds. Wat frappant is, omdat het JOS destijds nog niet geïmplementeerd was. Andere middelen zijn het gebruik van het jongerencentrum en het repressieve optreden van politie.

4.4.2 Confrontatie met gepercipieerde probleem onder de ordebenadering

In paragraaf 4.2.2 zijn de probleem perspectieven besproken aan de hand van de theorie van Rubington en Weinberg (2003) en de maatstaven. In deze paragraaf wordt dit tegen het gereconstrueerde beleid (beleidsvisie) aan gelegd. Centraal staat de ordebenadering, de maatstaven worden in de sectie van de probleemdefinities verwerkt, aangezien dit goed samen gaat: een probleemdefinitie(/-perceptie) betreft namelijk de discrepantie tussen een maatstaf en een voorstelling van een bestaande of verwachte situatie (Hoogerwerf, 1982, p. 26; in: Van Heffen en Van Twist, 1993, door Joldersma, p. 110). Om het geheugen op te frissen wat betreft de gedestilleerde respondentgebonden maatstaven, verwijzen we naar bijlage X.

Het algemene probleem perspectief van de drie actoren dat naar voren is gekomen in dit onderzoek (paragraaf 4.2.2) kenmerkt zich aan de hand van de ordebenadering (Rubington en Weinberg, 2003). Binnen de ordebenadering heerst de gedachte dat sociale problemen situaties/groepen zijn die afwijken van de sociale orde. Met andere woorden passen deze situaties niet binnen het huidige normen- en waardenstelsel, en worden daarom als abnormaal of ziek beschouwd. Tegenwoordig worden echter ook regelmatig de maatschappij en haar instituties als 'ziek' beschouwd. Normloosheid (en daardoor gebrek aan regels) en cultuur-conflicten zijn hier onderdeel van. Oorzaken die onder deze benadering vallen zijn: falen van socialisatie, ongepaste socialisatie binnen leefomgeving, sociale veranderingen, afwezigheid/onduidelijkheid van regels en conflicterende regels. Omstandigheden die onder ordebenadering genoemd worden zijn: sociale omgeving, technische, demografische, en/of culturele veranderingen die een sociale verandering veroorzaken, beperkte mogelijkheden om conventionele manieren te leren, vergrote mogelijkheden om afwijkende manieren te leren, beperkte mogelijkheden om legitieme doelen te bereiken, stressgevoelens en toegang tot afwijkende vormen van ondersteuning. De ordebenadering ziet als voornaamste gevolgen: stress en persoonlijke desorganisatie, dehumanisering van de populatie, morele erosie en verspreiding binnen de maatschappij en haar instituties, hoge kosten voor de

maatschappij en het biedt een negatief rolmodel voor de maatschappij (het laat zien welk gedrag niet gewenst is en/of bestraft wordt). Tot slot heeft men binnen de ordebenadering ook een aantal oplossingen bedacht die goed kunnen worden toegepast op de problematiek. Het gaat hierbij om: morele educatie, het stellen van juiste diagnoses, het daarna veranderen van delen, zodat er weer evenwicht is en resocialisatie.

In hoeverre past het gereconstrueerde beleid bij deze ordebenadering? De elementen onder de ordebenadering: de probleemdefinitie, de oorzaken en/of omstandigheden, de gevolgen en de oplossingen worden vergeleken met de beleidsvisie.

In hoeverre sluit de beleidsvisie aan op de probleemdefinitie?

Allereerst wordt er gezocht naar overlap tussen de probleemdefinities en de beleidsvisie (finale relaties). Voor een beter inzicht in de relatie tussen problemen en beleid kan namelijk de verhouding tussen probleemdefinities en finale relaties (beleidsvisies) worden bestudeerd (Van Heffen en Van Twist, 1993, p. 112).

De actoren zijn het erover eens dat het gedrag van de lonsdalejongeren verkeerd is en afwijkt van het heersende normen- en waardenstelsel. De jongeren hangen dus de verkeerde normen en waarden aan, en men wil hier verandering in zien. Het feit dat de respondenten het gedrag en uitingen van de jongeren niet goed keuren vind je terug in het beleid, waar preventief werk (voorlichting), oftewel morele educatie centraal staat. Ook vind men elementen van repressief optreden (het direct aanpakken van de jongeren) terug in het beleid. De finale middelen, ofwel de beleidsvisie is dus consistent met de probleemdefinitie, in de zin dat ze verandering teweeg willen brengen in het gedrag van lonsdalejongeren, aan de hand van het voorlichten van deze jongeren en derden.

Bij de beschrijving van de probleem perspectieven (paragraaf 4.2) worden er verwezen voor de maatstaven naar bijlage X. Deze worden naast de door de actor beschreven probleemsituatie gelegd, om zo inzicht te krijgen in de probleem perceptie van die betreffende persoon. Om de reden dat maatstaven deel uit maken van de probleemdefinitie (Hoogerwerf 1982, p26; in: Van Heffen en Van Twist, 1993, door Joldersma, p. 110), worden deze hier naast de beleidsvisie gelegd. Is er een verband of lijken ze los van elkaar te staan?

De actoren achten vooral veiligheid en leefbaarheid van belang. Deze kwamen destijds in het geding. De doeleinden die zijn geformuleerd kunnen er toe bijdragen dat veiligheid en leefbaarheid gehandhaafd wordt. Andere waarden die destijds in het geding kwamen, waardoor respondenten de situatie van toen als problematisch bestempelden zijn gelijkheid, verdraagzaamheid en respect. De laatste twee waarden sluiten goed aan op het doeleinde dat centraal staat in de gezamenlijke doelboom: kennisvergroting. Kennisvergroting kan verdraagzaamheid en respect verbeteren. Een andere maatstaf die genoemd is voor het wel/niet bestaan van een probleem, is omvang. Twee voorname respondenten achten de

omvang van de gebeurtenissen niet toereikend om het een probleem te noemen, dit kan er toe bijgedragen hebben dat het bij adhocbeleid is gebleven en er relatief weinig verdergaande middelen zijn ingezet (of doelen zijn geformuleerd) om de problematiek daadwerkelijk op te lossen. Maar het kan natuurlijk ook liggen aan het feit dat het probleem nog in de 'beginfase' was en snel weer is ingedamd.

In hoeverre komen de (gewenste) oplossingen terug in het beleid?

Verder wordt het type oplossingen die onder de ordebenadering horen, vergeleken met de finale relaties. De finale relaties worden ook vergeleken met de specifieke, gewenste oplossingen die de respondenten hebben genoemd.

Morele educatie is het steekwoord voor de doelboom van de gemeente, respectievelijk de gezamenlijke doelboom. Namelijk het informeren en het voorlichting. Bij het bestuderen van de gezamenlijke doelboom wordt duidelijk dat naast voorlichting, het in kaart brengen van ontwikkelingen ook een belangrijk deel van het beleid is. Dit kan men onder de oplossing 'juiste diagnoses stellen' scharen, één van de oplossingen die de ordebenadering noemt. Ook zien we in de gekozen middelen in het beleid, de door de ordebenadering genoemde oplossingen terug. Hiermee past het beleid ten aanzien van oplossingen, onder de ordebenadering.

De gewenste oplossingen van de respondenten vallen onder de ordebenadering, en zijn dus enigszins gelijk aan de oplossingen die worden genoemd binnen de ordebenadering. Dit leidt tot een logische, sterke overlap: de respondenten hechten veel waarde aan een oplossing uit de preventieve hoek op het gebied van voorlichting en informeren. Er lijkt dan ook wederom een grote mate van consistentie te zijn met het beleid. Veel oplossingen die de actoren noemen, maakten ook deel uit van het beleid. Maar dit kan ook liggen aan het feit dat respondenten na implementatie van het beleid moeten nadenken over oplossingen. Het is goed mogelijk dat ze onbewust de geïmplementeerde middelen en/of oplossingen nagaan, in plaats van de gewenste oplossingen. Eigenlijk zijn alle oplossingen die de respondenten noemen terug te vinden onder de middelen in de doelboom, op een paar na: het meersporenbeleid, ofwel de multidisciplinaire aanpak, het bezighouden van de jongeren en de genuanceerdere opstelling van media ten aanzien van allochtonen. Deze kunnen we echter wel goed plaatsen onder de twee doeleinden.

Ondanks het feit dat de actoren de situatie van destijds als serieus en moeilijk probleem zagen (en enkelen van mening zijn dat het nu nog 'ondergronds' leeft), zijn er geen echte doelstellingen geformuleerd waarbij het daadwerkelijk oplossen van de problematiek centraal staat. De doelen die zijn geformuleerd lijken te worden voorgesteld als indirecte oplossingen tot het probleem.

Is er een verband tussen de beleidsvisie en de oorzaken en/of omstandigheden binnen de ordebenadering?

Een andere manier om een vergelijking te maken is door te kijken of er bij de keuze van middelen rekening gehouden is met de oorzaken en/of omstandigheden die volgens de actoren tot het probleem leiden. Ook hier lijkt het beleid deels consistent te zijn met de opvattingen van de actoren. Voorlichting op scholen kan een bijdrage leveren aan een positieve kennis- en/of attitudeverandering van laaggeschoolden (maar ook hooggeschoolden, zo blijkt), bijvoorbeeld ten aanzien aan allochtone mensen. En het in gesprek gaan met ouders, sluit aan op thuissituatie als oorzaak en/of omstandigheid. Andere voorbeelden zijn: verveling wordt ook gezien als oorzaak en/of omstandigheid, activiteiten vanuit jongerenwerk met jongeren kan verveling tegengaan; het project JPP houdt de thuissituatie in de gaten. Verder zijn er weinig (eventuele) verbanden te vinden tussen middelen en oorzaken en/of omstandigheden.

Een belangrijk genoemd punt waar niet iets mee wordt gedaan is de omstandigheid en/of oorzaak van de verkeerde beeldvorming van de media ten aanzien van allochtonen. Dit is echter een omstandigheid die het hele land aangaat, en waar een kleine gemeente geen of nauwelijks invloed op heeft. Men kan alleen eventueel via voorlichting een ander beeld van allochtonen overbrengen op (lonsdale)jongeren (en hun ouders).

In hoeverre kan men zien dat er bij de beleidsvisie rekening is gehouden met gevolgen binnen de ordebenadering?

De gevolgen die de ordebenadering aangeeft en die genoemd zijn door de actoren begeven zich vooral op macroniveau. Denk hierbij aan dehumanisering van de populatie, morele erosie en of ontwrichting van de maatschappij. Dit zijn dus gevolgen die zijn voorzien voor heel Nederland. Het is moeilijk om te zien of met deze gevolgen rekening is gehouden bij het opstellen van het beleid. Wanneer we kijken naar de beleidsvisie zien we dit niet naar voren komen. Men zou kunnen redeneren dat voorlichting de morele erosie beperkt door het 'aanleren' van de juiste waarden, maar dit lijkt ietwat vergezocht en kan men niet zomaar claimen. Men mag er voorzichtig vanuit gaan, dat vanwege de aard van het beleid (ad hoc) er geen rekening is gehouden met eventuele gevolgen van de problematiek die genoemd staan onder de ordebenadering.

5 Conclusies en reflecties

In dit rapport is verslag gedaan van het onderzoek naar de aansluiting van het beleid op de verschillende perspectieven van betrokkenen in de gemeente Someren. De hoofdvraag van het onderzoek luidde:

'Hoe ziet het beleid met betrekking tot de lonsdaleproblematiek in Someren eruit en hoe sluit dit aan op de beleving van het probleem van verschillende actoren binnen de gemeente?'

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten samengevat door aan de hand van de verschillende onderzoeksvragen enkele conclusies te trekken. Achtereenvolgens wordt de vraag hoe de betrokkenen de lonsdaleproblematiek in Someren omschrijven, hoe het huidige beleid tot stand gekomen is, waar het uit bestaat en hoe het beleid uit heeft gepakt tot dusver en hoe het beleid zich verhoudt tot de verschillende opvattingen van betrokkenen behandeld. De conclusies die worden getrokken aan de hand van deze onderzoeksvragen vormen samen het antwoord op de hoofdvraag. In paragraaf 5.2 wordt kort gereflecteerd op de theoretische invalshoeken en het beleid. Paragraaf 5.3 grijpt terug op de inleiding en vormt de afsluitende paragraaf van deze scriptie.

5.1 Conclusies

1 Hoe omschrijven betrokkenen (respectievelijk politie, gemeente en jongerenwerkers) de lonsdaleproblematiek in Someren?

De opvattingen jegens de lonsdaleproblematiek in Someren van de betrokken actoren verschillen niet substantieel van elkaar: de probleemperspectieven van zowel gemeente, als politie en jongerenwerk, sluiten aan op de ordebenadering. De ordebenadering beslaat het sociale pathologie perspectief, het perspectief van deviant gedrag en het sociale desorganisatie perspectief die Rubington en Weinberg (2003) beschrijven.

Binnen deze benadering heerst de gedachte dat sociale problemen situaties zijn die afwijken van de sociale orde. Deze situaties passen met andere woorden niet binnen het huidige normen- en waardenstelsel, en worden daarom als abnormaal of ziek beschouwd. Oorzaken en/of omstandigheden die volgens actoren toehoren tot de lonsdaleproblematiek en die onder de ordebenadering vallen zijn: falen van socialisatie, ongepaste socialisatie binnen de leefomgeving en zo afwijkend gedrag leren van de directe omgeving, sociale veranderingen,

afwezigheid of onduidelijkheid van regels en conflicterende regels, sociale omgeving, demografische en/of culturele veranderingen die een sociale verandering veroorzaken (bijvoorbeeld integratie en gedrag van allochtone minderheden), beperkte mogelijkheden om conventionele manieren te leren (door lagere scholing en verkeerde denkbeelden van ouders), vergrote mogelijkheden om afwijkende manieren te leren (door bijvoorbeeld verveling en lagere scholing, en beperkte mogelijkheden om legitieme doelen te bereiken (door bijvoorbeeld lagere scholing).

Gevolgen van de problematiek zoeken de actoren in ontmenselijking, ofwel dehumanisering van de populatie, morele erosie en verspreiding binnen de maatschappij en haar instituties. Men gaat minder openstaan voor andere culturen en er komt meer onrust binnen een leefgemeenschap. De oplossingen die de actoren voor ogen hadden om op de lonsdaleproblematiek toe te passen en die ook onder de ordebenadering passen zijn bijna allemaal te scharen onder morele educatie. Voorbeelden hiervan zijn voorlichten, informeren en discussiëren. Andere oplossingen die genoemd zijn zijn het stellen van de juiste diagnoses, het daarna veranderen van bepaalde delen zodat er weer evenwicht is en resocialisatie.

De burgemeester en politiefchef zijn niet van mening dat er in de periode van 2003-2005 sprake was van een probleem, in tegenstelling tot andere respondenten die de situatie van destijds wel als problematisch ervaren. Alle drie actoren achten het probleem nu niet aan de orde in Someren.

2 Hoe is het huidige beleid tot stand gekomen en waar bestaat het beleid uit (beleidstheorie)?

Met de buurtbrigadiers van politie als initiatiefnemers hebben er een aantal overlegverslagen en presentaties plaatsgevonden met politie, gemeente, jongerenwerk en derden. Zodoende is er adhocbeleid ontstaan met in beleidsnota's jeugd en integrale veiligheid aandachtspunten met betrekking tot deze problematiek. Hier is het echter bij gebleven: het beleid is niet verder uitgekristalliseerd.

Het beleid dat destijds is gehanteerd bestaat uit: adhoc aanpak, waarbij met voorlichting en kennisvergroting is getracht de lonsdaleproblematiek aan te pakken. Het beleid is algemeen van aard. Er is geen substantieel verschil gevonden tussen de aanpak van de drie actoren (finale relaties). Politie heeft anders dan andere actoren repressieve elementen in beleid verwerkt, maar dit is te verklaren door de aard van het werk van deze actor. Het oplossen van de problematiek vormt geen expliciet genoemd doeleinde voor de drie actoren. Er lijkt weinig of niet te zijn nagedacht over oorzaken en gevolgen van de problematiek ten tijde van de problematiek. Er zijn namelijk maar een beperkt aantal causale relaties onttrokken aan beleidsdocumenten. Niet onwaarschijnlijk heeft men nauwelijks of geen rekening gehouden

met eventuele oorzaken en gevolgen bij de keuze van middelen (causale relaties). Aan de hand van de interviews zijn causale relaties en argumentaties vergaard, waarbij de drie actoren als gevolg van de problematiek zien dat men minder open gaat staan voor andere, onbekende culturen, ofwel verharding en verruwing van de samenleving. Onder oorzaken en/of omstandigheden van de problematiek worden zaken genoemd als lagere scholing, aard van het dorpsleven, (beeldvorming media van) wijze van integratie en gedrag allochtone minderheden, groepsdruk en de thuissituatie.

Aan het normatieve element lijkt vrijwel geen aandacht te zijn geschonken bij de totstandkoming van het beleid (normatieve relaties).

3 Hoe verhoudt het beleid zich tot de verschillende opvattingen van betrokkenen?

De beleidsvisie sluit grotendeels goed aan op de probleempercepties van de actoren. Er zijn verbanden gevonden tussen de beleidsvisie en de ordebenadering (probleemdefinities, maatstaven, oplossingen, oorzaken en/of omstandigheden, gevolgen).

Het onderscheid dat de actoren maken binnen lonsdalejongeren (harde kern – meelopers; van buitenaf – lokale jeugd), vindt men niet terug in het gereconstrueerde beleid. Ook lijkt het erop dat er geen rekening is gehouden met de genoemde gevolgen onder de ordebenadering bij het opstellen van het beleid.

Een belangrijke inconsistentie is dat de actoren het probleem erkenden, maar dat dit zich vervolgens niet vertaald heeft in specifiek opgesteld beleid. Het niet specifiek opgestelde beleid is wel consistent met de opvatting van de burgemeester en de politiechef die de situatie van destijds niet als een probleem typeren.

5.2 Reflectie

Na de conclusies die we hebben genomen op basis van de vergaarde resultaten, reflecteren we in deze paragraaf op het theoretisch kader en het beleid. Hierbij confronteren we onze bevindingen met de literatuur, de actualiteit en vermoedens.

5.2.1 Theoretische reflectie

Geen onderscheid in benaderingen van betrokkenen; delen betrokkenen nu eenmaal dezelfde mening, zijn de benaderingen te breed opgetrokken of zijn er wellicht andere factoren in het spel?

Er is geen wezenlijk verschil gevonden in perspectief tussen de drie actoren (of zelfs alle respondenten): alle actoren zijn te plaatsen onder dezelfde benadering, namelijk de ordebenadering.

De theorie van Rubington en Weinberg (2003) is in het theoretisch kader besproken als zijnde een deel van het geraamte van dit onderzoek. Deze theorie bestaat uit zeven mogelijke perspectieven van een sociaal probleem. In dit onderzoek hebben we deze zeven perspectieven terug moeten brengen tot drie bredere benaderingen, omdat we verwachtten dat het hanteren van bredere benaderingen ons zou helpen in het onderplaatsen van de percepties van de actoren. Het blijkt nu dat de percepties van alle drie actoren onder de ordebenadering kunnen worden geplaatst. De ordebenadering is een combinatie van het sociaal pathologisch perspectief, het sociale desorganisatie perspectief en het perspectief van deviant gedrag.

Tot welke conclusie waren we gekomen als we de zeven perspectieven van Rubington en Weinberg (2003) hadden gehanteerd? Hier komen we eenvoudig achter door de individuele beschrijvingen van de betrokkenen na te gaan. De verschillende genoemde definities, oorzaken, omstandigheden, gevolgen en oplossingen zijn te herleiden tot de zeven verschillende perspectieven. Nasporing leert ons dat alle betrokkenen binnen de drie actoren de perspectieven deviant gedrag, sociale pathologie en sociale desorganisatie door elkaar heen gebruiken om de definities, oorzaken en dergelijke te beschrijven; gemeente en politie hanteren zowel het sociale desorganisatie perspectief als het perspectief van deviant gedrag en sociale pathologie, waarbij het perspectief van deviant gedrag het minst aan de orde komt. Jongerenwerk hanteert zowel het perspectief van deviant gedrag als van sociale pathologie. Het hanteren van de zeven perspectieven was voor dit onderzoek niet bruikbaar geweest. Het resultaat van drie door elkaar gebruikte perspectieven was dan vaag en onduidelijk geweest. Het gebruik van de drie bredere benaderingen verschaft een stuk duidelijkheid.

Het feit dat er geen onderscheid is gevonden in perspectief tussen de actoren valt dus niet te verwijten aan het gebruik van de bredere benaderingen. Een mogelijke verklaring voor de overeenkomsten in perspectief ligt in de aard van de problematiek. Rechtsextremisme is een gevoelig onderwerp, waar veel mensen afwerend tegenover staan. Men zal het niet snel als 'normaal' gedachtegoed bestempelen. Men ziet het als afwijkend en om die reden liggen de perspectieven van mensen in het algemeen al dicht bij elkaar.

Wat is een mogelijke verklaring voor het verschil in probleemerkennen tussen de burgemeester en de politiechef enerzijds, en de overige negen respondenten anderzijds?

In de praktijk geldt vaak dat de personen die dicht op het probleem zitten het probleem anders ervaren dan de personen die verder af staan. Dit lijkt deels ook op te gaan voor de situatie in Someren. Buurtbrigadiers en jongerenwerkers zitten erg dicht op de problematiek als zogenaamde 'straatwerkers' en laten onbewust wellicht emoties en dergelijke meewegen in hun oordeel over een bepaalde situatie die ze tegenkomen. De burgemeester en de politiefchef staan verder af van de problematiek en kunnen de situatie beter objectiveren.

Dit lijkt echter maar deels het verschil in probleemerkenning te verklaren: netwerkers van politie, een beleidsmedewerker en de wethouder staan ook verder van het probleem af, maar zij definieerden de situatie van destijds wel als een probleem.

Heeft het feit dat er behoorlijke overeenstemming tussen de drie actoren was, wat betreft de aanpak van het probleem, ervoor gezorgd dat de drie actoren allemaal dezelfde benadering kiezen?

We kijken bij dit onderzoek in hoeverre de benaderingen aansluiten op het beleid, er vanuit gaande dat de benadering voorafgaand aan de totstandkoming van het beleid gevormd is. Maar we toetsen deze benadering na de totstandkoming van het beleid. De wijze van aanpak van de problematiek kan net zo goed invloed hebben gehad op de benadering van de betrokkenen als vice versa. Het is goed mogelijk dat de actoren hun opvattingen over de problematiek en meningen over eventuele oplossingen en dergelijke bewust of onbewust hebben bijgesteld na overleg met andere actoren tijdens de vorming van het beleid. Dit kan ertoe geleid hebben dat men allemaal dezelfde benadering hanteert.

De theorie rondom de drie typering van Van Donselaar (2005) helpt ons in dit onderzoek niet de werkelijkheid te laten zien. Op basis van dit onderzoek spreken we een voorzichtig vermoeden uit dat het hier niet om een algemeen geldende typologie gaat.

De theorie van Van Donselaar (2005) is besproken met de bedoeling dat deze theorie onderdeel uit zou maken van het geraamte van dit onderzoek. De theorie van Van Donselaar (2005) is echter niet gebruikt omdat de empirische herkenbaarheid laag was, en daarmee ook de bruikbaarheid. De theorie is wel meegenomen in het opstellen van de vragenlijst voor de interviews. Zo is er tijdens de interviews onder andere aan de respondenten gevraagd een inschatting te maken van het type lonsdaleproblematiek. Wanneer de respondenten dit moeilijk vonden, werden er keuzemogelijkheden aangeboden (gebaseerd op de drie typering van Van Donselaar (2005): type A radicalisme, type B jeugdproblematiek, type C combinatie van beide). Het plaatsen van de inschattingen onder de drie typering van Van Donselaar (2005) bracht echter (te) veel moeilijkheden met zich mee. Het bleek moeilijk te

zijn om het onderscheid tussen de drie typeringen te maken. Bovendien leek meer dan eens de beschrijving die een respondent gaf te passen onder twee types. Dit had onder andere te maken met het feit dat veel respondenten onderscheid maakten binnen lonsdalejongeren (buitenstaanders vs. lokale jeugd; harde kern vs. meelopers; combinatie van beide). Dit alles resulteerde in een complex beeld van wat verschillende actoren van verschillende (groepen) lonsdalejongeren vinden en sloot niet goed aan op de theorie van Van Donselaar (2005). We zijn dan ook niet ver gekomen met deze typeringen tijdens de analyse en het verwerken van de resultaten.

5.2.2 Reflectie op beleid

Op basis van dit onderzoek mag men niet concluderen dat de gevonden causale en normatieve relaties destijds onderdeel uitmaakten van het beleid.

Beleids Theorieën zijn theorieën die veelvuldig worden toegepast in de beleidswetenschap bij het ontwerpen en evalueren van beleid. Scholtens stelt: *'Een beleidstheorie is geen wetenschappelijke theorie maar een handelingstheorie uit de beleidspraktijk die op wetenschappelijk verantwoorde manier kan worden gereconstrueerd* (in: Van Heffen en Van Twist, 1993, p. 97)'. De beleidstheorie is in dit onderzoek goed toepasbaar, maar kon niet volledig worden gebaseerd op officiële beleidsstukken. Dit valt niet te verwijten aan de theorie zelf, maar aan het gebrek aan (schriftelijk, specifiek) beleid dat gevonden is. De beleidstheorie is maar voor een klein deel (met name de finale relaties) gebaseerd op officiële (beleids)documenten. Het onderzoek is veelal gebaseerd op interviews, het is de vraag in hoeverre je met dit gereconstrueerde beleid het daadwerkelijke beleid (wat er toen 'lag') weerspiegeld. Er bestaat zeker een kans op bias op het vlak van de gebruikte methode interviewafname (zie ook paragraaf 3.5). Er kan dus sprake zijn van een vertekend beeld. Een voorbeeld zijn de normatieve en causale relaties en/of argumentaties die we opgetekend hebben. De respondenten worden tijdens de interviews gedwongen er over na te denken omdat hen een vraag wordt gesteld, dit is echter geen garantie dat er destijds (bij de totstandkoming en uitvoering) ook stilgestaan is bij deze elementen. Dit brengt met zich mee dat men op basis van dit onderzoek niet kan concluderen dat de gevonden causale en normatieve relaties destijds onderdeel uitmaakten van het beleid, simpelweg omdat ze nu wel genoemd worden.

Dit doet overigens niet teniet aan het doel van het onderzoek, om de reden dat vooral de finale relaties vergeleken worden met de percepties van de actoren.

Er is een aantal potentiële factoren dat een rol kan hebben gespeeld bij de inconsistentie tussen de probleemerkenning en het gebrek aan specifiek beleid (waarin oplossen problematiek geen expliciet genoemd doeleinde is).

In de eigenlijke conclusie wordt al gesteld dat de actoren het probleem zeker erkenden, maar dat dit zich niet vertaalt in specifiek opgesteld beleid. Dit duidt op inconsistentie. In het beleid wordt geen expliciet genoemd doeleinde als 'oplossen' van het probleem gevonden, wat kenmerkend is voor adhocbeleid: men kijkt vooral naar wat men op dat moment moet doen om de problematiek te bestrijden. Dit resulteert in vrij algemeen beleid wat waarschijnlijk ook toegepast kan worden op een andere vorm van jeugdproblematiek. Dit adhocbeleid vormt dan de (indirecte) oplossing tot het probleem.

Hoe kunnen we die inconsistentie tussen de probleemerkenning en het gebrek aan specifiek beleid verklaren? Wij vermoeden dat het feit dat de problematiek snel slonk, een groot deel van die verklaring is. Men was nog niet toegekomen aan het ontwikkelen van (of zelfs nadenken over) specifiek beleid. Na het slinken van de problematiek was er geen reden meer om het beleid verder te ontwikkelen. Het bleef dus steken bij adhocbeleid. Verder is het feit dat een sociaal probleem nog geen beleidsprobleem maakt, zoals we in paragraaf 2.3.1 hebben geschetst een plausibele verklaring. Men kan iets een sociaal probleem vinden, zonder van mening te zijn dat er sprake is van een beleidsprobleem. Met andere woorden dat er beleid op het sociale probleem moet worden ontwikkeld. Hoewel dit niet het geval lijkt, aangezien alle actoren oplossingen schetsen waarbij overheidsinterventies nodig zijn.

Een andere mogelijke verklaring is het feit dat twee voornamen respondenten (burgermeester en politief) de situatie van destijds niet als problematisch bestempelen. Zij stellen dat het zeker niet de bedoeling was de zaak te bagatelliseren, het was een ernstige zaak en er moest wel naar gehandeld worden, maar een echt probleem was het (nog) niet. Het is goed mogelijk dat dit invloed heeft gehad op het gebrek aan specifiek beleid.

Ook het feit dat er op regionaal, provinciaal en zelfs landelijk niveau weinig tot geen specifiek beleid is ontwikkeld heeft er naar onze mening toe bijgedragen dat er geen specifiek beleid is ontwikkeld. De problematiek is vrij onbekend en vaag, men weet niet hoe men deze jongeren het beste aan kan pakken. Wanneer er geen beleid ligt uit een andere gemeente, dat men als het ware over kan nemen of als voorbeeld kan stellen, dan kan dit een reden zijn waarom er geen specifiek beleid is ontwikkeld. Een andere mogelijke verklaring hiervoor is de 'nieuwigheid' van het lonsdalevraagstuk (hoewel men zich af kan vragen hoe 'nieuw' het eigenlijk is, zie ook paragraaf 2.1). Ook het financiële aspect is erg belangrijk. Een minder grote (plattelands)gemeente heeft wellicht een minder groot budget en kan daarom geen specifiek beleid ontwikkelen en implementeren. Een andere verklaring is dat een specifiek beleid met betrekking tot lonsdaleproblematiek de reputatie kan schaden van een gemeente.

Associaties met extreemrechts zijn niet positief voor de goede naam van een gemeente (Van Wijk, Bervoets en Boers, 2007, p. 190). Bovendien waren de actoren van mening dat in Someren vooral 'meelopers' actief waren en geen harde kern; nog een reden om te denken dat specifiek beleid overbodig is. Tot slot is het een feit dat beleidsvorming nu eenmaal een erg traag proces is. Het bestaat uit veel overleg en discussies tussen betrokkenen. Jeugdontwikkelingen gaan echter erg snel. Toen het probleem al weer 'voorbij' was, kwam het beleid net op gang.

Onzes inziens hebben naast het beleid, andere factoren bijgedragen aan het (plotselinge) slinken van de problematiek.

De problematiek daalde snel tijdens de adhoc-aanpak. Is dit te danken aan het beleid? Het beleid was niet uitgekristalliseerd en de adhoc-aanpak was nauwelijks op gang toen de problematiek al slonk. Bovendien stond het oplossen van de problematiek niet centraal in het beleid, het is dus waarschijnlijk dat er andere factoren hebben bijgedragen aan het slinken van de problematiek. Bijvoorbeeld het uit elkaar vallen van de 'blackpower' beweging (zie ook paragraaf 4.3.3) en het feit dat georganiseerde jongeren van buiten Someren geen vat kregen op de Somerense lonsdalejongeren.

5.3 Tot slot

In de inleiding hebben we ons vragen gesteld als 'hoe wordt binnen een gemeente op lonsdaleproblematiek gereageerd?;', 'wordt er wel of geen specifiek beleid ontwikkeld en waarom?;', en 'sluit dit aan op de opvattingen van betrokkenen?'. Deze vragen zijn tijdens dit onderzoek direct of indirect beantwoord: binnen de gemeente Someren reageerde men op de lonsdaleproblematiek door de zaak niet te bagatelliseren en middels voorlichting en kennisvergroting de problematiek aan te pakken. Het beleid is adhoc van aard en sluit grotendeels, maar niet helemaal aan op de opvattingen van de betrokken actoren (gemeente, jongerenwerk en politie).

Het gereconstrueerde beleid is destijds niet gebaseerd op de relaties binnen de beleidstheorie, dat te verwachten valt bij adhocbeleid. Het beleid van de drie actoren leek goed afgestemd op elkaar. Hieruit blijkt dat de communicatie tussen de drie partijen goed georganiseerd is door middel van overleggen en dergelijke.

Voor de gemeente Someren betekent dit onderzoek een inzicht in haar aanpak van destijds. Ze weet nu dat niet alleen het onderlinge beleid goed op elkaar afgestemd was, maar dat ook de perspectieven van de drie actoren ten aanzien van de lonsdalejongeren

overeenkwamen. Ook heeft ze inzicht verkregen in de tekortkomingen: het beleid lijkt niet voldoende gefundeerd; de causale en normatieve relaties komen te weinig tot uitdrukking.

De toekomst zal ons leren of de lonsdaleproblematiek weer op gaat spelen in Someren. Op basis van dit onderzoek kunnen we niet concluderen of specifiek beleid inderdaad nodig is om deze lonsdalejongeren aan te pakken of dat algemeen beleid volstaat. We hebben immers niet de kwaliteit en de effecten van het beleid onderzocht. De literatuur is niet eenkennig over het wel al dan niet hanteren van specifiek beleid: zoals we in de inleiding al schetsten zijn er onderzoekers die claimen dat een reguliere aanpak via jongerenwerk volstaat, zeker ten aanzien van de 'meelopers' onder jongeren (Van Wijk, in: De Telegraaf, 24 januari, 2008). Andere onderzoeken ondersteunen juist de gedachte dat specifiek beleid nodig is (Van Noppen, 2007; Forum).

Literatuurlijst

Bressers, J. TH. A. *Evaluatie van beleid*. In: Hoogerwerf, A., Herweijer, M. (red.) (2003). *Overheidsbeleid. Een inleiding in de beleidswetenschap*. 7^e druk, Alphen aan den Rijn: Kluwer. pp. 173-198.

Donselaar, J. van (2005). *Monitor racisme en extremisme. Het Lonsdalevraagstuk*. Anne Frank Stichting. Amsterdam: De Volharding.

Graaf, H. van de, Hoppe, R. (2004). *Beleid en politiek. Een inleiding tot de beleidswetenschap en de beleidkunde*. 3e druk, Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Grubben, G. (2006). *Geschoren, maar niet over één kam. Rechts-extremisme binnen de hardcore-cultuur*. Landelijk Bureau ter bestrijding van Rassendiscriminatie. Rotterdam.

Grix, J. (2004). *The foundations of research*. Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.

Joldersma, C. *Van beleidsanalyse naar probleemanalyse: de relatie tussen beleidstheorie, problemen en beleid*. In: Heffen, O. van, Twist, M.J.W. van (red.) (1993). *Beleid en wetenschap. Hedendaagse bestuurskundige beschouwingen*. Alphen aan den Rijn: Samson H.D. Tjeenk Willink. pp. 107-121.

Joldersma, F. *De analyse van het beleidsprobleem*. In: Hoogerwerf, A. (red.) (2003). *Het ontwerpen van beleid. Een handleiding voor de praktijk en resultaten van onderzoek*. 2^e druk, Alphen aan den Rijn: Kluwer. pp. 52-69.

Heffen, O. van. *Beleidstheorieën uit de beleidspraktijk*. In: Hoogerwerf, A., Herweijer, M. (red.) (2003). *Overheidsbeleid. Een inleiding in de beleidswetenschap*. 7^e druk, Alphen aan den Rijn: Kluwer. pp. 225-240.

Hoogerwerf, A. *Het ontwerpen van beleid als wetenschapstoepassing*. In: Hoogerwerf, A. (red.) (2003). *Het ontwerpen van beleid. Een handleiding voor de praktijk en resultaten van onderzoek*. 2^e druk, Alphen aan den Rijn: Kluwer. pp. 13-34.

Hoogerwerf, A., Herweijer, M. (2003). *Overheidsbeleid. Een inleiding in de beleidswetenschap*. 7^e druk, Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Ministerie van Binnenlandse Zaken, (2005). *"Lonsdale-jongeren" in Nederland. Feiten en fictie van een vermeende rechtsextremistische subcultuur*. AIVD-nota nr. 2381145.

Noppen, P. van (2007). De dreiging van extreem rechts wordt onderschat. *Burgemeestersblad* 46, pp.12-16.

Parsons, W., (1997). Public policy. *An introduction to the theory and practice of policy analysis*. Edward Elgar. Aldershot UK, Brookfield US.

Rubington, E., Weinberg, M. S. (2003). *The study of social problems. Seven perspectives*. 6de druk, New York: Oxford University press.

Schneider, A., Ingram, H. (1993). *Social construction of target populations: implications for politics and policy*. American Political Science Review, v87 n2 p334(14).

Scholtens, H. *Het concept beleidstheorie in onderzoek: afbakening en kwaliteit*. In: Heffen, O. van, Twist, M.J.W. van (red.) (1993). *Beleid en wetenschap. Hedendaagse bestuurskundige beschouwingen*. Alphen aan den Rijn: Samson H.D. Tjeenk Willink. pp. 96-106.

Stone, D. A. (2002). *Policy Paradox. The art of political decision making*. New York, London: W.W. Norton & Company.

Telegraaf De (24 januari, 2008). *Lonsdalejongeren minder gevaarlijk dan gedacht* (28 jan. 2008).

Wagenaar, W., Van Donselaar, J. (2006). *Extreemrechtse formaties in Nederland*. In: J. van Donselaar en P. Rodrigues (red.), *Monitor Racisme en Extremisme, Zevende Rapportage*. Amsterdam: Anne Frankstichting; Leiden: Departement Bestuurskunde, Universiteit Leiden.

Wijk, A. P. H. van, Bervoets, E.J.A., Boers, R. (2007). *Trots op Nederland. Achtergronden, kenmerken en aanpak van het lonsdaleverschijnsel in Venray, Zoetermeer en Aalsmeer*. Politieacademie Apeldoorn. Elsevier Overheid.

Yin, R. K. (2003). *Case study research. Design and methods*. 3de druk, Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage publications.

Internetbronnen

Forum. *Aan de slag met lonsdalejongeren. Een curatieve groepsaanpak in Hendrik-Ido-Ambacht; Forum; instituut voor multiculturele ontwikkeling*
<http://www.forum.nl/pdf/lons-ambacht.pdf> (31 mei 2008)

Hollandse hoogte. www.hollandse-hoogte.nl (31 mei 2008)

Interventieteams (2006). *Vrijblijvendheid Voorbij. Eindrapportage interventieteams 2005-2006*.
http://www.forum.nl/interventieteams/eindrapp_%20interventieteams.doc (20 maart 2008)

Bijlagen

Bijlage I. Overzicht van aantallen waargenomen (niet-)gewelddadige incidenten en lonsdalegroepen

Tabel 1. Niet-gewelddadige incidenten met extreemrechtse gabbers in de periode van 1 januari 2002 tot 1 augustus 2005

Categorie	2002	2003	2004	2005	2002-2005
Bekladding	8	5	8	2	23
Folderactie	-	7	5	1	13
Demonstratie	3	2	3	-	8
Belediging	1	-	2	1	4
Ordeverstoringen	2 5	3	5	15	
Totaal	14	19	21	9	63

Bron: Van Donselaar, 2005, p.30

Tabel 2. Gewelddadige incidenten met extreemrechtse gabbers in de periode van 2002 tot 1 augustus 2005

Categorie	2002	2003	2004	2005	2002-2005
Doelbekladding	-	1	2	2	5
Bedreiging	5	3	5	3	16
Bommelding	-	-	-	-	-
Confrontatie	7	14	19	10	50
Vernieling	4	2	3	7	16
Brandstichting	-	3	10	1	14
Mishandeling	10	9	15	7	41
Bomaanslag	-	-	-	1	1
Totaal	26	32	54	31	143

Bron: Van Donselaar, 2005, p. 31

Tabel 3. Aantallen waargenomen lonsdalegroepen per politieregio (januari 2002-augustus 2005)

Amsterdam Amstelland	3
Brabant Noord	6
Brabant Zuid-Oost	9
Drenthe	1
Flevoland	6
Friesland	7
Gelderland Midden	2
Gelderland Zuid	3
Gooi- en Vechtstreek	2
Groningen	9
Haaglanden	4
Hollands Midden	6
IJsselland	2
Kennemerland	3
Limburg Noord	10
Limburg Zuid	7
Midden- en West-Brabant	9
Noord- en Oost-Gelderland	3
Noord-Holland Noord	8
Rotterdam-Rijnmond	5
Twente	6
Utrecht	6
Zaanstreek Waterland	4
Zeeland	4
Zuid-Holland Zuid	0

Bron: Van Donselaar, 2005, p. 28

Bijlage II. Vragenlijst interviews

Algemeen/Inleidend

- 1 In welke zin was u betrokken bij de lonsdaleproblematiek in Someren?
- 2 Bent u van mening dat dit probleem zo'n drie, vier jaar geleden (wel) aan de orde was? *Waarom?*
- 3 Ziet u het als een probleem dat nu speelt in de gemeente Someren? *Waarom (niet)? Waar baseert u dat op?*

Probleemperceptie

- 1 Hoe zou u de problematiek (van destijds) van lonsdalejongeren omschrijven?
- 2 Hoe zou de lonsdalejongeren willen typeren? Als 1 een radicaliserende cultuur of als 2 jeugdproblematiek die of als hinderlijk, of als overlastgevend of als een groep die criminele handelingen verricht wordt gezien? Of tot slot 3 een combinatie van beide?
In welke stelling kan u zich het beste vinden?
A) Lonsdalejongeren zijn te typeren als een radicaliserende cultuur, waarbij racisme, rechtsextremisme en interetnische spanningen en conflict de bovenhand voeren. Er hoeft geen sprake te zijn van rechtsextremistische ideologieën.
B) Lonsdalejongeren zijn te typeren als een vorm van jeugdproblematiek, waarbij zij op een oplopende schaal, als hinderlijk wordt ervaren, als een overlastgevende groep wordt ervaren en/of tenslotte als een groep die criminele handelingen verricht wordt ervaren.
C) Lonsdalejongeren zijn te typeren als een combinatie van antwoord a en b. De lonsdalecultuur wordt gezien als een probleem waarin zowel jeugdproblematiek als racisme en rechtsextremisme een rol speelt.
D) iets anders, nl...
Is dit de heersende gedachte onder betrokkenen (beleidsactoren) denkt u?
- 3 Hoe belangrijk vindt/vond u het dat dit sociaal probleem wordt/werd aangepakt? Want? Deelden de andere beleidsactoren deze gedachte ook?
- 4 Waarom is dit een sociaal probleem? *Wat kenmerkt voor u een sociaal probleem (evt. doorvragen: waarom worden lonsdalejongeren dan beschouwd als sociaal probleem)?*
Zou u durven stellen dat lonsdalejongeren afwijkend zijn op een bepaalde manier?, denkt u dat er te vaak onterecht wordt gedacht dat er sprake is van een sociaal/maatschappelijk probleem, bijv. door toedoen van media en/of incidenten? Gelooft u dat dit met lonsdalejongeren ook het geval is?

- 5 Wat ziet u als de belangrijkste directe oorzaak/oorzaken van dit probleem?
- 6 Welke gevolgen kan deze problematiek met zich meebrengen?
- 7 Onder welke omstandigheden heeft dit probleem zich vooral kunnen ontwikkelen, denkt u?
- 8 In welke hoek moet men een oplossing zoeken voor dit probleem volgens u?
- 9 Hoe zou u de huidige situatie onder de jongeren omschrijven?

Beleidsperceptie – verkennend

- 1 Is er volgens u specifiek beleid toegepast op deze lonsdalejongeren?
- 2 Zo ja, waar bestaat het beleid volgens u uit?
- 3 Zo niet, waarom denkt u dat er geen specifiek beleid is ontwikkeld? Kunt u dat beargumenteren?
- 4 Hoe zag de aanpak van lonsdaleproblematiek van destijds eruit? *Welke doelen, welke middelen? Welke stelling over de aanpak van destijds gesignaleerde problematiek kunt u zich het beste vinden?*
 - A) De aanpak bestond destijds vooral uit ad hoc beleid.
 - B) Er is even sprake geweest van eventuele totstandkoming van beleid, maar problematiek nam vlot af, en beleidsvorming was niet meer relevant.
 - C) Het beleid bestond/bestaat vooral uit stukjes ander beleid met betrekking tot jeugd en jongeren in het algemeen en beleid gericht op jeugdcriminaliteit bijvoorbeeld.
 - D) Geen van allen, want...

Sluit dit aan op de gedachte van andere betrokkenen binnen gemeente/politie/jongerenwerk, denkt u?
- 5 Waarom is dit probleem juist wel/niet aangepakt denkt u? *prioritering*
- 6 Zou u een omschrijving kunnen geven van het specifiek en/of algemeen beleid met betrekking tot rechts-extremistische jongeren, oftewel lonsdalejongeren? (doel, middelen, oorzaken)
- 7 (Er is (destijds) geen specifiek beleid ontwikkelt, in hoeverre heeft de probleemperceptie van gemeente/politie/(jongerenwerk) hier invloed op gehad, denkt u?)
- 8 Was er destijds sprake van een ongewenste situatie? Wat kenmerkt een gewenste situatie? En hoe verklein je de discrepantie tussen ongewenste en gewenste situatie?
- 9 Welke waarden en normen acht u van belang met betrekking tot het beleid van jongeren of lonsdalejongeren in het bijzonder?

Beleidsperceptie – structuur/functies

- 1 Kunt u de rol van de gemeente/politie/jongerenwerk binnen het beleidsproces omschrijven? (I2)

Beleidsperceptie – projectspecifiek

Vertellen welk beleid mijn focus heeft

- 1 Bent u het eens met mijn keuze van beleid dat ik bestudeerd heb en dat volgens mij het dichtst bij de benadering van de lonsdaleproblematiek van destijds komt? Of mis ik relevante stukken, welke? (J5)

Indien beleidsstuk relevant is volgens respondent, doorvragen aan de hand van onderstaande vragen:

Beleidsnota 'Investeren in de jeugd, is investeren in Someren'

- 1 In deze nota staat dat men belang acht aan participatie van de jongeren. Met in plaats van over de jeugd. Is dit ook gebeurd mbt tot de lonsdalejongeren?
- 2 Hangplekken worden genoemd onder één van de leefgebieden. Bijzonder-relevant aandachtspunt hierbij is dat er actie moet worden ondernomen tegen de verschijnselen van rechts/extremisme. Is hier vervolgens ook aandacht aan geschonken en is er actie ondernomen? Hoe?
- 3 Een speerpunt mbt specifieke doelgroepen is 'het in beeld brengen van de doelgroep, knelpunten en behoefte en zonodig ontwikkelen van specifiek beleid', in hoeverre is dit al gebeurd? En worden de lonsdalejongeren hier ook in geschetst?
- 4 Aandachtspunt binnen deze nota was dat er actie moet worden ondernomen tegen de verschijnselen van rechtsextremisme. In hoeverre heeft men hier gehoor aan gegeven? Op welke manier?

Jongeren op straat (JOS)

- 1 Een ander speerpunt om was geïntegreerd beleid ontwikkelen om gesignaleerde knelpunten, overlast, alcohol-drugsgebruik, bij ontmoetingsplaatsen in de openbare ruimte te beperken. Heb ik het goed als ik zeg dat hierom JOS ontwikkeld is?
- 2 In hoeverre heeft het hebben van lonsdaleproblematiek in eigen gemeente bijgedragen tot vorming JOS?
- 3 Is het toepasbaar op lonsdaleproblematiek?

JPP

- 1 Welke doelgroep?

- 2 Is het relevant voor de lonsdaleproblematiek?
- 3 Is dit destijds gebruikt bij lonsdaleproblematiek, ter preventie bijvoorbeeld?
- 4 Toepasbaarheid?
- 5 Waarom juist deze middelen of dit project om doel te bereiken?

JNS

- 1 Hoe kan JNS bijdragen tot beperking en-of voorkoming van overlast van jongeren?
- 2 Welke doelgroep?
- 4 Is dit destijds gebruikt bij lonsdaleproblematiek, ter preventie bijvoorbeeld?
- 5 Toepasbaarheid?
- 6 Waarom juist deze middelen of dit project om doel te bereiken?

Alcohol en drugs beleid

- 1 Was dit beleid destijds al ontwikkeld?
- 2 Worden hier indirect ook lonsdalejongeren mee aangepakt?

Kadernota integraal veiligheidsbeleid

- 1 Wat verstaat men onder de harde kern in relatie tot jeugd en overlast?

Regionaal beleid

- 1 welk?
- 2 doelen, middelen?

Beleidsperceptie – oordeelsvormend

- 1 Past de gekozen oplossing in vorm van integraal jeugdbeleid dat vorm wordt gegeven aan de hand van projecten als JPP, JOS en Alcohol en drugsbeleid, met een nadruk op preventie bij de oorzaken, gevolgen en omstandigheden die u eerder noemde?
- 2 Kan u zich vinden in het alg. beleid dat wordt toegepast op het specifieke probleem?
- 3 Is er voldoende en/of goed beleid om op problematiek in te spelen mocht het weer opspelen? (J7)
- 4 Kunt u zich herkennen in dit beleid? M.a.w. vertegenwoordigt het beleid uw eigen (van gemeente, politie, of jongerenwerk) inbreng/ideeën? (H2)
- 5 Waren deze toepasbaar of niet naar uw mening, waarom niet?

Afronding

- 1 Is het eventueel mogelijk u nog een keer te spreken, indien nodig? *Tel.nr./mailadres*
- 2 Wilt u zelf misschien nog iets kwijt, wat ik niet aan de orde heb gesteld?

(Cursieve tekst = eventuele 'vervolgvragen' om meer duidelijkheid te verschaffen of zaken die interviewer moet aangeven voor vervolg van interview)

Bijlage III. Respondenten

Gemeente

- A Beleidsmedewerker mevrouw Toonen
- B Wethouder mevrouw Van der Velden-Coolen (o.a. integraal jeugdbeleid in portefeuille)
- C Burgemeester meneer Veltman

Jongerenwerk

- D Jongerenwerker mevrouw Welten
- E Jongerenwerker meneer Van der Boomen

Politie

- F Buurtbrigadier meneer Van der Meijden
- G Buurtbrigadier meneer Heesakkers
- H Netwerker meneer Wolter
- I Netwerker meneer Van der Zanden
- J Afdelingschef meneer Heuvelmans
- K Politiechef meneer Breedveld

Bijlage IV. Opsomming doelen & middelen

1. realisatie van project Veilig op School (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Van den Heuvel/Varendonck-College*)
2. houden van nulmetingen veiligheid (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Van den Heuvel/Varendonck-College*)
3. formulering van speerpunten t.a.v. de veiligheid (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Van den Heuvel/Varendonck-College*)
4. organiseren van multiculturele dagen en themadagen veiligheid (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Van den Heuvel/Varendonck-College*)
5. organiseren van thema-avonden voor ouders (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Van den Heuvel/Varendonck-College*)
6. verpakken als thema 'veiligheid' (ipv rechts-extremisme of iets dergelijks) **zodat** beschermingsdrang van ouders kleiner is, omdat minder groot stempel op eigen kind wordt gedrukt (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Van den Heuvel/Varendonck-College*)
7. Politie heeft twee taken/doelen: voorkomen dat jongeren herhaaldelijk met de politie in aanraking komen en dat ze maatschappelijk uitvallen. **Ten behoeve** hiervan JPP (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, politie*)
8. Signalen en kenmerken van de black en white power groeperingen leren herkennen, **zodat** ze ook als zodanig kunnen worden herkend (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Wethouder van der Velden*)
9. Ten behoeve van kennisvergroting over de black en white power, informatieavond georganiseerd: presentatie met naderhand gelegenheid om na te praten in kleine groepen (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd*).
10. Aandacht voor het probleem en zero-tolerance beleid van de docenten op varendonck-college (*overlegverslag 11-12-'03, gemeente-varendonckcollege*)
11. Verder sprak de school jongeren voortdurend aan op hun gedrag en zijn er afspraken gemaakt met de docenten hoe om te gaan met het probleem , en worden ouders aangesproken (*overlegverslag 11-12-'03, gemeente-varendonckcollege*).
12. Rechts-extremisme als speerpunt bij jeugdbeleid (*vergadering stuurgroep jeugd, 06/12/'05*). Eisen/doelen: concreet en laagdrempelig, jeugd- en ouderparticipatie, snel en doelgericht. Maar in 2006 geen prioriteit!
13. Mensen die moeten weten waaraan deze jongeren te herkennen zijn, moeten dit ook kunnen herkennen **door** veel overleg/discussies en veel voorlichting te geven (informerende op verschillende bijeenkomsten) (*respondent B*)

14. Door ad hoc optreden in vorm van: met harde hand (repressief) optreden, nieuw jongerencentrum als prioriteit van gemeente, JPP en JOS (??), voorlichting en activiteiten georganiseerd door jongerenwerk, regio-overleg met andere gemeenten (*respondenten D en E*).
15. Informeren **door** voorlichting/bijeenkomsten/overleggen/discussies/presentaties etc. (*respondent B*)
16. Zaken niet uit de hand laten lopen (doel 1) en zorgen dat het binnen aanvaardbare proporties blijft (doel 2) **door** veiligheidsbeleid rond de school (niet project 'veilige school'), er kort op te gaan zitten, in gesprek te gaan met ouders en kinderen zelf, lonsdalejongeren persoonlijk leren kennen, gebruik te maken van jongerenwerk, zorgen voor duidelijkheid en grenzen stellen (als politie zijnde), vooral vanaf de straat aanpakken (jongerenwerk en bb's), veel preventief werk (presentaties, voorlichting en ouders benaderen) en gebruik gemaakt van JOS (*respondent F*)
17. Georganiseerde niet-Somerense jeugd geen poot aan de grond laten krijgen bij Somerense jeugd **door** (zelf-geïnitieerd) beleid: bij scholen langs geweest voor voorlichting. Verder **door** voorlichting op grote schaal, graffiti direct laten verwijderen, met jeugd in gesprek gaan, jeugd uit anonimiteit halen, criminele feiten meteen afstraffen en niets accepteren (duidelijkheid scheppen dus) (*respondent G*)
18. Voorkomen van uitwassen **door** het 'verblijf' kapot te maken van de jongeren: er kort op gaan zitten, jongeren aan te spreken, namen te noteren, fixeren op vaste bezoekers, extra verlichting aangebracht (door gemeente), belastende graffiti meteen laten verwijderen. Eigenlijk 'kapot controleren', genoeg politie achter de hand hebben in geval dat feestje uit de hand dreigt te lopen, jongeren geweerd uit jongerencentrum (*respondent H*).
19. Geen expliciet geformuleerd doel (*respondent I*)
20. Impliciet geformuleerd doel: zorgen dat het niet uit de hand loopt **door** voortdurende monitoring (zo tijdig beeld te krijgen van bepaalde probleemsituatie), aandacht trekken door de buurtbrigadiers, agendavorming, politie veel op straat bij gevaar van escalatie (*respondent I*).
21. In eerste plaats voorkomen dat het (echt) een probleem wordt en hoger geplaatst doel is zorgen dat de jongeren op het rechte/juiste pad blijven **door** ad hoc beleid: leerkrachten laten kijken, bb's gingen vooral 'kort op de jongeren zitten (zogenaamd hinderlijk volgen), in gesprek gaan met de jongeren, afspraak dat regionale stuurgroep jeugd aandacht moet hebben voor ontwikkelingen op gebied van lonsdalejongeren, objectivering aan de hand van analyse van analisten (*respondent K*).

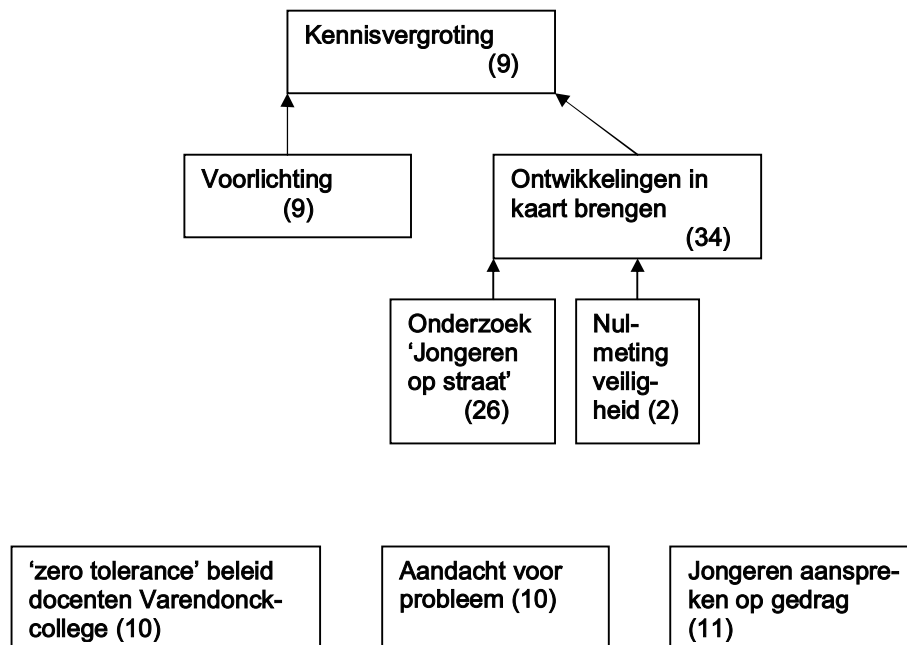
22. Jeugdgroepen in beeld gebracht najaar 2005 (*politie brabant zuid-oost, handreiking: 'rol van de politie in de aanpak van hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen sept. 2006*) met behulp van shortlistmethode Beke en de Criminaliteits Beeld Analyse Jeugd (CBA-J).
23. Aanpak jeugdproblemen kent verschillende invalshoeken (bij politie): preventie, vroegsignalering en doorverwijzing, repressie (*politie brabant zuid-oost, handreiking: 'rol van de politie in de aanpak van hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen sept. 2006*).
24. Bijlage 1 en 2 (*politie brabant zuid-oost, handreiking: 'rol van de politie in de aanpak van hinderlijke, overlastgevende en criminele jeugdgroepen sept. 2006*)
25. Op gestandaardiseerde wijze inzicht te bieden in aard, omvang, spreiding en andere kenmerken van jeugdcriminaliteit in een politieregio. (met deze inzichten wordt een basis gecreëerd voor beleidskeuzes en sturing die respectievelijk voor managementinformatie en lokale (operationele) sturingsinformatie kan worden gebruikt **door** CBA-J (criminaliteitsbeeldanalyse op het gebied van jeugd) (*CBA-J, kerndeel 2004, december 2005*).
26. Beschikken over recente gegevens van jongeren op straat en beschikken over een overzicht van behoeften van jongeren op straat **door** het systematisch verzamelen en bewerken van gegevens over jongeren op straat **door** het leggen en onderhouden van contacten met jongeren op straat, het in kaart brengen van hangplekken voor jongeren, het beschrijven van bestaande groepen, naar omvang, samenstelling en locatie, het inventariseren en systematiseren van klachten die betrekking hebben op (groepen) jongeren op straat, het formuleren van aanbevelingen en conclusies op basis van gegevensanalyse (*verslag onderzoek Jongeren op Straat, Stichting Opbouwwerk Someren, juli 2004*).
27. Het creëren van gunstige omstandigheden voor alle jeugdigen in Someren, zodat zij zich in een vloeiende lijn kunnen ontwikkelen tot volwaardige deelnemers aan het maatschappelijke leven **door** het schrijven van de integrale nota jeugdbeleid (*beleidsnota: de jeugd telt mee in Someren, april 2005, afdeling welzijn*)
28. Visie op toekomstig jeugdbeleid: onze jongeren moeten beschermd opgroeien, gezond opgroeien, een bij hun leeftijd passende sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling doormaken, naar school gaan en minimaal een startkwalificatie halen, betaald werk vinden, zich veilig voelen, elkaar kunnen ontmoeten, kunnen deelnemen aan sport, recreatie en cultuur, letterlijk en figuurlijk ruimte hebben om te kunnen experimenteren en hun eigen identiteit ontwikkelen, mee kunnen praten over en meedoen aan de zaken die hen aangaan, **door**: met in plaats van over de jeugd, balans in het jeugdbeleid, extra aandacht voor risico's voor jeugd, zorg dicht bij huis,

- doorlopende lijn van 0-23 jaar, inzicht hebben in beoogde effecten (*beleidsnota: de jeugd telt mee in Someren, april 2005, afdeling welzijn, p.10/11*)
29. Aandachtspunt: tegen verschijnselen van rechts-extremisme moet actie worden ondernomen (*beleidsnota: de jeugd telt mee in Someren, april 2005, afdeling welzijn*)
30. Aandachtspunt: JPP (*beleidsnota: de jeugd telt mee in Someren, april 2005, afdeling welzijn*)
31. Criminaliteit en veiligheid (jeugdzorg netwerk someren, halt, JPP, scholenprojecten, veiligheidsmonitor) aandachtspunten: er is sprake van groepsvorming onder enerzijds de allochtone en anderzijds de autochtone jeugd (black en white power). Dit geeft over en weer de nodige overlast. En de onverschillige houding van jongeren ten aanzien van criminaliteit in relatie tot rechts-extremisme (*beleidsnota: de jeugd telt mee in Someren, april 2005, afdeling welzijn p. 18, 19*)).
32. Overige risicojongeren (die opgroeien in een eenoudergezin, uit minder draagkrachtige gezinnen, van wie de ouders laag opgeleid zijn), aandachtspunt: het in beeld brengen van de risico's en behoeften van Somerense jeugd van bitenlandse afkomst en van overige risico jongeren(*beleidsnota: de jeugd telt mee in Someren, april 2005, afdeling welzijn*).
33. Speerpunten 2005-2008: jeugdparticipatie, geïntegreerd beleid ontwikkelen om gesignaleerde knelpunten (overlast, alcohol- en drugsgebruik) bij ontmoetingsplaatsen in de openbare ruimten (hangplekken) te beperken. De aanbevelingen van Stichting Opbouwwerk Someren worden hierbij betrokken (sport en vrije tijd), ontwikkelen en uitvoeren van een integraal gemeentelijk alcohol- en drugsbeleid met aandacht voor verslavingspreventie in brede zin (gezondheidszorg), het in beeld brengen van de doelgroep, knelpunten en behoefte en (zodanig) ontwikkelen van specifiek beleid (specifieke doelgroepen; minderheden, gehandicapten, kinderen van eenoudergezinnen, laagopgeleiden en minderdraagkrachtigen).
- 34 het doel van deze bijeenkomst is de ontwikkeling van het rechts-extremisme in Someren, en de daarmee gepaard gaande (on)veiligheid, in kaart te brengen. (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Wethouder van der Velden*)
- 35 Deze bijeenkomst zal worden benut om knelpunten, problemen uit de Somerense praktijk en acties genomen door de afzonderlijke instanties boven water te krijgen (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Wethouder van der Velden*)
- 36 'geen slapende honden wakker maken' (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, Wethouder van der Velden*)
- 37 'voorkomen is beter dan genezen' (*uitnodiging informatiebijeenkomst "black en white power" 13-01-'05, Kok en Veltman*)

- 38 Formeren van specifiek beleid is niet aan gemeente, maar aan organisaties voor wie 'het' zichtbaarder is (*respondent c*)
- 39 Viel niet opnieuw uitvinden (*respondent a*)
- 40 Preventief bekijken vanuit ketenbenadering hoe de wording van een veelpleger, zo vroeg mogelijk, kan worden voorkomen (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, politie*).
- 41 Er dient met alle betrokken partners goed overleg te worden gevoerd over de manier waarop men de instrumenten inzet (*overlegverslag 29-09-'04 Stuurgroep Jeugd, politie*).

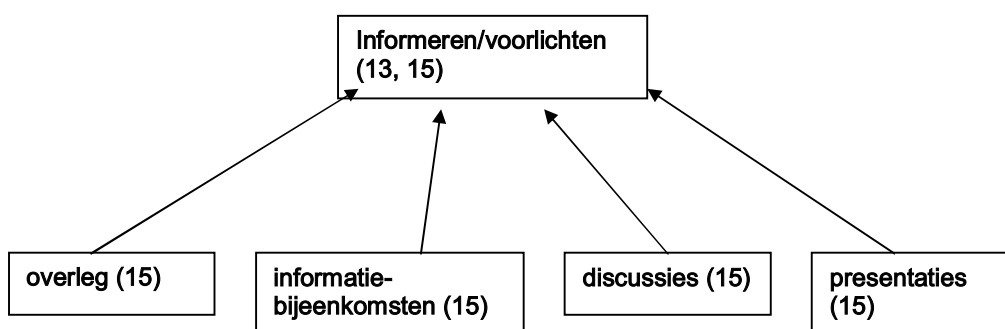
Bijlage V. Finale relaties

Figuur 4.1 gezamenlijke doelboom

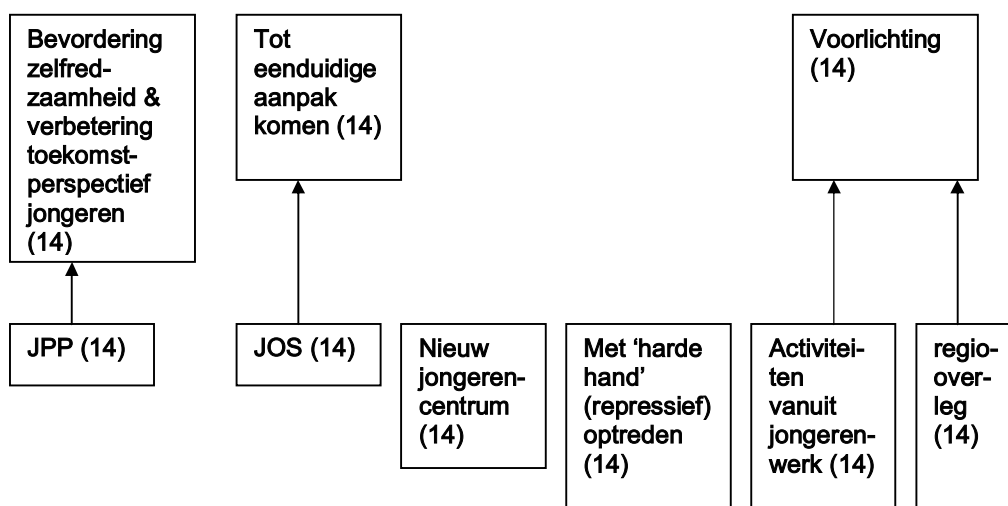
Actor: gemeente, politie, jongerenwerk

Figuur 4.2 doelboom gemeente

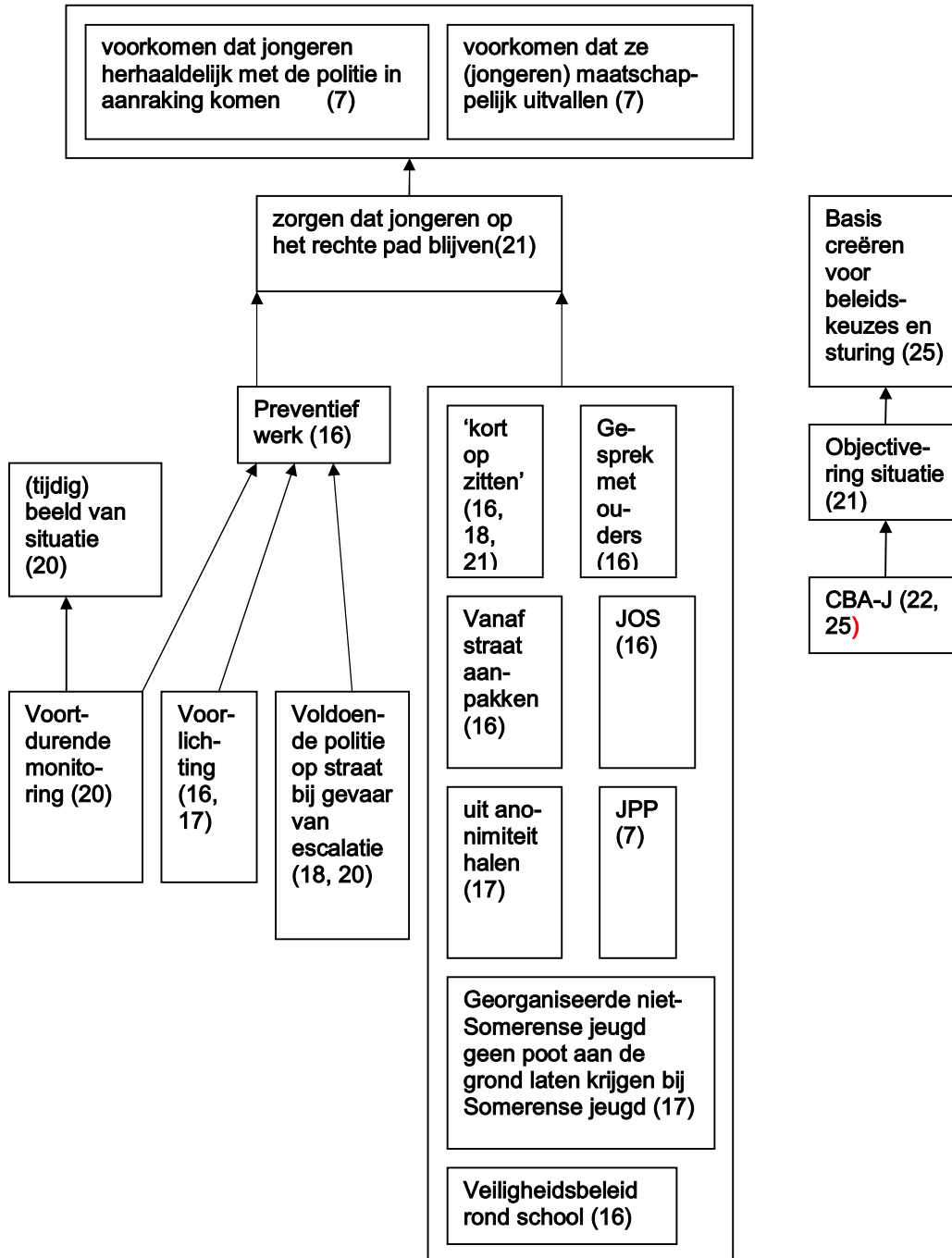
Actor: gemeente

Figuur 4.3 doelboom jongerenwerk

Actor: Jongerenwerk

Figuur 4.4 doelboom politie

Actor: politie DAS

Bijlage VI. Finale argumentaties

Gezamenlijk

'De ontwikkeling van het rechtsextremisme in Someren, en daarmee gepaard gaande (on)veiligheid, in kaart brengen' (34)

want de gemeente wil nagaan of het noodzakelijk is acties te verbreden en elkaar (verschillende instanties) daarin te versterken.

'Verpakken als thema 'veiligheid' in plaats van thema 'rechtsextremisme' (5, 6)

omdat het benoemen van de werkelijke tendens alleen maar leidt tot beschermingsdrang en ontkenning onder ouders.

'Preventieve activiteiten' (1)

omdat het fundament van 'deze' denkwijze al in het basisonderwijs wordt gelegd.

'Op school ondervangen worden' (8)

want school is in deze een belangrijke vindplaats.

'Signalen en kenmerken van de black en white power groeperingen leren herkennen' (8)

want wanneer men niet weet wat de kenmerken zijn en wat ze betekenen kunnen ze ook niet als zodanig worden herkend.

'Geen slapende honden wakker maken' (36)

want er dient voorkomen te worden dat door openheid van de school, het tegenovergestelde bij ouders wordt bereikt.

'Bijeenkomst (met presentatie)' (37)

want als men de verschijningsvormen niet kent, zal men deze ook niet herkennen en

omdat voorkomen beter is dan genezen en

omdat onderlinge afstemming onmisbaar is.

'Onderzoek 'Jongeren op Straat' (26)

want er is behoefte aan duidelijkheid over de situatie van jongeren op straat en wat het jongerenwerk hierin moet of kan betekenen.

Jongerenwerk

'Activiteiten jongerenwerk' (14)

want er moet wat gebeuren. Het positieve moet benadrukt worden, in plaats van het negatieve, want ze hebben vaak een laag zelfbeeld. Bij repressief handelen zetten jongeren nog meer de hakken in het zand. Jongerenwerk kan die positieve rol vervullen.

Politie

'JPP' (7)

want de ervaring is dat JPP werkt.

'CBA-J' (22)

'want in politieregio Brabant Zuid Oost was op beleidsmatig, aansturend en uitvoerend niveau onvoldoende zicht op de typen jeugdgroepen: aanvaardbaar, hinderlijk, overlastgevend en crimineel. En om te komen tot een prioritering en succesvolle aanpak van problematische jeugdgroepen is een goede kennis- en informatiepositie van de politie, en haar partners, van groot belang.'

want er is behoefte aan inzicht in de aard en omvang van jeugdcriminaliteit (25) en *omdat* er zo een bredere basis kan worden gelegd om het jeugdbeleid vorm te geven (25).

'Duidelijkheid en grenzen stellen' (16)

want daar hebben jongeren behoefte aan

want daar dwing je respect mee af.

'Eigen beleid' (17)

omdat er wat moest gebeuren, want de jeugdontwikkelingen gaan erg snel en

omdat de buurtbrigadiers zich niet gesteund voelden door eigen leiding.

'Uit anonimiteit halen (17, 18)

want wanneer jongeren anoniem zijn halen ze meer kattenkwaad uit, nu kan politie dreigen:

'als er straks wat gebeurd, weet ik bij wie we moeten zijn' (18)

want het is makkelijker wanneer je de jongeren persoonlijk kent: je kijkt dan heel anders naar ze.

'Voortdurende monitoring (20)

want zo krijg je een tijdig beeld van een bepaalde probleemsituatie.

Bijlage VII. Opsomming oorzaken en gevolgen aangaande het probleem

Gemeente (gebaseerd op interviewdata)

	Oorzaken	Gevolgen
Beleidsmedewerker jeugd (respondent A)	Plaatsvinden van een incident	Opspelen van de problematiek
"	Lager opleidingsniveau	Sneller meeloper
"	Verkeerde vrienden	'Peer pressure'
"	Groep allochtone jongeren (weg)	Spanningen (weg)
Wethouder Jeugd (respondent B)	Groep allochtone jongeren (weg)	<i>Spanningen (weg)</i>
"	Weinig allochtonen in Someren	Onbekend maakt onbemind, minder open staan voor andere culturen
"		Fysiek geweld & bedreigingen
"	Hoger opgeleid	Geniepig, gevaarlijker, minder goed zichtbaar
"	Lager opleidingsniveau	Sneller meeloper
Burgermeester (respondent C)	Gedrag van minderheden	Onvrede
"	Onvrede	Afzetten tegenover minderheden
Allen		Uitingen van kleding, symboliek

Jongerenwerk (gebaseerd op interviewdata)

	Oorzaken	Gevolgen
Jongerenwerker 1 (respondent D)	Laag zelfbeeld	
"	Onzekerheid	
"	Eenzaamheid	
"	Lager geschoold	'Niet beter weten'
"	Ouders	'Niet beter weten'
"		Gevaarlijke situaties
"	Hoger geschoold	Bewuster, dieper over nagedacht
"		Geen respect voor anderen
"		Geen goede normen en waarden
Jongerenwerker 2 (respondent E)	(hoger opgeleiden)	Weten precies hoever ze kunnen gaan (enger, gevaarlijker) totdat ze strafbaar zijn
"	Weten precies hoever ze kunnen gaan (enger, gevaarlijker) totdat ze strafbaar zijn	Flyers, ondergronds (internet e.d.)
"	Lager opgeleiden	Uiten aan hand van kleding en gedrag
"	Wijze van integratie van allochtonen	Ouders' mening wordt doorgespeeld naar kinderen
"	Verkeerde beeldvorming media	
"		Verharding/verruwing samenleving
"	groepsdruk	
"	opvoeding	

Politie (gebaseerd op interviewdata)

	Oorzaken	Gevolgen
Buurtbrigadier 1 (respondent F)	Weinig allochtonen (op platteland)	Onbekend maakt onbemind
"	Geen schooldiploma en/of werk/ verveling	Vallen tussen wal en schip
"	Niet kunnen aarden	Verzetten tegen 'anders'
"	Emotioneel niet goed kunnen uiten	Agressie
"	Vallen tussen wal en schip	Bij willen horen: aansluiten bij groep
"	Publieke opinie	Herkennen jongeren zich in en geven allochtonen schuld van alles
"		Neerwaartse spiraal, voortdurende toename van geweld
"	Gebroken gezin	
"	Ouders, met zelfde denkbeelden	
Buurtbrigadier 2 (respondent G)	Georganiseerde jeugd (van buiten Someren) te agressief	Georganiseerde jeugd krijgt geen poot aan de grond
"		Verandering wereldbeeld, verharding standpunten, ontwrichte samenleving
Netwerker 1 (respondent H)		Gespannen sfeer
"		Vechtpartijen
"		Vernielingen
"	thuisituatie	
Netwerker 2 (respondent I)	Spanningen	Uittelingen van jongeren
"		Meelopers
"	Maatschappelijke krachtenvelden	Negatiever denken over allochtonen (rechtse denkbeelden, lonsdalejongeren)
"		Conflictsituaties
"	conflictsituaties	Neerwaartse spiraal
"	Lager opgeleiden en/of kansarme jongeren	
"		polarisatie
Afdelingschef (respondent J)	Erbij willen horen	
"	Uit willen springen boven maatschappij	
"	Uiting van algemeen verzet	
"	Aard van het dorpsleven (weinig vormen van ontspanning en weinig uitdagingen)	

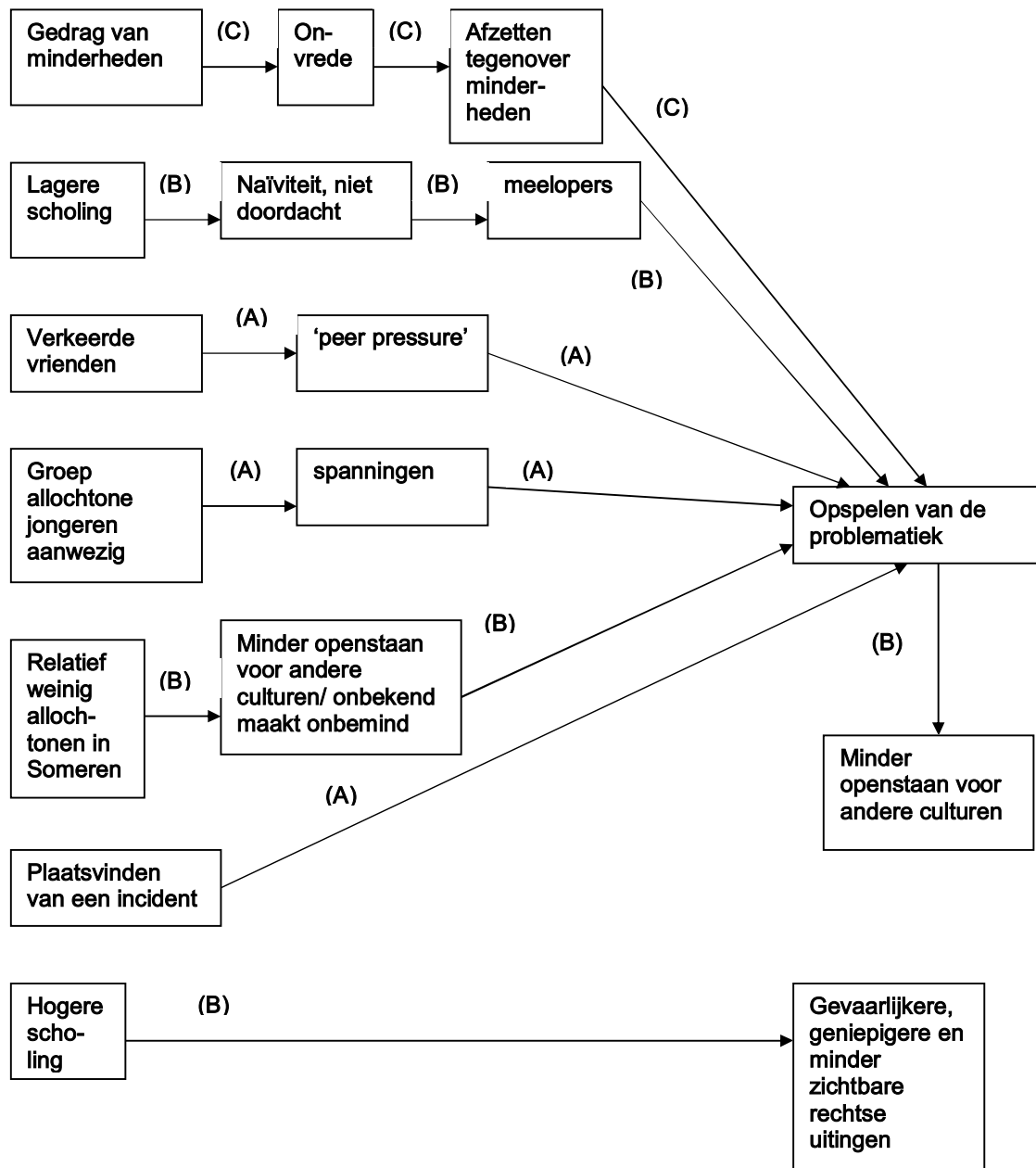
"		Onaangepast gedrag, uitingen aan hand van kleding
Politiechef (respondent K)	Jeugdproblematiek	
"	Platteland (nieuwsinvloeden, minder om handen & minder allochtonen)	
"		Onrust in leefgemeenschap
"		Persoonlijk leed en materiele schade

Gezamenlijk

	Oorzaken	Gevolgen
Beleidsnota jeugd		Hangplekken
"		Alcohol- en drugsgebruik
"		Groepsvorming
Onderzoek 'Jongeren op Straat'		Vernielingen (picknicktafel ingekerfd)
Overlegverslag (29-09-'04)	Bescherming willen	Aansluiting zoeken tot groepen
		Escalaties kermis
	Maatschappelijke tendens van toename rechtse uitingen	

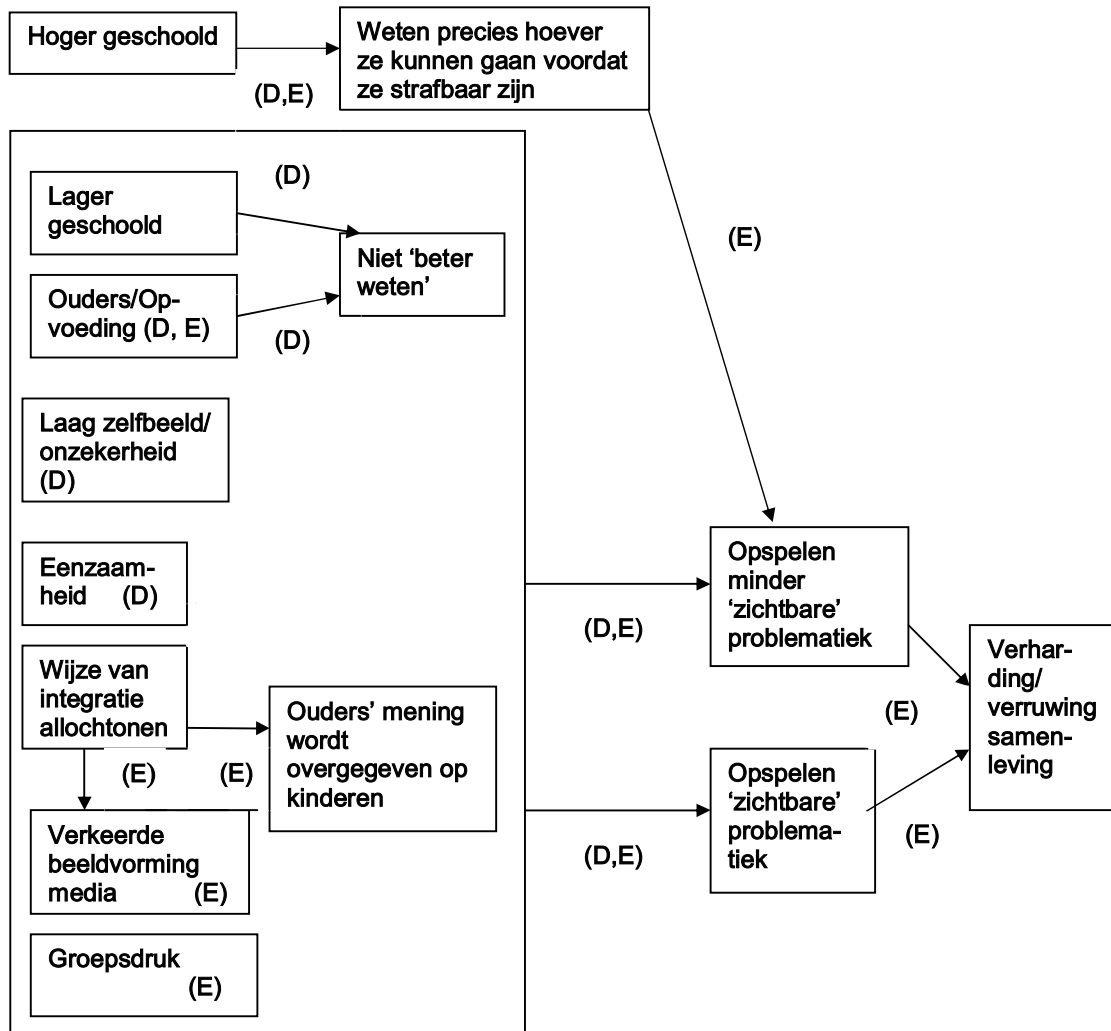
Bijlage VIII. Causale relaties omtrent probleem

Figuur 4.4 Causale model omtrent het probleem; gemeente

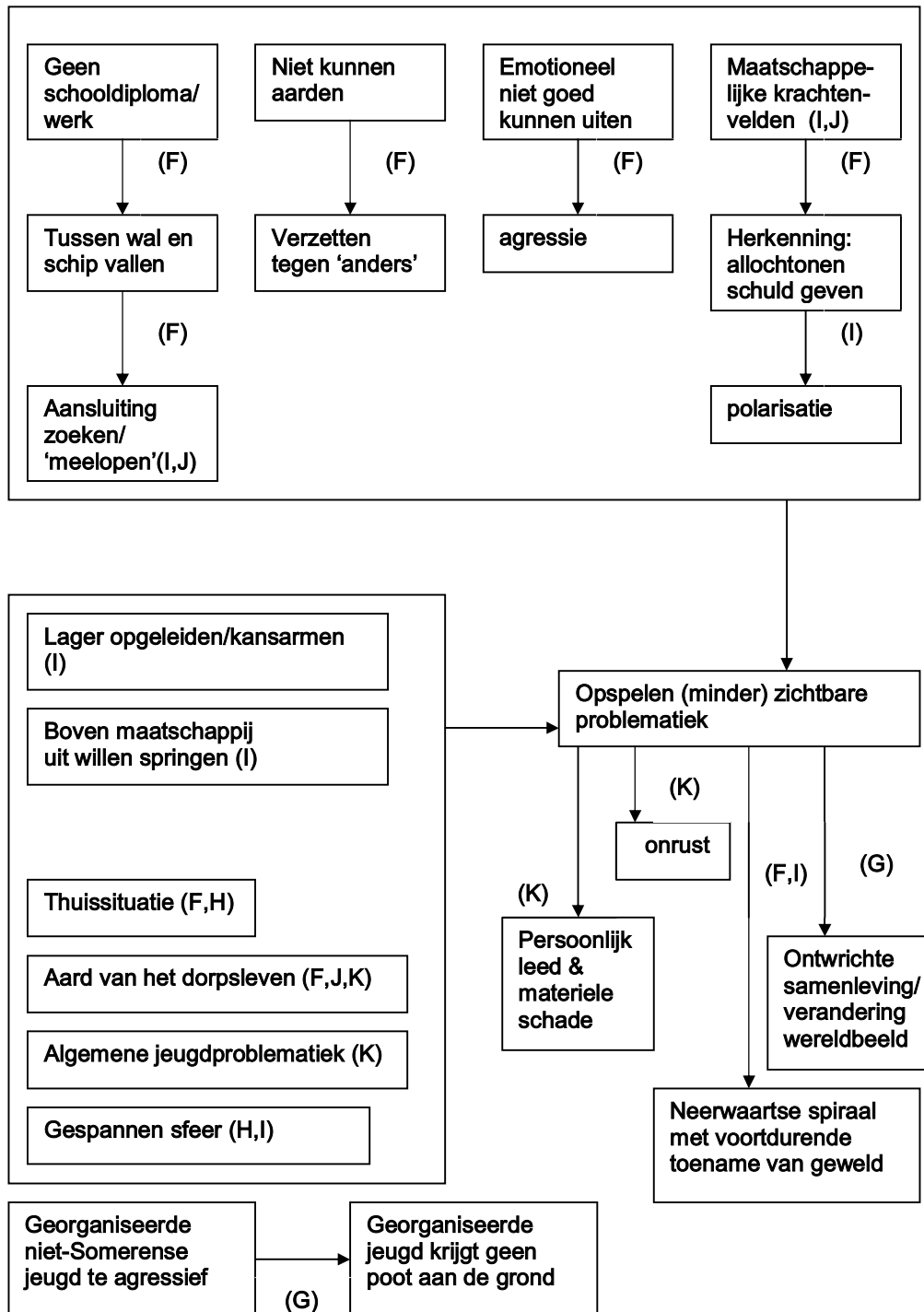
Actor: gemeente Someren

Figuur 4.5 Causale model omtrent het probleem; jongerenwerkers

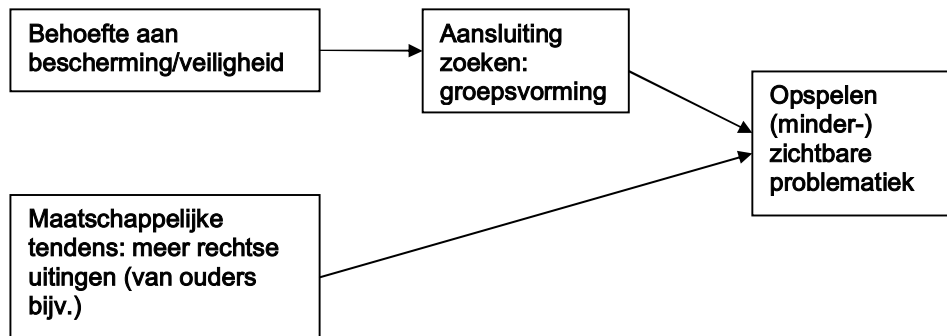
Actor: jongerenwerkers

Figuur 4.6 Causaal model problematiek; politie

Actor: politie

Figuur 4.7 Causaal model problematiek; overig

Actor: schriftelijke bronnen (gezamenlijk; overig)

Bijlage IX. Causale argumentaties omtrent probleem

Toelichting op het causale model van actor gemeente

Gedrag van minderheden is soms afwijkend,
zodat er onvrede kan gaan heersen onder (beïnvloedbare?) burgers,
zodat deze burgers zich af kunnen gaan zetten tegenover minderheden,
zodat problematiek met zogenaamde lonsdalejongeren op kan gaan spelen (met de nadruk op 'kan' omdat respondent C niet van mening is dat er sprake was van een probleem in gemeente Someren op dit gebied) (C).

Een aanzienlijk deel van de lonsdalejongeren heeft een lagere opleiding genoten,
zodat deze jongeren soms naïefer zijn en minder doordacht denken dan leeftijdsgenoten met een hoger genoten opleiding,
zodat eerstgenoemden zich sneller aansluiten (lees: meelopen) bij een groep die hen aanspreekt en wellicht populair is,
zodat problematiek met lonsdalejongeren op kan gaan spelen (A & B).

Jongeren treffen 'verkeerde vrienden',
zodat deze jongeren zogenaamde 'peer pressure' ervaren,
zodat problematiek met lonsdalejongeren op kan gaan spelen (A).

Een groep allochtone jongeren (zogenaamde 'black power' groepering) was destijds ook actief/aanwezig in Someren,
zodat er spanningen tussen beide groepen ontstonden,
zodat problematiek met lonsdalejongeren op kon gaan spelen (A & B).

Er wonen relatief weinig allochtonen in Someren,
zodat mensen minder open kunnen gaan staan voor andere, vreemde culturen, want 'onbekend maakt onbemind',
zodat problematiek met lonsdalejongeren op kon gaan spelen (B).

Het plaatsvinden van een incident als een moord op Pim Fortuyn, moord op Theo van Gogh of een terroristische aanslag, dat landelijk erg veel aandacht krijgt of een plaatselijk incident waarbij wellicht allochtonen waren betrokken komt onder de aandacht van burgers,
zodat problematiek met lonsdalejongeren op kan gaan spelen (A).

De lonsdaleproblematiek speelt op,

zodat men minder open gaat staan voor andere culturen (B).

Er zijn ook jongeren die een hogere opleiding hebben genoten,
zodat ze gevaarlijker en geniepiger te werk gaan,
en zich schuldig maken aan minder zichtbare rechtse uitingen (B).

Toelichting op het causale model van actor jongerenwerk

Er zijn jongeren die een hogere opleiding hebben genoten en bewuster te werk gaan (ze hebben er dieper/beter over nagedacht) (D, E),
zodat ze precies weten hoever ze kunnen gaan voordat ze strafbaar zijn (D, E),
zodat ze zich daarom schuldig maken aan minder zichtbare rechtse uitingen via het internet bijvoorbeeld (E).

Er zijn ook jongeren die een lagere opleiding hebben genoten,
zodat zij wellicht 'niet beter weten',
zodat 'zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen,
en 'minder zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen (D).

Er zijn jongeren die thuis niet de juiste opvoeding krijgen van hun ouders (D, E),
zodat deze jongeren (en wellicht de ouders ook) 'niet beter weten',
zodat 'zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen,
en 'minder zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen (D).

Er zijn jongeren die te kampen hebben met een laag zelfbeeld,
en erg onzeker zijn,
zodat 'zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen,
en 'minder zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen (D).

Er zijn jongeren die zich eenzaam voelen,
zodat 'zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen,
en 'minder zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen (D).

Wijze van integratie van allochtonen is veelbesproken onderwerp in de media,
zodat ouders hun mening opdringen en/of overgeven aan hun kinderen,
zodat 'zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen,
en 'minder zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen (E).

De wijze van integratie van allochtonen is een veelbesproken onderwerp in de media,
en in de media is nogal eens sprake van een onjuiste beeldvorming,
zodat 'zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen,
en 'minder zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen (E).

Jongeren kunnen last hebben van groepsdruk,
zodat 'zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen,
en 'minder zichtbare' lonsdaleproblematiek op kan gaan spelen (E).

(minder) zichtbare lonsdaleproblematiek speelt op,
zodat er verharding en verruwing binnen de samenleving plaats kan gaan vinden.

Toelichting op het causale model van de actor politie

Er zijn jongeren die geen schooldiploma hebben (G),
en/of geen werk hebben (G),
en zich vervelen,
zodat ze zogenaamd 'tussen wal en schip vallen' (G),
zodat ze aansluiting gaan zoeken bij een groep (F, I, J),
en wellicht 'meelopers' worden (I),
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen.

Er zijn jongeren die niet kunnen aarden in hun leefomgeving *en/of* de maatschappij,
zodat zij zich gaan verzetten tegen alles wat 'anders' is dan zij,
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen (F).

Er zijn jongeren die zich emotioneel niet goed kunnen uiten door middel van praten,
zodat zij zich uiten door middel van agressief gedrag,
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen (F).

Er zijn maatschappelijke krachtenvelden aanwezig die voor beïnvloeding kunnen zorgen (I),
en publieke opinie speelt hierbij een prominente rol (F),
zodat beïnvloedbare jongeren zich herkennen in deze publieke opinie en allochtonen de
'schuld' geven (F, I),
zodat er polarisatie van deze jongeren op gang kan komen (I),
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen.

Een deel van de jongeren is lager opgeleid,

en er zijn zogenaamde 'kansarme' jongeren,
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen (I).

Er zijn jongeren die boven de maatschappij uit willen springen,
en wellicht behoefte hebben aan een uiting van algemeen verzet,
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen (J).

Er zijn jongeren die zich niet in een prettige thuissituatie bevinden (H),
en die uit een gebroken gezin komen (F),
en die ouders hebben die dezelfde (rechtse) denkbeelden aanhangen (F),
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen (F, H).

Het dorpsleven is van een andere aard dan het leven in de grote stad: er zijn weinig vormen van ontspanning (verveling) (J, K),
en er zijn weinig uitdagingen (verveling) (J, K),
en er wonen minder allochtone mensen (onbekend maakt onbemind) (F, K),
en worden (sneller) beïnvloed door nieuws (want onwetend over wat er echt elders gebeurt) (K)
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen.

Er is sprake van algemene jeugdproblematiek,
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen (K).

Er is sprake van een gespannen sfeer (tussen groepen) (I, H),
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen (H).

De georganiseerde niet-Somerense jeugd bleek te agressief te zijn voor de Somerens jeugd,
zodat deze georganiseerde jeugd geen poot aan de grond krijgt in Someren (G).

De (zichtbare) lonsdaleproblematiek gaat opspelen,
zodat neerwaartse spiraal met toename van geweld door blijft gaan (F, I).

De (zichtbare) lonsdaleproblematiek gaat opspelen,
zodat er een verandering van het wereldbeeld plaatsvindt *en* er een ontwrichte samenleving bestaat (G).

De (zichtbare) lonsdaleproblematiek gaat opspelen,

zodat er onrust in de leefgemeenschap kan ontstaan (K).

De (zichtbare) lonsdaleproblematiek gaat opspelen,
zodat er sprake kan zijn van persoonlijk leed en materiele schade voor de mensen die persoonlijk te maken hebben met deze lonsdalejongeren (K).

Overigens noemen de respondenten van politie hier de volgende elementen die onder de problematiek vallen: onrust in de leefgemeenschap (K), persoonlijk leed en materiele schade (K), vechtpartijen en vernielingen (H), verschillende uitlatingen (I), en rechtse denkbeelden (I). Deze elementen zijn wel opgenomen in bijlage zeven onder gevolgen, maar het gaat hier eigenlijk om specificaties van de lonsdaleproblematiek. Om deze reden is besloten deze elementen niet op te nemen in het causale model. Dit komt de overzichtelijkheid en duidelijkheid ten goede.

Toelichting op het overige causale model gebaseerd op schriftelijke bronnen.

Jongeren hebben een behoefte aan bescherming/veiligheid (*overlegverslag*),
zodat zij aansluiting gaan zoeken bij een groep: groepsvorming (*beleidsnota*),
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen.

Er is een maatschappelijke tendens van steeds meer rechtse uitingen (ook bijvoorbeeld van ouders),
zodat lonsdaleproblematiek op kan spelen.

Met opspelen van de problematiek worden in deze bronnen de volgende elementen genoemd: hangplekken/-groepen (*beleidsnota*), alcohol-/drugsgebruik (*beleidsnota*), vernielingen (*onderzoek Jongeren Op Straat*), en escalaties tijdens kermisweekend (*overlegverslag*).

Bijlage X. Normatieve relaties ten aanzien van (on)wenselijkheid situatie

Gemeente

Respondent A vindt het belangrijk dat subjectieve veiligheid wordt gewaarborgd,
burgers horen zich veilig te kunnen voelen,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent B vindt (subjectieve) veiligheid en leefbaarheid van burgers erg belangrijk, ze
vindt dat gevaarlijke situaties niet horen,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent B vindt verdraagzaamheid en respect belangrijk,
ze vindt dat men open hoort te staan voor elkaars culturen,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent C vindt leefbaarheid van burgers erg belangrijk,
hij vindt dat groepen geen last/hinder moeten ondervinden van andere groepen,
dus de situatie van destijds was niet ongewenst.

Respondent C vindt omvang van de situatie belangrijk,
hij vindt dat 'het' echt naar buiten moet treden, wil het een probleem heten,
dus de situatie van destijds was niet ongewenst.

Jongerenwerk

Respondent D vindt verdraagzaamheid, bespreekbaarheid en gelijkheid erg belangrijk,
men hoort te luisteren naar jongeren,
men hoort ze niet te negeren,
alles hoort bespreekbaar te worden gemaakt en/of gehouden en,
men hoort respect voor elkaar te hebben,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent D vindt leefbaarheid erg belangrijk,
men hoort de juiste normen en waarden aan te hangen,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent D vindt veiligheid en tolerantie erg belangrijk,

men hoort door één deur te kunnen met elkaar,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent E vindt veiligheid erg belangrijk,
men hoort niet deel te nemen aan scheld- en vechtpartijen,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent E vindt leefbaarheid, verdraagzaamheid en tolerantie erg belangrijk,
verharding en verruwing van de samenleving hoort niet,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent E vindt leefbaarheid erg belangrijk,
men hoort niet te stereotyperen,
de media hoort niet te zorgen voor onjuiste beeldvorming, maar hoort juiste voorbeelden te stellen,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Politie

Respondent F vindt veiligheid en leefbaarheid van burgers erg belangrijk,
geweld en agressie horen niet,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent F vindt verdraagzaamheid en respect belangrijk,
men hoort geen vooroordelen over anderen te hebben, men hoort elkaar in de waarde te laten,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent G vindt veiligheid en leefbaarheid erg belangrijk,
een andere groep hoort niet benadeeld te worden door het handelen van een groep,
dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent G vindt gelijkheid erg belangrijk,
jongeren horen op straat en hebben recht op een eigen plek net als ieder ander,
dus de situatie van destijds was ongewenst...

Respondent H vindt leefbaarheid en veiligheid erg belangrijk,
jongeren horen niet op straat, en horen elders een plek te hebben om elkaar te treffen'

dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent I vindt respect, verdraagzaamheid en leefbaarheid erg belangrijk,
er hoort sprake te zijn van wederzijds begrip en men hoort te luisteren naar en te praten met
elkaar,

dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent K vindt leefbaarheid en veiligheid erg belangrijk,

men hoort een ander niet tot last te zijn,

dus de situatie van destijds was ongewenst.

Respondent K vindt aard (lees: omvang) van de situatie erg belangrijk,

de situatie hoort niet uit incidentele gebeurtenissen te bestaan, maar uit terugkomende,
massale gebeurtenissen wil het een probleem heten,

dus de situatie van destijds was niet ongewenst.

Bijlage XI Normatieve argumentaties ten aanzien van wijze van realisatie doeleinden

doelboom gemeente (zie ook bijlage 4, figuur 4.2)

Jeugdbeleid heeft een preventieve inslag (respondent B),
dus is voor jeugdbeleid voorlichting gewenst.

doelboom jongerenwerk (zie ook bijlage 4, figuur 4.3)

Repressief optreden van politie hoort niet, jaag je ze alleen maar tegen het harnas en gaan ze zich nog meer afzetten tegen maatschappij (respondent D),
dus voor jongerenwerk is repressief optreden ongewenst.

Men hoort met de jongeren te werken en niet alleen eigen plan trekken (respondent D),
dus voorlichting is gewenst.

doelboom politie (zie ook bijlage 4, figuur 4.4)

Politie staat voor respect,
dus men moet duidelijk zijn en grenzen stellen naar jongeren toe, hier hebben ze behoefte aan en dwingt respect af (respondent F).

Jongeren horen niet op straat, en horen een eigen plek te hebben,
dus moeten in jongerencentrum terechtkunnen (respondent H).

Het dorp hoort niet onder 'whitepower'-tekens/graffiti te zitten (respondent H),
dus graffitiverwijdering is gewenst.

